

Utlåtanden

af *Länsstyrelserna* och *Fångvårdsstyrelsen* m. fl. öfver det af komiterade afgifna förslag till förordning angående *lösdrifveri* m. m.

I. Öfverståthållareembetet.

Till Konungen.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 22 September 1882 med infordrande af Öfverståthållareembetets utlåtande öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till förordning angående lösdrifveri m. m., får Öfverståthållareembetet i underdånighet anföra, att Öfverståthållareembetet så mycket mindre har något att erinra mot de hufvudgrunder, på hvilka förslaget hvilar, som dessa temligen nära öfverensstämma med dem, Öfverståthållareembetet redan länge vid förvarslösas behandling tillämpat i den mån sådant med nu gällande lagstiftning kunnat ske.

De anmärkningar, Öfverståthållareembetet anser med fog kunna mot förslaget framställas, gälla följaktligen jemförelsevis mindre väsentliga punkter och äro följande.

Då ett försörjningsmedel, om det är olofligt, uppenbarligen icke bör för behandling såsom lösdrifvare skydda en person, hvars förhållanden i öfrigt göra honom till dylik behandling förfallen, samt denna grundsats torde vara af den vikt, att den bör i författningen oförtäckt uttalas, synes det Öfverståthållareembetet nödigt att i 1 § 1 mom. mellan orden »söker» och »arbete» inskjutes ordet »lofligt».

På flera ställen i författningsförslaget talas om underrättelser, som skola rikets polismyndigheter meddelas, och af komiterades underdåniga skrifvelse erfar man, att dessa underrättelser äro ärnade komma myndigheterna tillhanda genom tidningen »Polisunderrättelser». Att en sådan ordning för de ifrågavarande meddelandenas spridande skulle komma att särskildt föreskrivas, finnes emellertid antydt allenast på ett ställe i förslaget, nemligen i 3 § 2 mom. Denna ofullständighet, som sannolikt har sin orsak deri, att komiterade velat undvika ett

flerfaldigt upprepande af en och samma bestämmelse, skulle dock utan uppoffring af erforderlig tydlighet kunna afhjelpas derigenom, att från sistnämnda moment borttoges orden »i den ordning, som särskildt varder föreskrifven», samt mot författningens slut, exempelvis mellan nuvarande 20 och 21 §§, infördes en *ny §* så lydande:

De i denna förordning omförmälda underrättelser till rikets polismyndigheter skola meddelas i den ordning, som särskildt varder föreskrifven.

Sista delen af *5 § 3 mom.* anser Öfverståthållareembetet böra, för större tydlighets skull, erhålla följande förändrade lydelse: *inom åtta dagar derefter eller annan tid, som Konungens Befallningshafvande eger bestämma.*

Tiden för polisuppsigten räknas, enligt *5 § 2 mom.*, från den dag, då den polisuppsigt underkastade personen första gången varnas för lösdrifveri. Så väl för konsekvensens skull som på det de myndigheter och tjänstemän, hvilka komma att hafva befattning med lösdrivare, icke onödigtvis skola behöfva hålla reda på olika utgångstider för de särskilda terminer, hvarunder den ena eller andra åtgärden får med lösdrivare vidtagas, synes det Öfverståthållareembetet nödigt att äfven den tid, hvarinom återfall i lösdrifveri må kunna berättiga Konungens Befallningshafvande att förklara en person vara lösdrivare, räknas från den dag, varningen gafs, och icke från den, då varningen kungjordes, allra helst som tvekan kan uppstå, huruvida kungörandet skall anses hafva skett den dag, då Konungens Befallningshafvande expedierar sitt beslut, eller den, då kungörelsen förekommer i »Polisunderrättelser». Vidare torde uttrycket i *6 § 1 mom. andra stycket*: »förklarande meddelades» kunna, mot författningsförslagets tydliga mening, tolkas så som afsåges dermed förklarandets meddelande för rikets polismyndigheter, eller med andra ord dess kungörande i »Polisunderrättelser», men icke sjelfva beslutet om en persons förklarande för lösdrivare.

Af dessa skäl och för beredande af större säkerhet att underrättelse om dagen, då varningar och Konungens Befallningshafvandes på lösdrivares behandling inverkan beslut meddelats, må komma vederbörande till handa, föreslår Öfverståthållareembetet följande ändringar:

5 §.

4 mom. Sedan — — — — underrättelse om varningen och dagen då den gafs. Har den — — — — derom.

6 §.

1 mom. Varder — — — — polisuppsigt, inom två år efter erhållen varning, om hvilken underrättelse meddelats rikets polismyndigheter,

åter beträdd — — — — lösdrifvare; och skall om detta beslut och dagen, då det gafs, underrättelse meddelas rikets polismyndigheter.

Sådant — — — — två år från det beslutet derom gafs och i fall — — — — sägs.

Denna ändring, i hvad den afser 6 §, har Öfverståthållareembetet föreslagit under förutsättning, att det skulle befinnas nödigt bibehålla bestämmelsen om Konungens Befallningshafvandes rätt att, när en person två gånger varnats för lösdrifveri, förklara honom vara lösdrifvare. Men, förutom att mot densamma kan i formelt hänseende anmärkas, att förklarandet komme att träffa personer, hvilka redan, genom varningarna och dessas kungörande, faktiskt underkastats behandling för lösdrifveri och af Konungens Befallningshafvande blifvit såsom lösdrifvare anmälda för rikets polismyndigheter, så synes ifrågasvarande bestämmelse temligen öfverflödig, enär förklarandets hufvudsakligaste ändamål, eller att beteckna början af det skede, då lösdrifvaren, i händelse af fortsatt lösdrifveri, får häktas och dömas till tvångsarbete, lika väl torde vinnas med andra varningens kungörande. Det vill därför förefalla Öfverståthållareembetet som borde, jemte att 5 § 4 mom. ändras på ofvan angifna sätt, följande ändringar vidtagas i §§ 6, 7, 9, 11 och 17.

6 §.

1 mom. utgår.

7 §.

1 mom. Varder någon, som icke står under polisuppsigt, beträdd med lösdrifveri och har han inom två år dertförinnan, jemlikt 5 § 1 mom., undfått två varningar, om hvilka underrättelse meddelats rikets polismyndigheter, må han häktas — — — — anhallits.

2 mom. Beträdes den, som jemlikt 5 § 2 mom. är ställd under polisuppsigt, änyo med lösdrifveri, eller iakttager han icke honom i följd af uppsigten gifven föreskrift, må han underkastas behandling, som i 1 mom. sägs.

3 mom. Anträffas — — — — stadsfiskal.

9 §.

1 mom. Har den, som icke står under polisuppsigt, blifvit dömd till tvångsarbete och beträdes han åter med lösdrifveri innan två år flutit från det han senast från tvångsarbete frigifvits, må han behandlas på sätt i 7 § 1 mom. sägs.

11 §.

3 mom. Orden »eller hvarigenom någon blifvit förklarad vara lösdriifvare» utgå.

17 §.

Orden »eller förklarad vara lösdriifvare» utgå.

Slutligen anser Öfverståthållareembetet 18 § böra förtydligas och fullständigas på sätt som följer:

Den som, jemlikt 4 § 1 mom., erhållit Konungens Befallningshafvandes uppdrag att i särskildt fall handhafva polisuppsigt, ege, i utöfningen häraf, mot lösdriifvare åtnjuta — — — — tjensteärende.

Underdånigst

GUST. AF UGGLAS.

L. S.

B. J. Schönmeyr.

Stockholm den 29 Juni 1883.

2. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 22 September 1882 har Eders Kongl. Maj:t behagat infordra Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande öfver ett af utsedde komiterade afgifvet förslag till Förordning angående lösdriifveri jemte i sammanhang dermed framställda författningsförslag.

Med aktgifvande på det uppdrag komiterade erhållit »att åt ifrågavarande lagstiftning gifva en enklare form samt mildra dess i många fall allt för stränga bestämmelser», hafva komiterade, öfvergifvande

det i gällande författning upptagna »försvarsbegreppet», utgått från den grundsatsen, att föremål för lagstiftningen i fråga borde endast vara den, som gjort sig skyldig till »lösdrifveri» eller bettlande.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vill icke bestrida vigten af de skäl, komiterade anført till stöd därför, att författningen om lösdrifveri icke bör grundas på begreppet om laga försvar; men då gällande författning medgifver, att dömd försvarslös skall frigifvas på grund af erhållet laga försvar eller besparad arbetsförtjenst, skulle efter förslaget ådömdt tvångsarbete, utan afseende derå, att ett väsendtligt förändradt förhållande af ofvannämnda beskaffenhet med den dömd inträdd, ovilkorligeu verkställas och polismyndighetens beslut härom komma till likställighet med ett af domstol i brottmål meddeladt utslag. Försvarslöses behandling komme följaktligen att förflyttas från preventiva till repressiva åtgärder.

Komiterades förslag i fråga om sådan person, som anses böra stå under *polisuppsigt*, upptager endast bestämmelse härom för så vidt personen är lösdrifvare. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig dock betvifla, att samhällets skäligena anspråk på skydd derigenom blifver tillfredsstäldt.

Medgifvet att flertalet från straffarbete frigifne fångar bör betraktas såsom varande uti ringa eller ingen mån mera vådligt för allmänna säkerheten och ordningen än lösdrifvare, visar dock erfarenheten tyvärr, att åtskillige, efter nuvarande föreskrifter försvarslöse förbrytare måste, efter slutad strafft看, vida allvarligare behandlas än komiterades förslag medgifver; och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förmenar det vara oeftergifligt att skilda bestämmelser meddelas angående personer — frigifna fångar — som anses vådliga för *allmän säkerhet* och personer — lösdrifvare och bettlare — som störa *allmän ordning* och *trefnad*.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig i sammanhang härmed afstyrka komiterades förslag uti 2 § 2 momentet angående undantag i vissa fall från straffad persons ställande under polisuppsigt. Understundom inträffar nemligen, att ifrågavarande brottslingar äro synnerligen vådliga för allmänna säkerheten, ehuru de i brist af bevisning kunna ådömas ett mindre straff; och lærer det uti förevarande fall på omständigheterna få bero om polisuppsigt på viss tid bör åläggas eller icke.

Uppmärksamheten torde jemväl böra fästas derpå, att bland de försvarslöse, hvilka enligt stadgan den 29 Maj 1846 6 § 1 momentet kunna dömas till allmänt arbete, upptages äfven den, som, för vissa brott tilltalad och häktad, blifvit af domstol ansedd hafva emot sig

besvärande liknelser till brott, ehuru han, i brist af full bevisning, ej kunnat åt saken fällas. Denna bestämmelse har någon gång blifvit tillämpad till exempel på person, angifven flera gånger för fickstöld, utan att full bevisning om brottet kunnat åstadkommas.

Under förutsättning att nu gällande försvarslöshetsstadga icke varder upphäfd utan att genom särskild författning bestämmelser meddelas om frigifne brottslingars ställande under polisuppsigt på viss tid, öfvergår Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till granskning af förslaget till förordning om lösdrijfvere.

§ 1.

Då orden »utan tillgångar» icke uttrycka hvad komiterade (sidan 32) säga dermed afsetts eller att personen »skall sakna medel »till sin försörjning under närmaste framtiden, oafsedt om hos honom »skulle finnas en eller annan krona, den han genom bettlande eller »annorledes förskaffat sig», och ej heller betecknar att tillgångar, förvärfvade genom skörlefnad, ej böra fritaga prostituerade från behandling för lösdrijfveri (sidan 34);

då uttrycket »behandlas såsom lösdrijfvere» ej lärer vara fullt lämpligt med afseende derå, att en kategori af ifrågavande personer skall förklaras vara *lösdrijfvere* och en annan ställas *under polisuppsigt*, men § skulle tillämpas på begge kategorierna; och

då det ej torde finnas giltigt skäl dertill att i lagtexten skall afhandlas om så kallade landsstrykare i ett och om andra lösdrijfvere i ett annat moment,

hemställer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att §:n affattas sålunda:

Hvar, som stryker landet omkring, eller för ett sådant lefnads-sätt, att han stör allmän ordning eller sedlighet, vare, der han finnes utan ärliga uppehållsmedel och omständigheterna ådagalägga, att han icke har eller söker lagligt arbete, förfallen till behandling för lösdrijfveri, på sätt här nedan sägs.

§ 5.

De personer, som §:n afser, förekomma under väsendtligt olika förhållanden. En del är behörigen mantalsskrifven för det löpande eller närmast föregående år, eller har stadig bostad i en kommun, eller uppehåller sig der åtminstone under längre tid af året. En annan del utgöres af mer eller mindre arbetsföre landsstrykare, hvilka, utan att

på åtskilliga år hafva tillhört någon viss kommun, drifva omkring under förevändning att söka arbete, eller att handla med småkram o. s. v.; och om äfven landsstrykare ej beträdes med bettlande, är det dock otvifvelaktigt att han ofta i större eller mindre mån stör allmän ordning på landsbygden.

Då särdeles i fråga om nyssnämnde landsstrykare, det är af vigt, att personens identitet med säkerhet bestämmes, innan varning meddelas, lärar polistjenstemannen, i händelse tillämpning af 7 § 2 momentet icke sker, böra i protokollet införa synnerligen fullständig beskrifning på personen. Om lösdrifvaren framdeles, anhållen på annan ort, nekar för erhållen varning, torde i allt fall svårighet under stundom möta att afgöra om iteration inträffat eller icke.

§ 6.

Komiterade hafva antydt »de ifriga klagomål öfver saknaden af medel att förhindra de lättjefulles och liderliges menliga inflytande på sedligheten inom orterna» som framträdde efter utfärdandet af stadgan den 29 Maj 1846 och innan kungörelse den 13 Juli 1853 utfärdades; och visserligen hafva komiterade genom föreslagna bestämmelser sökt att förebygga ett förnyadt tillstånd af den beskaffenhet, som nyss är antydt; men Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, åberopande hvad vid 5 § blifvit anfördt, vågar icke obetingadt tillstyrka den omgång komiterade föreslagit såsom vilkor för att tillämpning af 8 § får ega rum.

Om, sedan landsstrykaren erhållit varning på sätt 5 § bestämmer och hans förhållande ansetts föranleda dertill, att underrättelse om varningen blifvit kungjord, han inom två år efter kungörelsens utfärdande blifvit med lösdrifveri ånyo beträdd, bör han efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt kunna häktas, i fall omständigheterna anses dertill föranleda, och insändas till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på hvilkens pröfning det får bero om landsstrykaren skall erhålla förnyad varning och kungörelse derom utfärdas, eller, om han i händelse försvarande omständigheter förefinnas, skall dömas till tvångsarbete under högst tre månader.

Den varning, som meddelas person, egande mera stadigt hemvist inom viss kommun, torde i allmänhet ej böra kungöras. Förteckningen på öfrige lösdrifvare lärar i allt fall blifva ganska vidlyftig.

§ 8.

Om landsstrykare, som, efter utredning, befinnes höra till annat län än der han blifvit häktad, är förfallen till tvångsarbete och anses

böra dertill dömas, torde giltigt skäl ej förefinnas för det föreslagna stadgandet, att han kan till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det förstnämnda länet öfverlemnas.

Är åter upplysning vunnin, att annan lösdriřvare eger mera stadig hemvist inom det andra länet, synes han åtminstone i de flesta fall böra dit försändas för pröfning huru med honom vidare skall förfaras.

Den antydda utredningen är af vigt för att möjligen minska fångforslingskostnad.

§ 12.

Vid jemförelse af texten i denna § med komiterades motiver (p. 54) synas komiterade hafva utgått från den synpunkt, att äfven om lösdriřvaren icke kan hänföras under 1 § i Fattigvårdslagen, men enligt 2 § i samma lag bör vara föremål för fattigvård, han icke får dömas till tvångsarbete.

Häremot vore icke något att erinra, om genom anordnad arbetsanstalt eller fattiggård eller andra meddelade bestämmelser, utväg till försörjning blifvit beredd den behöfvande, som är föremål för behandling efter sistnämnda stadgande i fattigvårdslagen. Förhållandet är dock icke allmänneligen sådant; och fall komma nog att inträffa, hädanefter såsom hittills, då den mindre arbetsföre icke erhåller bostad eller annan erforderlig hjälp inom kommunen.

Visserligen befinner sig ifrågavarande hjälpbehöfvande, så vidt han icke behandlas såsom försvarslös, i samma ställning enligt nu gällande stadganden. Det synes dock böra tagas i öfvervägande huruvida icke vid en ny författnings utfärdande missförhållandet bör ordnas genom bestämd föreskrift till ökad tunga vare sig för det allmänna eller för kommunen.

Härvid bör uppmärksamheten jemväl fästas på ett annat icke så sällan förekommande fall, nemligen att den hjälpbehöfvande arbetsföre eller inom kommunen icke hulpne mindre arbetsföre lösdriřvaren, i brist af bostad och utväg till bergning, anmäler sig hos polismyndigheten med begäran att blifva intagen i häkte för att under någon tid hållas till allmänt arbete.

De i §:ns 2 moment förekommande ordalag »oförmögen till arbete» kunna efter Konungens Befallningshafvandes åsigt gifva anledning till olika tydning.

Från mera än en synpunkt vore det emellertid fördelaktigt, om kommunen kunde tillförbindas att utgifva någon ersättning för den i

allmän arbetsanstalt intagne mindre arbetsföre men till arbete icke alldeles oförmögne hjälpbehöfvande lösdrivvare, som kommunen vägrat att bistå.

Då lösdrivvares i 8 § omförmälde hemort enligt 16 § anses vara den kommun, der han senast varit eller bort vara mantalsskrifven, torde slutet af 12 § böra lyda »inom hvilket han på grund af de uti fattigvårdslagen meddelade stadganden anses ega hemorts rätt».

§ 13.

Till undvikande af tvetydighet torde det böra heta Konungens Befallningshafvandes skriftliga utslag.

§ 14.

Till tvångsarbete på högst tre månader dömde personer torde böra kvarhållas i läns cellfängelserna.

Till tvångsarbete på längre tid dömde *fullt* arbetsföre manspersoner, som fyllt 18 år, böra efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt försändas till kronoarbetscorps, hufvudsakligen ordnad efter det nuvarande förhållandet; de för brott straffade till en afdelning, lösdrivvarne till en annan. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förutsätter dock härvid att lämpliga arbetsstationer kunna beredas. I annat fall lära särskilda tvångsarbetshus få anlitas. Öfrige mera eller mindre arbetsföre manspersoner, som fyllt 18 år, torde böra kvarhållas i läns- och kronocellfängelserna, så vidt utrymmet medgifver. I annat fall måste de försändas till tvångsarbetshus.

Med förevarande lätta kommunikationer i största delen af riket synes för närvarande endast ett större tvångsarbetshus erfordras för lösdrivvare af mankön, så vida kronoarbetscorps för straffade personer bibehålles.

Angående häktad person under 18 år stadgas i 8 §.

För kvinnor äro tvångsarbetshus af nöden.

Dömd lösdrivvare, hvilken lämplig, af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkänd arbetsgifvare vill emottaga, eller som uti fängelset besparat en viss summa, torde böra frigifvas.

§ 15.

Om det äfven må vara rättvist att lösdrivvare, som frigifves från tvångsarbetsanstalt, måste af egna, tillgängliga enskilda medel bestrida

kostnaden för hemfärden, torde det dock med fullt skäl kunna ifrågasättas, huruvida han med de vid anstalten *besparade premier* ovilkorligen skall bestrida nämnda kostnad. Åtminstone synes han böra från denna skyldighet befrias, derest icke behållningen i allt fall uppgår till ett visst mindre belopp.

Då, i händelse allmänt arbete blifvit ådömdt efter försvarslöshetsstadgan, afdrag uti arbetstiden eger rum, om den dömdes hålles i cell, men sådant afdrag icke tillämpas, derest utslaget är grundadt på fattigvårdsförordningen, läres öfverensstämmelse böra åstadkommas emellan dessa olika stadganden.

Lika med komiterade förutsätter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att särskilda föreskrifter om meddelanden angående lösdrifvare till »Polisunderrättelser» komma att i administrativ väg utfärdas; och då nuvarande »Polisunderrättelser» redan äro temligen omfattande, torde uti afskiljda, bifogade tillägg till samma underrättelser böra upptagas meddelanden angående lösdrifvare.

Förordningen om fattigvården i riket 5 momentet. Då den, som befallt eller tillåtit bettlande, kan ega bostad, stadigt arbete o. s. v., synes det vara lämpligare, att gällande föreskrift tillämpas på honom än att han behandlas såsom lösdrifvare.

§ 41.

Person, som är intagen på fattighus eller eljest åtnjuter fattigvård, är ej föremål för behandling efter lösdrifveristadgan. Sådan person beträdes dock understundom med bettlande, och nuvarande stadgande synes förty lämpligen böra bibehållas i gällande kraft.

Underdånigst
W. STRÅLE.

Matths Falk
ut in prot.

Stockholm å Landskansliet den 19 April 1884.

*Utdrag af protokollet, hållet inför Konungens Befallningshafvande
öfver Stockholms län å landskansliet den 19 April 1884.*

S. D. Föredrogs Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 22 September 1882 å förslag till förordning angående lösdrifveri m. m. och beslöts följande underdåniga utlåtande:

»Till Konungen.

Genom etc.»

Från detta beslut var undertecknad föredragande så till vida skiljaktig att han ansåg,

att våda för det allmänna ej skulle uppkomma genom upphäfvande af gällande försvarslöshetsstadga och antagande af komiterades förslag med uteslutande af andra stycket af 2 § deri och till följd deraf nödig ändring af 6 § 2 mom. men att helst borde, i sammanhang med utfärdande af ny förordning om lösdrifveri, vidtagas den förändring i stråfflagen att i stället för der nu stadgad påföljd af förlust af medborgerligt förtroende, den dömde förklarades skola stå under polistillsyn, och att den nya förordningen blefve en stadga om lösdrifveri och polistillsyn, deruti nu föreslagna 3 § skulle träda i 2 §:s ställe;

att då upprepade varningar för lösdrifveri lära komma att visa sig lika gagnlösa som nu föreskrifna flera varningar enligt försvarslöshetsstadgan, det torde böra få ankomma på vederbörande tjänsteman att, då person — som *en gång* inför protokollet meddelats formlig varning för påföljden af fortsatt lösdrifveri och blifvit i vittnens närvaro tillstånd, för honom uppläst skriftligt besked, innefattande ej allenast den gifna varningen och skälen därför utan äfven hänvisning att i händelse af fog vända sig till Konungens Befallningshafvande för att få all verkan af varningen undanröjd, — ånyo varder funnen med lösdrifveri inom två år, sedan Konungens Befallningshafvande efter pröfning af frågan huruvida varningen bort tilldelas eller icke, genom beslut om varningens kungörande stadfästadt åtgärden, *antingen* meddela förnyad varning *eller ock* anhålla lösdrifvaren och öfverlemna honom till Konungens Befallningshafvandes vidare förordnande;

att, derest föreslagna *två* varningar anses böra bibehållas, Konungens Befallningshafvandes beslut om andra varningens kungörande

borde medföra samma verkan som ifrågasatta förslaget om »förklarande att person är lösdrifvare», hvilket förklarande då blefve obehöfligt;

att dagen, hvarifrån de föreslagna två preskriptionsåren skola räknas, uttryckligen borde bestämmas till den dag, då Konungens Befallningshafvandes ofvan omförmälda beslut fattats;

att komiterades förslag om *tiden* för tvångsarbetets ådömande, om dess *verkställande* å tvångsarbetshus och *till fullo* samt om meddelad varnings *kungörande* syntes vara välgrundade. År och dag som ofvan.

In fidem
Matths Falk.

3. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Upsala län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 22 September 1882 har blifvit Länsstyrelsen anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande öfver förslag till förordning angående lösdrifveri jemte andra dervid fogade författningsförslag.

Länsstyrelsen har lemnat magistraterne i länet samt polismästaren i Upsala tillfälle att i ämnet yttra sig; och hafva magistraterne endast tillkännagifvit, att de icke funnit anledning till anmärkning mot ifrågavarande författningsförslag, hvaremot från polismästaren i Upsala inkommit ett underdånigt yttrande, som härmed i underdånighet öfverlemnas.

Länsstyrelsen, som varit i tillfälle att taga kännedom om det af Öfverståthållareembetet afgifna underdåniga utlåtande i ämnet, får för egen del i underdånighet förklara, att äfven Länsstyrelsen icke funnit anledning till anmärkingar mot förslaget hufvudgrunder, utan endast har några erinringar mot mindre enskildheter deri att framställa.

Lika med Öfverståthållareembetet anser Länsstyrelsen för lämpligt om ock ej ovilkorligen nödigt att i § 1 af förordningen om lösdrifvare mellan orden »söker» och »arbete» kunde inskjutas ordet »lofligt».

Mot samma § har polismästaren i Upsala anmärkt, att den för lösdrifveri anhållne borde vara pliktig, om han vill undgå behandling såsom lösdrifvare, att sjelf ådagalägga omständigheter, som gäfvé vid handen, att han hade eller sökte arbete. Polismästaren synes hafva uppfattat förslaget så, att den som befundes stryka landet omkring utan tillgångar, skulle kunna behandlas såsom lösdrifvare endast såvida dessutom genom positiva bevis ådagalades, att han icke hade eller sökte arbete, men, ehuru ordalagen »och omständigheterna ådagalägga att han icke» må kunna så tolkas, vill Länsstyrelsen tro det vara både förslagets mening och i sig sjelf riktigt, att saknad af anledningar till antagande att meddellös landsstrykare hade eller sökte lofligt arbete, skulle efter hållen undersökning vara nog för att berättiga till hans behandling såsom lösdrifvare. Så till vida finner Länsstyrelsen, med hänsyn till förslagets ordalag, en viss befogenhet i polismästarens anmärkning. Men ett stadgande om bevisningsskyldighet för den för lösdrifveri anhållne torde dock vara ännu mindre lämpligt än förslagets uttryckssätt. En ändring i sådan riktning skulle kunna föranleda den vida sämre tolkning, att polismyndigheten icke vore skyldig att af egen drift anställa noggrannaste möjliga undersökning. Den mening, som Länsstyrelsen anser för den rigtiga, skulle efter hvad det vill synas otvetydigt framgå blott genom omflyttning af ordet »icke», så att satsdelen komme att lyda: »och omständigheterna icke ådagalägga, att han har» etc.

Lika med Öfverståthållareembetet anser Länsstyrelsen lämpligt att i en särskild paragraf införes hänvisning till stadgande om den ordning, hvori alla i förslaget omförmälda underrättelser till rikets polismyndigheter skulle meddelas.

I afseende å § 4 vill Länsstyrelsen anmärka, att i stad der, såsom i Upsala, finnes polismästare, ehuru icke poliskanmare, handhavande af polisuppsigt torde böra åt polismästaren uppdragas. Der nämnda förhållande eger rum, torde äfven stadsfiskals åligganden enligt § 5 böra öfverflyttas på polismästaren eller uppdragas åt både polismästaren och stadsfiskalen, likasom sådan gemensamhet i åligganden enligt denna paragraf föreslagits för kronofogde och länsman.

Det af polismästaren i Upsala föreslagna tillägg till § 5 mom. 1, rörande någon större fullständighet i protokollet öfver förhör med den, som för lösdrifveri anhållits, anser Länsstyrelsen icke olämpligt; dock att, enär sådan större fullständighet synes erforderlig allenast då varning meddelas och afskrift af protokollet skall till Konungens Befallningshafvande insändas, ett tillägg i det af polismästaren angifna syfte torde böra tillfogas icke momentets första utan dess andra punkt.

Enligt § 5 mom. 4 skulle Konungens Befallningshafvande, »om han dertill finner skäl», lemna rikets polismyndigheter underrättelse om meddelad varning. Sådan underrättelse synes dock åtminstone, för den händelse att den varnade blifvit stäld under polisuppsigt, böra ovilkorligen föreskrivas; hvilket, derest särskildt beslut om persons förklarande för lösdrivvare skulle anses obehöfligt och till följd deraf § 6 mom. 1 utgå, äfven torde böra gälla, då person, som icke står under polisuppsigt, blifvit andra gången under två års tid varnad.

I § 7 mom. 1 stadgas äfventyr, bland annat, för åsidosättande af föreskrift, som i följd af polisuppsigt meddelats den under sådan uppsigt stälde. Rörande sättet för sådan föreskrifts meddelande stadgas i § 3, och då enligt mom. 3 i denna paragraf skulle skriftligen meddelas den under polisuppsigt stälde ej blott särskildt föreläggande, som ifrågakomme, utan äfven underrättelse om hvad han i öfrigt enligt sjelfva förordningen hade att iakttaga, så torde få tagas för gifvet, att äfventyr enligt § 7 mom. 1 är afsedt att tillämpas ej blott för ohörsamhet mot särskilda förelägganden enligt § 3 utan äfven för åsidosättande af författningens egna stadganden, om hvilka underrättelse skriftligen lemnats, till exempel stadgandet om förbud att utan tillstånd begifva sig utom hemorten. Möjligen kunde någon tvekan uppstå, huruvida äfventyret vore tillämpligt för åsidosättande af föreläggande enligt § 5 mom. 2 andra punkten, hvilket gifvits af annan än den, det åligger att handhafva polisuppsigten. Då sådant föreläggande likväl får anses vara gifvet »i följd af» polisuppsigt, torde äfventyret vara tillämpligt äfven i detta fall. Möjligen skulle dock större tydlighet vinnas, om ifrågavarande stadgande finge något annorlunda lydelse, till exempel följande: »är — — — lösdrifveri, eller åsidosätter den under polisuppsigt stälde honom i öfverensstämmelse med denna förordning gifvet föreläggande eller hvad han i öfrigt har att efter vederbörligen meddelad underrättelse enligt förordningen iakttaga må han» etc.

Polismästaren i Upsala har föreslagit ett tillägg till § 7 i syfte, att person må kunna på egen begäran häktas för att hemsändas med fängstransport. Det synes Länsstyrelsen önskvärdt, att hinder för sådan åtgärd icke måtte anses uppkomma genom den föreslagna förordningen, och vill Länsstyrelsen fördenskull äfven förorda intagande af ett stadgande, hvarigenom uttryckligen lemnades berättigande att, efter bepröfvande, för hemsändning med fängstransport häkta meddellös landsstrykare, som sjelf derom framställt begäran och icke befunnits vara föremål för fattigvård enligt § 1 i Kongl. förordningen den 9 juni 1871.

Enligt § 8 synes Länsstyrelsen, då någon till länet hörande person

blifvit med åberopande af § 7 mom. 1 häktad, knappt skola hafva annat val än att ådöma tvångsarbete, såvida häktningsåtgärden befundes lagligen grundad. Åtminstone finnes för detta fall någon annan utväg icke påpekad. Det torde dock icke vara otänkbart, att äfven om häktningsåtgärden ej kunde ogillas, skäl kunde förekomma att låta vid varning bero, såsom det för liknande händelse heter i gällande fattigvårdsförordning. Om Länsstyrelsen skulle ega låta vid varning bero, tyckes det böra tydligt utsägas.

Polismästaren i Upsala har framhållit, att underrättelser borde vederbörande meddelas ej mindre om utslag, hvarigenom tvångsarbete enligt § 8 blefve ådömdt, och om stället för tvångsarbetets aftjenande, än äfven om förekommande frigifning af den, som blifvit häktad och på sätt i § 8 omförmäles till Länsstyrelsen försänd. Att i något af dessa afseenden aflåta särskild underrättelse till polismyndighet i lösdrifvarens hemort, synes dock vid den åsyftade användningen af allmänna polisunderrättelserna obehöfligt. Deremot torde icke vara olämpligt att i polisunderrättelserna infördes tillkännagifvande om hvarje häktning enligt § 7 mom. 1 och hvarje frigifvande af den, som enligt samma mom. blifvit häktad, äfvensom rörande tid och ort för aftjenande af ådömdt tvångsarbete, som ginge till verkställighet. Föreskrifter härom synas dock likaväl kunna inrymmas i den särskilda förordningen om polisunderrättelsers utgifvande, som i förordningen om lösdrifveri.

Då i § 10 stadgas att utslag om tvångsarbetes ådömande skall den dömde inom 3 dagar tillställas, synes förutsatt att han under besvärstiden skulle hållas häktad. Är detta meningen, synes dock högst nödvändigt att uttryckligt stadgande derom införas. Kunde eller skulle den dömde åter under besvärstiden lemnas på fri fot, torde vara omöjligt att med säkerhet kunna tillställa honom utslaget inom 3 dagar, utan torde för sådan händelse stadgas allenast utslagets tillhandahållande för afhemtning inom nämnda tid. I hvarje fall synes bestämda föreskrifter rörande den dömdes behandling under besvärstiden vara ovilkorligen behöfliga. Onekligen skulle ett ovilkorligt stadgande om den dömdes qvarhållande i häkte under besvärstiden lända till reda och bestämdhet vid beräkning af ådömd arbetstid samt öka kraften af förordningens tillämpning, och ej allenast den ovilkorliga föreskriften i § 11 mom. 1 om biträde vid besvärs författande, då klaganden det behöfver, utan äfven § 13, hvarifrån uteslutits det i § 18 mom. 2 af nu gällande stadga om försvarslösa befintliga förbehåll för den händelse den dömde afviker eller eljest vållar uppskof med utslags verkställighet, synes ytterligare tyda på den förutsättning, att den dömde skulle under besvärstiden hållas häktad; men brist på uttrycklig föreskrift i

en så viktig och granulaga punkt, synes oundgängligen skola föranleda svåra tvifvelsmål och vacklande tillämpning.

I hvad Öfverståthållareembetet anfört dels rörande något förtydligande af § 5 mom. 3 sista delen samt af § 18, dels om ändring i några uttryck för att bereda säkerhet vid beräkning af de terminer, hvarunder särskilda åtgärder få med lösdrifvare vidtagas, dels ock om obehöfligheten att genom särskildt beslut förklara person för lösdrifvare får Länsstyrelsen instämma med anmärkning allenast i afseende å det af Öfverståthållareembetet föreslagna mom. 2 af § 7 att, då person skulle kunna ställas under polisuppsigt äfven enligt § 6, begynnelseorden i momentet icke borde lyda: »Beträdes den, som jemlikt 5 § 2 mom. är stäld under polisuppsigt» — utan blott: »Beträdes den, som är stäld under polisuppsigt»; hvarjemte i händelse mom. 1 af § 6 utginge, de i mom. 2 samma § förekommande orden »som i mom. 1 sägs», äfven borde borttagas.

Slutligen har mot § 12 af polismästaren i Upsala anmärkts, att ett tillägg behöfdes för att förhindra person, som ansåges vara föremål för full fattigförsörjning, att i förlitande på att icke kunna dömas till tvångsarbete hänsynslöst störa allmän ordning och sedlighet.

Visserligen kunde det synas vara tillräckligt korrektiv att den, som för sig sjelf åtnjuter fattigvård, så länge fattigvården fortfarande står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, men då fattigvård möjligen icke beviljats just för den tid, då fråga om tvångsarbets ådömande för lösdrifveri förekommer, samt då i allt fall, men isynnerhet genom berörda svårtillämpliga begränsning af tiden för husbonderätten, det kan vara förenadt med svårighet att kraftigt och utan omgång göra fattigvårdsstyrelses husbonderätt gällande, torde icke vara olämpligt, att det lemnades Länsstyrelsen öppet att till tvångsarbete döma särdeles vanartig eller vådlig lösdrifvare, som funnes ega någon arbetsförmåga, om än denna vore så ringa, att personen, med hänsyn allenast dertill, skärligen kunde anses vara föremål för full fattigförsörjning. Att tvångsarbetets verkställande måste rättas efter arbetsförmågans ringhet är en sak för sig, som dock icke synes upphäfva tjenligheten af arbetets ådömande i omförmälda fall. Landskansliet i Upsala den 17 December 1883.

Underdånigst
A. HAMILTON.

P. H. Löfqvist.

senare fall rikets polismyndigheter derom böra genom Konungens Befallningshafvandes försorg underrättas.

§ 8. Har lösdrivvare — — — — — för behandling, som nu är sagd.

Konungens Befallningshafvande i det län, som tvångsarbetet ådömt, åligge, att sedan lösdrivvare eller den under polisuppsigt stälde, blifvit till tvångsarbetsanstalt afsänd, polismyndigheten i den dömdes hemort underrätta om tiden för tvångsarbetet och stället, der det skall af-tjenas.

§ 12. Ej skall — — — — — åtnjuta full försörjning, så vidt han ej för ett sådant lefnadssätt, att han är vådlig för allmän säkerhet eller stör allmän ordning eller sedlighet, då i sådant fall han, om ej arbetsförmåga helt och hållet saknas, må blifva till tvångsarbete dömd.

Såsom skäl för de ändringar och tillägg jag i komiterades förslag underdånigst framställt, får jag i underdånighet anföra, att jag anser:

beträffande 1 §, den, som anhålles såsom misstänkt för lösdrifveri böra sjelf ådagalägga omständigheter, hvaraf kan slutas, att han söker arbete eller kan under sin vandring utan andras betungande försörja sig sjelf; och

angående 5 §, att det protokoll, som af polistjenstemannen skall uppsättas och till Konungens Befallningshafvande öfverlemnas, bör särskildt innehålla hvad polistjenstemannen har om lösdrivvarens vandring sig bekant. För Konungens Befallningshafvande, som har att afgöra dels huruvida rikets öfriga polismyndigheter skola angående den lösdrivvaren meddelade varningen underrättas eller icke och dels om den förklarade lösdrivvaren, som ånyo med lösdrifveri beträdes, skall tvångsarbete ådömas eller icke, bör enligt mitt förmenande vara af ej ringa vikt att veta, huruvida lösdrivvaren gjort sig känd att föra ett supigt och liderligt lefnadssätt eller vara för allmän säkerhet, ordning och sedlighet vådlig; om emot honom ej förekommit särskild anmärkning eller om han t. ex. ej antagit arbete, som kunnat erhållas, eller afvikit från arbete och försmått en skälig arbetsförtjenst m. m.

Hvad mitt föreslagna tillägg till 7:de § att på egen begäran kunna få häktas, angår, finner jag ett sådant tillägg behöfligt, för att en utom sin hemort kringvandrande person, som ofrivilligt kommit i den belägenhet, att han ej kan sjelf förskaffa sig lifsuppehållet, ej må af omständigheterna tvingas att genom betleri eller på annat obehörigt sätt söka erhålla hvad han tarfvar, för att kunna uppnå hemorten. Skulle en sådan person ej af sin bekymmersamma belägenhet låta sig varnas,

utan ånyo begifva sig ut i landet utan garanti att erhålla nödig arbetsförtjenst eller, om sådan erhålles, ej tillse att af densamma göra behöfliga besparingar för hemresa, må han skylla sig sjelf, om han förfaller och blifver såsom lösdrivvare behandlad.

Mitt föreslagna tillägg till 8 § anser jag af vigt, för att polismyndigheten i den dömda lösdrivvarens hemort må hafva kännedom om hvar denne sig uppehåller och om tiden för det honom ådömda tvångsarbete.

Likaså anser jag att mitt föreslagna tillägg till 12 § är behöfligt, enär någon gång förekommer, att personer, som ega full försörjning, i medvetandet af att ej kunna ådömas allmänt arbete, antingen på det oförsyntaste sätt stryka omkring och öfva betleri eller på annat sätt göra sig vådliga för allmän säkerhet, ordning och sedlighet.

I komiterades underdåniga förslag finnes enligt mitt förmenande för öfrigt en bristfällighet, hvarå jag underdånigst anser mig böra fästa uppmärksamhet.

Om lösdrivvare eller under polisuppsigt stäld person, som enligt 8 § till Konungens Befallningshafvande öfverlemnats, af Konungens Befallningshafvande frigifves, finnes ej bestämmelse, att rikets polismyndigheter derom böra underrättas, om skäl dertill finnes, såsom t. ex. om den ifrågavarande personen blifvit instäld inför Konungens Befallningshafvande i annat län, än han sjelf tillhör eller om han plägar ombyta hemorter i olika län eller föra ett kringstrykande lefnads sätt. Följden af att ett sådant kungörande ej i lagen förutsättes skola ega rum blifver, att en person, som stryker landet omkring och väl förtjenar att tvångsarbete undergå, kan genom ett fördelaktigt utseende, eller förmåga att ådraga sig medlidande m. m. lyckas att gång på gång få friheten och undslippa tvångsarbetet.

I 4:de mom. 5:te § finnes bestämmelse derom, att Konungens Befallningshafvande, om Konungens Befallningshafvande dertill finner skäl, eger att meddela rikets polismyndigheter kännedom om varningen, hvarom protokollen från de underordnade polismyndigheterna inkommit och hvilka föranledt förhör med den varnade inför Konungens Befallningshafvande, men om sådant förhör ej hållits, synes mig ifrågavarande lagställe ej tydligt innebära förpligtelse för Konungens Befallningshafvande att, om han dertill anser skäl, varningen kungöra; och anser jag ej heller å annat ställe i lagförslaget förekomma förpligtelse i ifrågavarande afseende.

Under hemställan huruvida de af mig i underdånighet gjorda anmärkningar emot komiterades underdåniga förslag kunna anses vara

af sådan vigt att de böra åstadkomma i ett eller annat afseende någon förändring i lagförslaget framhårdar

Underdånigst

Edv. Ruab.

Upsala Rådhus den 28 Februari 1883.

4. Landshöfdingeembetet i Södermanlands län.

Till Konungen!

Till följd af nådig remiss den 22 September 1882 får Landshöfdingeembetet härmed i underdånighet, med öfverlemnande af poliskammarrens i Eskilstuna infortrade underdåniga yttrande i ämnet, afgifva eget utlåtande öfver af särskilda komiterade uppgjort förslag till förordning angående lösdrifveri m. m.

Emot den af komiterade uppställda förändrade rättsgrund för ifrågavarande preventiva lagstiftning har Landshöfdingeembetet så mycket mindre något att anmärka, som detsamma fullständigt delar komiterades uppfattning om olämpligheten af det försvarslöshetssystem, som i nu gällande lagstiftning har sitt uttryck, och om vigten deraf att bättre tillgodose sådana samhällsmedlemmars personliga frihet, som, utan att hafva ådagalagt vanart eller osedlighet, hemfallit till, mången gång oförvållad, sysslolöshet.

Beträffande deremot de i författningsförslaget intagna bestämmelser rörande behandlingen af lösdrifvare hyser Landshöfdingeembetet i afseende å deras lämplighet för dermed åsyftadt ändamål åtskilliga

betänkligheter, hvilka Landshöfdingeembetet härmed tillåter sig i kort-
het framhålla.

Enligt § 5 mom. 1 skulle det tillkomma en hvar utan någon in-
skränkning att anhålla och hos ortens polismyndighet inställa den, som
beträdes med lösdrifveri. Men att åt hvilken samhällsmedlem som helst
inrymma rätt att i första hand bedöma, huruvida en person må anses
såsom lösdrifvare, och att med denne vidtaga åtgärder, som faktiskt
innebära förlust af dennes personliga frihet under den kortare eller
längre tid, som förflyter, innan vederbörande polismyndighet, som på
landsbygden tilläfsventyrs är boende på flera mils afstånd, varder an-
träffad, anser Landshöfdingeembetet lemna ett allt för stort spelrum
åt fäkunnigheten och godtycket och derföre icke vara tillrådligt, emedan
hos den anhållande icke sällan torde komma att saknas erforderlig in-
sigt att kunna rätt urskilja de omständigheter, hvilka dervid böra ta-
gas i hufvudsakligt betraktande. Långt bättre synes det Landshöfdinge-
embetet vara att öfverlemna ofvanberörda preliminära behandling af
kringsstrykande personer åt inom kommunerna utsedde tillsyningsmän,
af hvilka i följd af deras lefnadsställning och detta förtroendeuppdrags
natur skäligen kan förväntas nödig urskilning och opartiskhet att
pröfva beskaffenheten af kringvandrades lefnadssätt och att icke utan
giltiga skäl antasta dennes personliga frihet. Det kan visserligen icke
förnekas, på sätt komiterade äfven anmärkt, att tillsyningsmannainsti-
tutionen, sådan den finnes i nu gällande försvarslöshetsstadga omnämnd,
icke hittills, åtminstone på landet, motsvarat det gagn, som med den-
samma åsyftades, hvilket hufvudsakligast torde bero på den länge fort-
varande allmänna obenägenheten för mottagande af kommunala bestyr,
särdeles af ifrågavarande art, äfvensom af kommunernas farhåga för
de möjliga kostnader, som af denna befattningens handhafvande kunde
blifva en följd. Men då med stigande medborgerlig anda och vexande
erfarenhet om behofvet af dylika tillsyningsmän, denna institution, som
under sista årtiondet blifvit här i länet inom de flesta kommuner bragt
till verklighet och åstadkommit skönjbara resultat till stärfjande af kring-
strykeri och bettlande, torde gå en bättre framtid till mötes, samt till-
syningsmannainstitutionen tillika är afsedd att fortfarande bibehållas
för uppsigt öfver bettlare, förefaller det Landshöfdingeembetet, att
nämnda institution, under förutsättning att densammans ovilkorliga infö-
rande i hvarje kommun påbjödes och öfvervakades, skulle varda myc-
ket användbar i fråga om lösdrifvares anhållande och öfverlemnande
till polismyndigheten. Enahanda myndighet torde ock lämpligen böra
anförtros fjerdingsmännen, hvilka numera i de flesta fall ega dertill er-
forderliga insigter.

Det äfvenledes i komitéförslagets § 5 förefintliga stadgandet, att anhållan lösdriifvare skall af polistjensteman efter föregånget förhör varnas för påföljden af lösdriifveri, synes Landshöfdingeembetet, om ock i viss mån lämpligt för rikets städer, der ständig polismyndighet är att tillgå, likväl icke för landsbygden vara ändamålsenligt. Med hänsigt dels till dervarande polistjenstemäns fåtalighet och deras tjensteområdets storlek dels till mängden af deras olikartade, med täta och vidlyftiga resor förenade tjenstebestyr, hvilka under vissa tider af året hålla dem för flera dagar, ja till och med veckor aflägsnade från deras hem — såsom då kronofogden är sysselsatt med kronouppbörd, bevillingstaxeringar och husesyner samt länsmanen med vägsyner, närvaro vid mantalsskrifningar och tingssammanträden samt med soldatorpsyner — lär det otvifvelaktigt blifva tidtals med stora svårigheter och mycken tidsutdrägt förknippadt att anträffa ortens kronofogde eller länsman för att få anhållan person förhörd och varnad, helst sådant åtgörande med den omständliga procedur, som i förslaget angifves, svårligen torde kunna af polistjenstemännen annorstädes än å deras tjenstestationer verkställas. Nyssberörda omständighet i förening med förekommande långa afstånd mellan anhållningsplatsen och tjenstemannens bostad samt, icke minst, obehaget af och kostnaderna för den anhållnes herbergerande, underhåll och försling till polistjenstemannen, för hvilka utgifters godtgörande anvisning icke i författningsförslaget lennas, komma, enligt Landshöfdingeembetets mening, att väsentligt motverka en mera vidsträckt tillämpning af sist ifrågakomma stadgande, hvartill såsom ytterligare skäl kan läggas saknaden af föreskrift, huru förfaras skall, då vederbörande polismyndighet icke för omförmälda ändamål anträffas.

Då den föreslagna varningsåtgärden är af beskaffenhet att kunna utöfva ett afgörande inflytande på lösdriifvarnes framtida behandling, kan ock skäligen dragas i tvifvelsmål, huruvida länsmän och stadsfiskaler äro lämpliga att dermed taga befattning. Visserligen är den frågan, om varning bör meddelas eller icke, af så enkel natur, att deusamma bör kunna af krono- och stadsbetjeningen pröfvas. Men emedan hos alla till denna talrika klass hörande tjenstemän icke lär få förväntas lika nit och intresse vid behandlingen af så beskaffade ärenden, finnes anledning befara, att tillämpningen af förslagets stadganden i detta hänseende skulle komma att utfalla mycket olika. Skyldigheten att öfver förhöret med den anhållne föra protokoll och tillställa denne skriftligt besked öfver varningen samt insända afskrifter af dessa handlingar till Konungens Befallningshafvande torde på mången polistjensteman, särskildt vid tillfällen, då hans tid är tagen i an-

språk af andra göromål, verka derhän, att han eftersätter varningen, för att undgå det med densamma förenade besvär och arbete; och någon verksam kontroll mot dylik försumlighet torde endast undantagsvis varda möjlig, eftersom, då varning icke meddelas, någon upplysning om förhöret och förloppet dervid icke, enligt författningsförslaget, skulle af polistjenstemannen lemnas Konungens Befallningshafvande.

Komiterades förslag, att lösdrifvaren skall varnas å den ort, der han anträffas, och icke uteslutande i hans hemort, tror Landshöfdinge-embetet kunna komma att leda till många förvecklingar och svårigheter, då fråga uppstår om lösdrifvares vidare behandling. Af anhållna lösdrifvare är vanligen en stor mängd, för att ej säga flertalet, i saknad af betyg; rörande deras identitet, hvars bestyrkande på detta sätt de gemenligen ringakta; och i sådana fall eger den förhörande, för utrönande af den anhållnes person och lefnadsomständigheter, ingen annan vägledning än de uppgifter derom, som den sistnämnde lemnar. Dessa afgifvas visserligen oftast af den nybörjande kringstrykaren sanningsenligt, men så är ingalunda förhållandet med den förfarne lösdrifvaren eller den klass af kringstrykare, hvilken förnämligast skulle blifva föremål för den ifrågakända nya försvarslagstiftningen. Hos detta slag af lösdrifvare förefinnes ofta en förklarlig åtrå att, genom föregifvande af annat namn, söka dölja sitt eget; och vid de fall, då sådan lösdrifvare inställes hos polistjensteman å trakt, som är långt aflägsen från den förres hemort, torde tvifvelsutän denna frestelse blifva obetvinglig, om han kan hysa hopp att derigenom undgå häktning och afforsling till hemorten, der hans uppgifter lätteligen kunna kontrolleras, utan undslipper med en varning. Enligt § 7 mom. 2 i författningsförslaget skulle väl den anhållne, hvilkens uppgifter om namn och hemort skäligen kunna anses osanna, vara underkastad äfventyret af häktning och försändande till Konungens Befallningshafvande; men, utom det att ett dylikt äfventyr sällan injagar någon skräck hos den vane lösdrifvaren, kunna dessa uppgifter framställas med sådant sken af trovärdighet, att polistjenstemannen, af obekantskap med förhållandena inom den anhållnes uppgifna hemort, föres bakom ljuset och frigifver denne med meddelande af varning. Har den anhållne härvid begagnat sig af helt och hållet uppdiktadt namn, sker visserligen ej värre, än att han för den gången undkommer hvarje påföljd af sitt lösdrifveri och af den gynn samma utgången lockas och lockar andra till nya dylika försök; men om, såsom icke sällan inträffat och antagligen äfven hädanefter inträffar, lösdrifvaren betjenar sig af annans namn, kan häraf uppstå den betänkliga följden, att, om den, som i verkligheten eger detta namn, varder beträdd med lösdrifveri och varnad, den förra varningen jemväl kommer

att föras honom till last och inverka bestämmande på hans framtida behandling, utan att erforderlig upprättelse kan komma honom till godo. Föreskrifterna i § 5, rörande varningsprotokolls innehåll, innebära ingalunda, enligt Landshöfdingeembetets mening, betryggande korrektiv mot dylikt misstag, lika litet som den i § 5 mom. 3 förefintliga anvisningen åt den varnade att anmäla sig till förhör inför Konungens Befallningshafvande, då otvifvelaktigt den varnade, om ej af annat skäl, så åtminstone af brist på tillgångar att för sådant ändamål uppehålla sig i länet och begifva sig till länsresidenset, sällan torde komma att påkalla så beskaffad åtgärd. Och någon rättighet för Konungens Befallningshafvande att i annat fall än, då förhör derstädes förekommer, pröfva befogenheten af och undanrödja en af polistjensteman meddelad varning, synes författningsförslaget ej medgifva, derest icke åt stadgandet i § 5 mom. 4, att Konungens Befallningshafvande, »om han dertill finner skäl» skall underrätta rikets polismyndigheter om varningen, kan gifvas en sådan tolkning. Men i mera tydliga ordalag borde då en dylik pröfningsrätt vara uttryckt.

Då af bestämmelsen, att lösdrifvarens behandling förutom hans dömande till tvångsarbete, skall ega rum å den ort, der han anträffas, med nödvändighet framgår, att alla de med lösdrifvaren vidtagna åtgärder, som kunna ega inflytande på hans framtida behandling, skola meddelas rikets samtliga polismyndigheter, synes åliggandet i detta afseende för Konungens Befallningshafvande böra göras ovillkorligt och sålunda, till undvikande af missförstånd, de här ofvan kursiverade orden, »om han dertill finner skäl» utgå ur mom. 4; hvarjemte undervisning om det sätt, hvarpå detta kungörande skall ske, torde böra i författningen inrymmas. Endast i motiven hafva komiterade angifvit utvägen härför medelst ifrågavarande underrättelsers intagande i tidningen »Polisunderrättelser»; men i sjelfva lagen bör väl fullständig bestämmelse om förfaringssättet härvid förefinnas, på det att, såframt förutsättningen om Polisunderrättelsernas anlitande för detta ändamål icke varder verkliggjord, vederbörande ej må sväfva i ovisshet, huruledes denna, i anseende till dess möjliga följder så viktiga skyldighet skall fullgöras, utan användande af den orimliga utvägen att skriftligen delgifva öfriga polismyndigheterna omförmälda meddelanden. Vidare synes det Landshöfdingeembetet angeläget, att, ehvad dessa underrättelser varda i »Polisunderrättelser» eller annorstädes samlade och offentliggjorda, den handling, som såmedelst kommer att utgöra källan för myndigheternas kännedom om lösdrifvare, uttryckligen i författningen förklaras ega laga vitsord, så att deri förekommande uppgifter må kunna såsom giltiga grunder för myndigheters beslut i så beskaffade ärenden återopas.

I fråga om lösdrivvares behandling hyser Landshöfdingeembetet, i motsats mot komiterade, den åsigt, att, sedan anhållen kringvandrande blifvit af polismyndighet i den ort, der han anträffas, förhörd och dervid befunnits hafva enligt §§ 1 och 2 i författningsförslaget gjort sig förfallen till lösdrifveri, hans varnande, ställande under polisuppsigt, förklarande för lösdrivvare och dömande till tvångsarbete borde verkställas af vederbörande, i lösdrivvarens hemort anställda polismyndigheter. Genom ett sådant förfarande vunnas dels stor lätthet att åstadkomma noggrann kännedom om lösdrivvarens person och alla de på hans författningensliga behandling inverkan omständigheter äfvensom omöjlighet för denne att söka genom missledande eller sanningslösa uppgifter föra myndigheterna bakom ljuset, dels ock erforderligt rådrum och större utsigt för lösdrivvaren att kunna återgå till ett ordentligt och arbetsamt lefnadssätt genom det bistånd dertill, som företrädesvis i hemorten kan i vanliga fall stå honom till buds.

Varnas åter lösdrivvaren å den främmande ort, der han anhålles, förblifver han efter varningens meddelande i precis samma nödställda och hjälplösa belägenhet, som förut. Befinnande sig på för honom obekant ort utan medel till uppehälle eller fortkomst och utan att der räckes honom någon hjälpsam hand till beredande af arbete, nödgas lösdrivvaren fortsätta sitt lefnadssätt att tiggande och kringstrykande fortskaffa sig till annan ort, hvarest han ej heller undfår något arbete, men måhända redan inom ett par veckors förlopp eller till och med kortare tid efter första varningen bekommer af någon nitisk men till äfventyrs omdömessvag polistjensteman sin andra varning. Och på sådant sätt genomgår lösdrivvaren helt snabbt de föreskrifna preliminära behandlingsgraderna och är snart bragt derhän att varda för lösdrifveri dömd till tvångsarbete, utan att — hvad med varningarne dock måste vara åsyftadt — nödig tidsutdrägt och utväg dessförinnan varit honom lemnad att genom arbete söka sin utkomst. Häremot kan visserligen förväntas det inkast, att de flesta lösdrivvare, begifna på lättja och tiggeri, icke åstunda arbete och därför ej förtjena undseende. Men om äfven detta förhållande må vara i regeln sannt, är dock visst att, särdeles i tider, då en eller flera näringsgrenar lida af ekonomiskt betryck, mången, för tillfredsställande af de oundgängligaste lefnadsbehofven, måste tillgripa lösdrifveri, just därför att han ej är i stånd till att skaffa sig arbete. Och för polistjensteman å den trakt, der den anhållne lösdrivvaren ej har sin hemort och dennes lefnadsförhållanden följaktligen ej äro kända, torde det oftast blifva mycket svårt, om ens möjligt, att skilja emellan den arbetssökande kringstrykaren och den verkliga lättingen, emedan den sistnämnde just under sådana

tidsförhållanden lättast kan uppträda såsom skenbart sökande arbetsanställning, då han ej behöfver befara, att hans erbjudanden i detta hänseende varda antagna.

Det här ofvan af Landshöfdingeembetet förordade tillvägagående mot lösdrivvare skulle väl, då sådan å främmande ort anhålles och beträdes med lösdrifveri, medföra dennes häktande och försändande till Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten i hemorten, för att der behandlas och sålunda onekligen i viss mån motverka den inskränkning i lösdrivvarens fångforsling, som komiterade velat åstadkomma. Men härvid tillåter Landshöfdingeembetet sig anmärka, att ett så ymnigt häktande och transporterande af försvarslöse som under nu gällande lagstiftning i ämnet egt rum, icke i allt fall vore att befara. Till följd af de bestämda föreskrifter, rörande villkoren för lösdrivvares varnande och vidare behandling, som i författningsförslaget förefinnas, skulle nemligen under loppet af två år från lösdrivvarens första varnande, denne kunna högst tre gånger häktas, innan han i sammanhang med den sista häktningsåtgärden dömdes till tvångsarbete, och under de efter frigifningen från tvångsarbetet, närmast följande två åren förekomme ej heller vidare häktning än den, som omedelbart föreginge hans förnyade dömande till dylikt arbete. Statens kostnader för lösdrivvares forslande komme ändock att betydligt nedbringas och synas Landshöfdingeembetet dessutom fullt motvägas af de fördelar, som lösdrivvares behandling i hemorten skulle medföra och till hvilka, såsom den icke minst verkande, torde skäligen kunna hänföras den större eftertrycklighet och vigt, som gäfves åt varnings- och öfriga preventiva åtgärderna, om en hvar af dessa beledsagades af häktning.

Nyköping i Landskansliet den 31 Mars 1884.

Underdånigst:

På Landshöfdingeembetets vägnar:

Johan Lagerbjelke. Gustaf Nordeman.

Poliskammaren i Eskilstuna.

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Poliskammaren, som af Landshöfdingeembetet i Södermanlands län genom Magistraten härstädes affodratts underdånigt yttrande öfver det af dertill i nåder förordnade komiterade utarbetade underdåniga förslag till förordning angående lösdrifveri jemte öfriga dit hörande författningsförslag, får, efter härom tagen kännedom, förmäla sig icke hafva något, i afseende å samma förslag, att erinra.

Poliskammaren framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

tropligtigste tjenare och undersåte

Sixten Alm.

Eskilstuna den 8 November 1882.

5. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län.

Till Konungen.

Sedan till fullgörande af Eders Kongl. Maj:ts nådiga föreskrift i remiss den 22 sistlidne September å det af särskildt förordnade komiterade den 31 förutgångne Augusti afgifna förslag till »förordning angående lösdrifveri m. m.», yttrande blifvit inforradt och inkommit från Poliskammaren i Norrköping, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande detsamma härmed öfverlemna och jemväl för egen del deröfver nu afgifva inforradt utlåtande.

Beträffande härvid först förslaget till rubrik å ifrågavarande förordning, synes detsamma Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande mindre lyckligt valdt, icke allenast därför att ordet »lösdrifveri», som i och för sig torde vara ett temligen vulgärt och i lagspråket hvarken häfd egande eller förtjenande uttryck, motsvarar blott en jemförelsevis obetydlig del af hvad i sjelfva förordningen bestämmes och i egentlig mening icke låter sig tillämpas på hvarken de i 2 mom. af 1 § omförmälda personer eller annat än undantagsvis på dem, som enligt de nya bestämmelser, förordningen skulle komma att i lagstiftningen införa, böra »stå under polisuppsigt», utan äfven därför att förordningen afser bestämmandet af *påföljder* för dem, som utan att sysslolöse kringstryka, på samma gång de icke hafva eller söka ordentligt arbete, föra ett sådant lefnadssätt, att de äro vådliga för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller sedlighet, samt för den skull väl icke kan sägas utgöra den reglering af lösdrifveriförhållanden, hvilken enligt den nu föreslagna rubriken skulle utgöra föremålet för dess bestämmelser.

Med afseende derå och då enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt i sin ordning vore, om den nya författningen redan i sin rubrik angäfvde något af den nu gällande författning, i hvars ställe den skulle komma, tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställa, om icke rubriken kunde i stället för den föreslagna blifva: »Förordning angående till allmänt arbete förfallne och under polisuppsigt stående personer».

Hvad derefter sjelfva författningsförslaget angår, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som instämmer i förslaget om bestämelse af polisuppsigt för dem, som för svårare förbrytelse blifvit dömda medborgerligt förtroende förlustige, böra framställa en bestämd erinran mot uttrycket, att de i författningen afsedde personer skola »dömas» till tvångsarbete.

Personerna i fråga hafva nämligen icke begått någon egentlig förbrytelse, som kan föranleda en "dom" af ifrågavarande beskaffenhet, utan de hafva blott genom en i många fall kanske af oförmåga föranledd underlåtenhet att skaffa sig stadigt arbete och hemvist gjort det nödvändigt för samhället att om dem taga sådan hand, att ett fortsättande af deras hem- och arbetslösa tillstånd icke skall föranleda dem till verkligt brottsliga handlingar. Af sådan anledning behandlas de äfven af de administrativa myndigheterna och icke af domstolarne. I följd häraf måste äfven dessa myndigheters åtgörande med afseende å ifrågavarande personer endast vara preventiva men icke bestraffande.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan därför icke tänka annat, än att med ifrågavarande personer fortfarande, såsom hittills med

de s. k. försvarslösa, skall förfaras så, att när de antingen genom pålitliga medmenniskors biträde eller genom andra inträffande omständigheter komma i den ställning, att de icke vidare kunna anses medföra någon våda för samhällets rättmätiga kraf på säkerhet och ordning eller sedlighet, det tvångsarbete, hvartill myndigheterna förordnat att de skola hållas, genast upphör, utan afseende på den tid, som vid afkunnandet af beslut om tvångsarbetet blifvit bestämd.

Så snart fullt pålitlig och till deras vårdande lämplig befunnen person anmält sig att i årstjenst uttaga en till tvångsarbete enligt denna förordning hållen person, eller denna genom arf eller på annat sätt kommer i den ställning, att han finnes böra kunna sig godt försörja, bär han fördenskull å fri fot ställas, dock med vilkor, att den honom erbjudna tjensten blifver minst årstjenst med de för husbonden deraf följande förpligtelser, som likväl ej böra kunna genom ensidigt aftal med den i tjenst tagne och utan godkännande af vederbörande polismyndighet rubbas. Derjemte torde icke böra öfvergifvas den i nu gällande författning intagna bestämmelse om rätt för den till allmänt arbete hållne, som, jemte det han visat ordning och pålitlighet i sitt uppförande vid tvångsarbetsanstalten, genom flit der sammansparat ett visst penningebelopp af t. ex. 150 kronor för man och 100 kronor för qvinna, att derpå blifva från tvångsarbetets fortsättande befriad.

Med tillämpning af de åsichter, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda uttalat, föreslås underdånigst följande förändrade lydelse för de delar af förslaget till förordning i ämnet, som deraf hufvudsakligen beröras.

§ 1.

Hvar, som obehörigen stryker landet omkring, må, när han finnes utan tillgångar, och omständigheterna ådagalägga, att han icke har eller söker arbete, kunna förklaras vara till allmänt arbete förfallen och sedermera dertill hållas i den ordning och på sätt här nedan sägs.

Till enahanda påföljd vare ock den förfallen etc.

§ 2.

Befinnes den, som är förlustig medborgerligt förtroende, vara i de omständigheter i § angifver, skall han efter ty etc.

§ 5.

Mom. 1. Den, som under de i 1 § omförmälda omständigheter

anträffas, må anhållas — — — — öfver hans utseende, meddela honom varning samt för honom uppläsa etc.

Mom. 2. Erhåller den, som jemlikt 2 § skall stå under polisuppsigt, i 1 mom. föreskrifven varning, då inträde uppsigten öfver honom etc.

§ 6.

Mom. 1. Varder någon, som icke står under polisuppsigt, innan 2 år förflutit, sedan honom meddelad varning blifvit kungjord, åter under de i 1 § angifna omständigheter anträffad och därför ånyo enligt 5 § varnad, må Konungens Befallningshafvande förklara honom vara till allmänt arbete förfallen; och skall underrättelse etc.

Mom. 2. Är till allmänt arbete förfallen person, som åter kommit i besittning — — — — polistjensteman, som meddelat varningen och sedan den anhållen blifvit etc.

§ 7.

Mom. 1. Är någon förklarad vara till allmänt arbete förfallen eller stäld under polisuppsigt, och anhålles han ånyo under de i 1 § angifna omständigheter eller iakttagar etc.

§ 8.

Har till allmänt arbete förfallen person eller den, som är stäld under polisuppsigt — — — — till protokollet antecknade, förordna, det han må hållas till tvångsarbete från och med 6 månader till och med 2 år, om han står under polisuppsigt, samt i annat fall från och med 1 månad till och med 1 år, derest han icke före denna tids utgång antingen genom arf eller annan sådan tilldragelse kommer i de vilkor, att han icke längre kan anses komma att fortsätta det lefnadssätt som till tvångsarbetet varit vållande, eller med ådagaläggande af ordning och pålitlighet i sitt uppförande, vid tvångsarbetsanstalten sammansparat man 150 kronor och qvinna 100 kronor, eller ock lyckats honom erhålla laga årstjenst hos person, som hos Konungens Befallningshafvande pröfvas lämplig att honom antaga i sådan tjenst, som likväl då icke må utan vederbörande polismyndighets medgifvande före den ursprungligen aftalade tjenstetidens slut rubbas; i hvilka fall tvångsarbetet, äfven om det blifvit för längre tid bestämdt, genast upphör. Är den häktade — — — Har den anhållne sin hemort etc.

§ 9.

Har den, som förklarats vara till allmänt arbete förfallen, förordnats böra till sådant arbete hållas, gälle etc.

§ 10.

Beslut, hvarigenom någon förordnats böra till tvångsarbete hållas, skall för honom afkunnas etc.

§ 11.

Vill någon söka ändring i Konungens Befallningshafvandes beslut, hvarigenom blifvit förordnad, att han skall till tvångsarbete hållas, eger han — — — hvarigenom någon blifvit förklarad vara till allmänt arbete förfallen eller i fråga om polisuppsigt etc.

§ 12.

Ej skall efter denna förordning någon hållas till tvångsarbete — — — sedan han tvångsarbete börjat oförmögen etc.

§ 13.

Arbetstiden beräknas etc.

§ 14.

— — — förekomma, att den, som skall till tvångsarbete hållas, bör sändas etc.

§ 15.

Under polisuppsigt stående eller eljest till allmänt arbete förfallen person, som från etc.

§ 16.

Mom. 1. Under polisuppsigt stående eller eljest till allmänt arbete förfallen person anses hafva etc.

§ 17.

— — — tillsyn å under polisuppsigt stående eller eljest till allmänt arbete förfallna personer — — — och böra för nämnde personer bereda utväg till arbete.

Underrättelse, att person blifvit varnad enligt denna förordning eller förklarad vara till allmänt arbete förfallen eller stäld under polisuppsigt, skall af vederbörande polistjensteman i personens hemort, inom 8 dagar, efter det underrättelse kommit tjenstemannen till handa, meddelas kommunalnämnden i den kommun, den under polisuppsigt stående eller eljest till allmänt arbete förfallen person tillhör.

§ 18.

— — — ege möt under polisuppsigt stående eller eljest till allmänt arbete förfallen person åtnjuta etc.

Och torde jemväl öfriga förslag till förändringar i författningarna bringas till öfverensstämmelse med hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande här ofvan föreslagit, derest detsamma vinner nådigt afseende.

Underdånigst

ROBERT DE LA GARDIE.

Adolf Wallenberg.

Linköpings slott i Landskansliet den 28 Mars 1883.

Poliskammaren i Norrköping.

Till Konungen.

Öfver det af dertill i nåder förordnade komiterade afgifna underdåniga förslag till förordning angående lösdrifveri jemte öfriga till ämnet hörande författningsförslag, får Poliskammaren, till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga vilja, härmed afgifva underdånigt yttrande:

Att nu gällande stadganden angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer tarfva omarbetning för att åt denna lagstiftning bereda en enklare form och mera öfverensstämmelse med lagstiftningen i närbeslägtade ämnen, likasom ock att en behöflig mildring uti dessa stadgandens i många fall alltför stränga bestämmelser särskildt betingar förändringar, kan ingalunda förnekas. Huruvida det deremot kan anses behöfligt att med frånträdande af den princip, hvar på lagstiftningen i ämnet hittills hvilat, antaga en, om icke ny, dock annan dylik, kan deremot mera ifrågasättas. Det preventiva skyddet mot rättskränkningar, som blifvit lagdt till grund för komiterades förslag, är ingalunda främmande för nu gällande lagstiftning i ämnet, och då visst är att de kvalifikationer, som äro utmärkande för försvarslösheten, arbetslöshet i förening med medellöshet, i de flesta fall alstra lösdrifveriet såsom en följd, synes det nuvarande systemet, som i det preventiva syftet påbjuder laga försvar, vara lika berättigadt och väl grundadt, som det nyuppställda, hvilket blott förbjuder och bestraffar lösdrifveriet. Då i öfrigt begreppet lösdrifvare, enligt komiterades förslag, synes temligen obestämdt, enär den för lösdrifvaren, enligt 1 punkten i § 1 utmärkande egenskapen att stryka landet omkring, redan i nästa punkt är öfvergifven, hvarförutom man på grund af föreskriften i § 6 råkar i tveksamhet, huruvida icke benämningen lösdrifvare utslutande tillkommer dem, som genom Konungens Befallningshafvandes förklarande, i denna deras egenskap, så att säga, vunnit bekräftelse, synes åtminstone ej sjelfva benämningen lösdrifvare ega något företräde framför benämningen försvarslös, såsom innefattande alla dem, som äro underkastade de preventiva åtgärderna.

Hvad vidare angår förslaget bestämmer rörande dessa åtgärder, så torde isynnerhet den del deraf, som angår polisuppsigt, vara förtjent af all uppmärksamhet, såsom behöflig i och för underlättad tillsyn öfver för svårare brott straffade personer. Beträffande den verksammaste af alla åtgärderna — ådömandet af tvångsarbete — vore säkerligen nyttigt om någon större frihet, än enligt förslaget, blefve lemnad i tillämpningen häraf. Finnes någon anledning att förvänta åsyftad påföljd af varningars meddelande, då böra dessa naturligtvis ej sparas, utan gerna förnyas två, tre eller flera gånger, så länge hopp om förbättring ej är ute, men i motsats härtill förekomma till behandling ej sällan personer, hvilkas sinnesbeskaffenhet trotsar hvarje varning och hvilka, utan att vara straffade för brott, ändock måste räknas till de för samhället vådliga, och mot dessa bör polismyndigheten ega makt att förfara med större skyndsamhet, än med föreskrifterna om upprepade varningar och förklarandet att vara lösdrifvare torde

vara förenligt. Sjelfva termen »förklara vara lösdrijfware» synes mindre väl vald, då densamma ej innefattar något annat, än som rörande den ifrågavarande personen bör för såväl honom sjelf som polismyndigheten genom de upprepade varningarne förut vara väl bekant, och torde böra utbytas mot någon annan, som mera utmärker den ifrågavarande lösdrijfwarens särskilda kvalifikation att genast, utan vidare varning, kunna dömas till allmänt arbete.

I fråga om förfaringssättet vid behandlingen af lösdrijfware vore säkerligen önskligt att vinna större enkelhet, än enligt komiterades förslag. Bestämmelserna om formliga protokolls förande vid förhör med lösdrijfware jemte allt hvad i dessa bör innefattas såsom t. ex. den anhållnes alla lefnadsomständigheter, hvilkas antecknande å skilda tider och ställen säkerligen ej sällan skall förete många vilseledande olikheter sins emellan och knappast kan vara nödigt vid andra tillfällen, än då tvångsarbete skall ådömas, m. m., skola tvifvelsutän göra behandlingssättet mera tungt, än förhållandena påkalla.

Norrköpings Poliskammare den 22 November 1882.

Underdånigst
E. GRENANDER.

O. F. Schillberg.

6. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings län.

Till Konungen.

Öfver det af dertill i nåder förordnade komiterade utarbetade förslag till förordning angående lösdrijfveri, och i sammanhang dermed framlagda förslag till dels förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrijfware här i riket anträffas, dels ock af förstnämnda författningsförslag påkallade ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket och Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon,

får Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enligt erhållen nådig föreskrift, härmed afgifva underdånigt utlåtande.

Stadgandet af ändamålsenliga lagbestämmelser i syfte att bereda allmänheten skydd emot lösdrifvare och motverka det lättjefulla personerna, under förvärdning att söka arbete, drifva landet omkring och lifnära sig med betlande, utan att genom dessa bestämmelser trädes för nära den enskildes rätt att, efter eget godtfinnande, på lofligt sätt förskaffa sig sitt lifsupphålle och att för sådant ändamål söka sysselsättning äfven utom den ort, der han författningsenligt eger hemortsrätt, torde kunna sägas utgöra en af lagstiftningens svåraste uppgifter. De bestämmelser, hvilka gällande förordning om fattigvården samt Kongl. Stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer innehålla, i syfte att medelst tillsyningsmän utöfva uppsigt och kontroll å lösdrifvare och betlare, hafva, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, visat sig icke vara tillfyllestgörande för ernående af dermed afsedda ändamål; och oaktadt en längre tid redan förflutit sedan tillsyningsmansinstitutionen i lagstiftningen infördes, har densamma, såsom komiterade äfven erinrat, å landsbygden endast i ringa mån kommit till någon lifs kraftigare verksamhet.

Genom införandet af den redan i andra länder med framgång verkande institutionen *Polisuppsigt*, skulle utan tvifvel ett vida kraftigare medel åstadkommas för ernandet af de syften i den allmänna ordningens intressen, som den nuvarande lagstiftningen angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer afser att vinna och tillgodose. För sin del tvekar icke Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter granskning af de utaf komiterade utarbetade författningsförslag och dervid fogade motiv, uttala den mening, att komiterade lyckats att på ett tillfredsställande och ändamålsenligt sätt lösa den uppgift, som varit dem förelagd.

Endast vid nedanstående bestämmelser har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit sig ega anledning till framställande af anmärkning:

§ 5. Enär uti förevarande § stadgas om hvad den polistjensteman, inför hvilken en med lösdrifveri beträdd och därför anhållen person varder instäld, har att iakttaga med afseende å den anhållne, synes åt mom. 2, som afser det fall, att vid förhöret sådana omständigheter förekomma, att den anhållne jemlikt § 2 är skyldig att stå under polisuppsigt, böra gifvas en lydelse, som mera direkt angifver hvad för sådant fall åligger polistjenstemannen att iakttaga, och hemställer Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på grund häraf huruvida icke följande lydelse af detta moment må ega företräde:

»Förekommer i afseende å den anhållne sådant förhållande, att

han, jemlikt stadgandet i § 2 är underkastad skyldigheten att stå under polisuppsigt, då skall denna skyldighet omedelbarligen för honom inträda, och åligge det polistjenstemannen att, i sammanhang med varningen, derom meddela den anhållne förständigande, äfvensom underrättelse om den tid, för hvilken polisuppsigten skall fortfara, hvilket allt i det skriftliga beskedet införes».

Uti mom. 4 stadgas det Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att, sedan förhørsprotokollet inkommit, låta, *om han dertill finner skäl*, meddela rikets polismyndigheter underrättelse om varningen; men då komiterade i motiven förutsatt, att ett undanrödjande af meddeladt förständigande, hvarigenom den anhållne blifvit stald under polistillsyn, endast undantagsvis skulle komma i fråga, samt berörde förutsättning ännu mera måste ega skäl för sig i fråga om en tilldelad varning, vill det synas mera öfverensstämmande med denna förutsättning om orden: »låter Konungens Befallningshafvande, om han dertill finner skäl, meddela», förändras till: låter Konungens Befallningshafvande, *så framt anledning icke förekommer till ogillande af den tilldelade varningen*, meddela rikets polismyndigheter underrättelse om densamma.

Hvad angår det uti förevarande § åt underordnad polismyndighet lemnade bemyndigande att, när den anhållne, jemlikt föreskriften i § 2 är skyldig att stå under polisuppsigt, tillämpa denna föreskrift och derom meddela den anhållne förständigande, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, utan att vid förslaget i denna del framställa någon anmärkning, dock ansett sig böra uttala den mening, att det vill synas, som tillämpningen af berörde föreskrift hellre bort öfverlemnas åt Konungens Befallningshafvande, hvilken mening icke heller varit främmande för komiterade sjelfve, enligt hvad motiven utmärka. Visserligen hade för detta ändamål varit nödigt stadga, att den anhållne skulle tagas i förvar och insändas till länshäktet; men då häktandet i detta fall komme att drabba en person, som till följd af föröfvadt brott vore att hänföra till de för allmänna säkerheten vådlige, hvilka med allt skäl må vara föremål för strängare behandling, torde en häkningsåtgärd i så beskaffadt fall kunna anses väl berättigad. Genom att åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverlemna tillämpningen af omförmalde föreskrift, skulle det förhållande icke heller kunna komma att inträffa, att ett af underordnad polismyndighet meddeladt förständigande, hvarigenom en person förklarats skola stå under polisuppsigt, varder af Konungens Befallningshafvande undanröjdt.

§ 6. Då i mom. 2 med uttrycket »lösdrifvare» icke afses en sådan person, som förklarats vara lösdrifvare, utan blott en med lösdrif-

veri beträdd och därför anhållen person, synes ordalydelsen böra bringas i närmare öfverensstämmelse med det i momentet afsedda förhållande.

Enligt föreskriften i detta moment skall den anhållne af polistjenstemannen tilldelas förnyad varning innan han till Konungens Befallningshafvande insändes; men då varningen i förevarande fall icke skulle medföra påföljden att den varnade förklarades vara lösdriofvare, synes föreskriften om förnyad varnings tilldelande genom den underordnade polismyndigheten böra bortfalla och det öfverlemnas åt Konungens Befallningshafvande att, i händelse giltiga skäl finnas icke förekomma att ställa den anhållne under polisuppsigt, tilldela honom sådan varning, med den deraf beroende påföljd att han förklaras vara lösdriofvare.}

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att åt mom. 2 måtte gifvas följande förändrade lydelse:

»Varder någon, som blifvit dömd medborgerligt förtroende förlustig, men deraf åter kommit i besittning, eller som, ehuru dömd förlustig medborgerligt förtroende, likväl enligt föreskriften i § 2 icke är underkastad äfventyret att stå under polisuppsigt, ånyo beträdd med lösdriofveri och därför anhållen, då må en sådan person, der han finnes vara för allmänna säkerheten synnerligen vådlig, ställas under polisuppsigt för en tid af två år.

I fall som nu är sagdt, skall den anhållne insändas till Konungens Befallningshafvande i länet, på hvilken det ankommer att, sedan personen blifvit inför Konungens Befallningshafvande hörd, ålägga honom polisuppsigt; skolande, derest Konungens Befallningshafvande finner skäl att ett sådant åläggande meddela, skriftligt besked derom lemnas den anhållne samt underrättelse om beslutet meddelas vederbörande polismyndigheter på sätt i § 5 mom. 4 föreskrifves. Finner Kongl. Maj:ts Befallningshafvande deremot skäl icke förekomma att ställa den anhållne under polisuppsigt, bör förnyad varning honom tilldelas och personen för lösdriofvare förklaras».

§ 8. Då med uttrycket *lösdriofvare* i första punkten af denna § afses en person, som *förklarats vara lösdriofvare*, torde, för tydligare angifvande af detta förhållande, ordalydelsen böra sålunda förändras:

»Varder någon, som af Konungens Befallningshafvande förklarats vara lösdriofvare, eller som blifvit under polisuppsigt stäld, med tillämpning af stadgandet i § 7 mom. 1 häktad och till Konungens Befallningshafvande försänd, må — — — — —

§ 9. Enär den uti mom. 1 intagna föreskrift eger tillämplighet

jemväl å den som första gången blifvit från honom ådömdt tvångsarbete frigifven, synes ordet »senast» böra utgå.

§ 11. Från den af komiterade uppställda allmänna regel, att besvär ej må anföras öfver Konungens Befallningshafvandes beslut angående varning eller hvarigenom någon blifvit förklarad vara lösdriifvare eller i fråga om polisuppsigt, hafva komiterade ansett undantag böra ske i så måtto, att, på sätt i mom. 3 finnes stadgadt, öfver beslut, som meddelas med tillämpning af stadgandet i § 6 mom. 2, särskild klagan skulle få föras i den ordning, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters beslut är bestämd; dock att, utan hinder af besvären, polisuppsigten å klaganden tillämpas, såvida Kongl. Maj:t ej annorlunda förordnar.

Vid berörde bestämmelse förekommer den anmärkning, att föreskrift saknas om den myndighet, till hvilken den med Konungens Befallningshafvandes beslut missnöjde har att vända sig för att få besvären pröfvade. Visserligen vill det synas, som komiterade tänkt sig att besvären skulle ställas till Kongl. Maj:t, till hvilket antagande slutmeningen i mom. 3 gifver anledning; men någon uttrycklig bestämmelse härom finnes icke intagen i förslaget, som blott angifver att klagan skulle få föras i den ordning, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters beslut är bestämd, det vill säga, i enlighet med bestämmelserna i Kongl. förordningen den 14 December 1866.

Med afseende å ärendets natur och den snabbare behandling, som torde böra besvären tillgodokomma, anser Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del, att talan emot Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i förevarande fall bör få fullföljas hos Kongl. Maj:t i den ordning, som i mom. 1 finnes stadgad och som öfveernsstämmer med hvad, enligt § 50 i gällande Fattigvårdsförordning, finnes bestämdt för det fall, att någon vill söka ändring i Konungens Befallningshafvandes utslag i mål rörande betlande eller sådana försceelser, som i § 35 mom. 4 samt § 40 mom. 5 af berörda Förordning nämnda äro.

Vid öfriga delar af de upprättade förslagen har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke något att erinra.

Underdånigst
C. EKSTRÖM.

J. J. Smith.

Jönköping i Landskansliet den 30 December 1882.

7. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kronobergs län.

Till Konungen.

Enligt nådig remiss af den 22 September sistlidet år åligger Edes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver särskilda af utsedde komiterade upprättade förslag *dels* till förordning angående lösdrifveri, *dels* till förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas, *dels* till ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket, *dels* till ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon, *dels ock* till ändringar i Kongl. förordningen den 21 September 1860 om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass; och som dessa förslag befunnits vara efter nuvarande förhållanden väl lämpade samt de ökade besvär, som deraf för såväl Eders Kongl. Maj:ts Befallninghafvande som öfrige polismyndigheter i riket föranledas, mer än väl uppvägas af dermed följande fördelar i mera ändamålsenlig behandling af sådana personer, som för närvarande äro att hänföra till så kallade försvarslösa personer, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst tillstyrka nådigt bifall till berörda förslag. Wexjö å Landskansliet den 19 Oktober 1883.

Underdånigst

På Landshöfdinge-embetets vägnar:

C. A. Holmberg. G. W. Granqvist.

8. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kalmar län.

Till Konungen.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 22 sistlidne September åligger det Länsstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande öfver utsedde komiterades underdåniga förslag till Förordning angående lösdrifveri m. m.

Vid granskning af förslaget till nämnda förordning äfvensom af de i sammanhang dermed föreslagna ändringarne i nu gällande fattigvårdslag, legostadga och förordning om pass, samt efter tagen kännedom af komiterades för dessa förslag anförda motiver, har Länsstyrelsen icke funnit skäl till någon väsentlig anmärkning mot de hufvudprinciper, på hvilka de ifrågavarande förslagen grundats; hvaremot i fråga om vissa detaljbestämmelser förekommit anledning till följande underdåniga erinringar och hemställanden, beträffande:

Först den ifrågasatta nya *förordningen angående lösdrifveri*.

Hvad rubriken angår, så, enär förordningen skulle gälla icke allenast dem, hvilka enligt densammas 6 § blefve, efter föregångna varningar, förklarade för »lösdrifvare», utan ock alla de öfrige personer, som utan att ännu vara officielt inrangerade i lösdrifvareklassen, likväl vore föremål för en eller annan i förordningen föreskrifven behandling, skulle kunna anmärkas, att ordet »lösdrifver», så förstådt, som af nämnda § föranledes, icke utmärker mer än en del af hvad förordningen omfattar. Men då man på goda skäl ansett sig böra ur den ifrågasatta nya lagstiftningen aflägsna allt, som har afseende på laga försvar, hvadan benämningen »försvarslöse personer» ej vidare bör deri begagnas, samt svenska språket icke har för lösa personers så beskaffade kringstrykande, lättjefulla, osedliga eller för samhällsfriden vådliga lefnadssätt, som här är i fråga, något annat mera uttrycksfullt och omfattande namn, än »lösdrifver», synes nyssberörda anmärkning kunna lemnas åsido, så mycket hellre, som rubriken eljest skulle förlora önskvärd korthet. Deremot torde af de föreslagna bestämmelser, enligt hvilka ingen må anses och behandlas såsom lösdrifvare, förrän han blifvit för sådan formligen förklarad, nödvändigt böra följa undvikandet i förordningens text af denna benämning i alla de fall, der den person, som afses, ännu

icke blifvit lösdriofvare i legal mening. Denna omständighet, jemte andra, har tagits i akt vid de förändringar, som Länsstyrelsen vågar här nedan i underdånighet föreslå.

§ 1. Då på personens polisbehandling icke torde böra inverka, om det i mom. 1 omförmälda kringstrykandet omfattar en större eller mindre del af landet, samt det för öfrigt understundom vore för samhällsfridens vårdande mycket behöfligt, att i afseende på dem, som finnas vådliga för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller kränka sedligheten, polisåtgärder må kunna vidtagas utan den i mom. 2 af denna § angifna inskränkning, som förutsätter att på den ifrågasvarande personen inträffa, med undantag endast af kringstrykandet, *alla* de öfriga förhållanden, hvilka nämnas i mom. 1, får Länsstyrelsen — med särskild syftning på den företrädesvis i städer ej fåtaliga klass af lättjefulla, supiga och förargelseväckande män, som i den måtto kunna sägas icke vara utan tillgångar, att de lefva på sina hustrurs eller barns knappa arbetsförtjenst —, samt för undvikande jemväl af den här icke fullt konsekventa lösdriofvarebenämningen, underdånigst hemställa om icke redaktionen kunde på följande sätt förändras:

»Mom. 1. Hvar, som stryker omkring utan tillgångar eller arbetsförtjenst, må, der icke omständigheterna ådagalägga att han söker arbete, behandlas efter ty i denna förordning sägs.»

»Mom. 2. Lag samma vare, om någon, som icke stryker omkring, för ett lättjefullt lefnadssätt samt befinnes vara vådlig för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller kränka sedligheten.»

§ 2. På det att, af förut angifven orsak, ordet lösdriofveri måtte för här afsedt fall undvikas, äfvensom för vinnande af större enkelhet, föreslås i underdånighet följande något förändade lydelse af mom. 1 och 2, med bibehållande af 3:dje mom. oförändradt.

»Mom. 1. Är den, som i 1 § omförmäles, förlustig medborgerligt förtroende, skall han, på sätt i denna förordning är stadgadt, ställas under polisuppsigt så länge sådan förlust varar, dock minst två år.»

»Mom. 2. Polisuppsigt vare dock etc. (enligt förslaget)»

§ 3. I mom. 4 torde mellan orden »eller» och »utsättes» böra inflickas orden

»mer än nödigt är.»

§ 4. Af skäl, som Länsstyrelsen kommer att här nedan i fråga om § 16 anföra, torde uttrycket »hemort» böra undvikas. För öfrigt

och då i § 4 för första gången förekommer ordet »tillsyningsman», synes hvad dermed förstås böra redan här angifvas, hellre än, som skett, längre fram i § 17. Länsstyrelsen föreslår därför i underdånighet att 1:sta mom. af § 4 får följande lydelse:

»Polismyndighet etc. etc. — — kronolänsmannen i den ort, som den under uppsigt stälde tillhör, eller der han etc. etc. — — tillsyningsman, som enligt förordningen om fattigvården i riket är tillsatt att hafva uppsigt å betlare, eller åt annan tjenlig person etc. etc. — — polismyndighet.»

§ 5. Mom. 1 torde lämpligen böra till lydelsen förändras sålunda:

»Anhålles den, som i 1 § sägs, skall han inställas å landet etc. etc. — — orsaken, hvarföre han anhållits, och hvad han kan till sin ursäkt förebringa.»

Samma § mom. 2. Sista punkten deraf synes böra erhålla följande tillägg: »— — — förhørsprotokollet, hvaraf i senare fallet en afskrift skall af polistjensteman, skyndsamt öfversändas till den polismyndighet, som utöfningen af den ifrågavarande polisuppsigten åligger.»

Samma § mom. 3. Efter ordet »Befallningshafvande» torde böra insättas:

»i det län, der han anhållits».

Samma § mom. 4. Då sådan varning, som i första och andra mom. af denna § nämnes, utgör enligt § 6 ett vilkor för personens förklarande för lösdrifvare, är det af vikt, att varningen under alla förhållanden bringas till öfriga polismyndigheters i riket kännedom, hvilket således hvarken bör bero af Länsstyrelsens godtfinnande eller uppskjutas under den tid, som kan åtgå innan Länsstyrelsen, efter att hafva afvaktat den varnades personliga inställelse, hinner företaga den erforderliga pröfningen. Detta moment torde därför böra gifvas ungefär följande lydelse:

»Om varning eller ställande under polisuppsigt, hvarom i denna § sägs, skall af polistjenstemannen, som åtgården vidtagit, under rättelse skyndsamt meddelas rikets öfriga polismyndigheter. Har, efter förhör, som i nästföregående mom. omförmäles, Konungens Befallningshafvande ändrat polismyndighets beslut om varning eller ställande under polisuppsigt, varde ock det meddeladt på sätt nyss är nämndt.»

§ 6. Den i 1 mom. afsedda tid synes af flera skäl böra beräknas från den dag varningen egt rum och icke från den senare, af en eller annan tillfällighet lätt beroende tidpunkt, då varningen »kungjorts», hvilket kungörande i öfrigt, enligt hvad förslaget i 5 § 4 mom. innehåller, icke ens skulle vara obligatoriskt och ej heller synes motsvara detta ords vanliga bemärkelse, enär här torde åsyftas allenast meddelande genom polisunderrättelserna. Med afseende på denna och andra omständigheter, hvaribland äfven den, att i fråga om stället för sådant förhör, som i andra punkten af mom. 2 omförmäles, synes, för undvikande af möjligen onödiga forslingskostnader och tillika med afseende å utvägarna att åstadkomma i orten tillgänglig bevisning, böra bibehållas hvad derom är stadgadt i 6 § 1 mom. af Kongl. stadgan angående försvarslöse m. m. den 29 Maj 1846, jemförd med Kongl. kungörelsen den 13 Juli 1853, får Länsstyrelsen i underdånighet hemställa, att ifrågavarande paragraf i förslaget må ändras på följande sätt:

»Mom. 1. Varder någon, som icke står under polisuppsigt, anhalten och varnad på sätt i 5 § nämndt är, och har han inom två år förut undergått dylik varning, må Konungens Befallningshafvande förklara honom vara lösdriifvare; och skall etc. — — — polismyndigheter.

Sådant förklarande gälle för en tid af två år derefter och i fall, hvarom i 9 § 1 mom. förmäles, ytterligare för den tid, som i samma mom. sägs.»

»Mom. 2. Har den, hvilken blifvit, såsom i 5 § sägs, varnad, återfått honom frändömdt medborgerligt förtroende, eller är han, ehuru förlustig sådant, jemlikt 2 § icke underkastad polisuppsigt; och varder han, efter ytterligare varning, förklarad för lösdriifvare, då må, om han befinnes vara för allmänna säkerheten synnerligen vådlig, han tillika ställas under polisuppsigt för en tid af två år.

I fall, som nu är sagdt etc. etc. — — — inför Konungens Befallningshafvande eller enligt dess förordnande vid domstol i orten instald etc. etc. — — — omförmäles.»

§ 7. I mom. 1 torde i stället för orden »i följd af uppsigten» kunna lämpligen sättas »enligt 3 eller 5 §» och i mom. 2 kunde måhända utbyte ske af orden »i sagda hänsenden» till »om honom» samt af orden »kronofogde, kronolänsman eller stadsfiskal» till det enda, men här tillräckliga ordet »polistjensteman.»

§ 8. Då lämpligt synes vara, att det protokoll, hvarom här förmäles, innehåller angående lösdriifvarens personlighet lika fullständiga upplysningar, som föreskrivas i 6 § 4 mom. af nu gällande stadga om

försvarslöse, samt för öfrigt förekommer, dels att yngre persons insättande i allmän uppfostringsanstalt beror icke blott på sådan anstalts befintlighet, utan jemväl på utrymme för hans mottagande och medel till hans underhåll derstädes, och dels att det i sista punkten begagnade ordet »hemort» bör undvikas, får Länsstyrelsen underdånigst tillstyrka följande ändringar:

»Har lösdrivare — — — blifvit antecknade till protokollet, deruti ock böra införas vederbörligt prestbetyg och läkarebetyg jemte beskrifning på den häktades kroppsställning och utseende samt uppgift å hans mantalsskrifningsort, döma honom — — — om tillgång dertill finnes och medel till hans underhåll derstädes kunna beredas.

Tillhör häktad lösdrivare annat län, vare Konungens Befallningshafvande — — — som nu är sagd.»

§ 11 mom 3. Länsstyrelsen, som icke saknar anledning till tvekan, huruvida icke i allmänhet af Konungens Befallningshafvande meddeladt beslut, hvarigenom någon blifvit stäld under polisuppsigt, må kunna af den, samma beslut gäller, öfverklagas, anser deremot obestridligt, att, såsom ock här blifvit antaget, rätt till besvär's anförande bör stå öppen för den, som på grund af 6 § 2 mom. blifvit under dylik uppsigt stäld. Men sakens beskaffenhet förutsätter onekligen en i viss mån judiciel pröfning. Med afseende härå och då komiténs förslag i fråga om sättet för pröfning af underdåniga besvär i dylikt fall torde innebära en måhända med våra administrativa former icke fullt öfverensstämmande nyhet, synes det Länsstyrelsen lämpligare, om klagan i så beskaffadt mål fördes och pröfvades i den ordning 11 § af nu gällande försvarslöshetsstadga föreskrifver; och torde momentet böra i enlighet dermed erforderligen ändras.

§ 12 mom. 2. Slutorden: »inom hvilket han anses ega hemorts-rätt», synes böra utbytas mot orden »han tillhör.»

§ 14 mom 2. Det på fjerde raden begagnade pronominet »dess» kan gifva anledning till tvetydighet, som undvikas om i stället sättes »anstaltens.»

§ 15. I underdånighet föreslås följande mindre ändringar:

»Lösdrivare — — — eller socken, som han tillhör, och skall — — — för färden till förpassningsorten samt om skyldighet för den frigifne att passet uppvisa för polismyndigheten derstädes.

Medel som — — — i mån af behof.»

§ 16. Enligt den här lemnade beskrifningen på hemort förstås

dermed den kommun, der personen senast varit eller bort vara mantalsskrifven. Men, om det icke alltid är lätt att vinna tillförlitlig upplysning om senaste mantalsskrifningsorten, så vore det ännu oftare förenadt med stor svårighet, om icke alldeles omöjligt, att endast genom polisförhör och utan menligt dröjsmål utröna, å hvilket ställe någon senast hade författningsenligt bort vara i mantal tecknad. Undersökning derom är af vigt, när det gäller att i fattigförsörjningsmål bestämma någon behöfvandes hemorts rätt, men derom är i förevarande författning icke fråga. I allt fall bör pröfning deraf icke tillkomma polistjensteman eller arbetsanstalts föreståndare (se förslagets 15 §), icke heller Konungens Befallningshafvande i annan ordning, än fattigvårdslagen bestämmer; hvarjemte det vore i hög grad olämpligt om den länsstyrelse, som hade att i fattigvårdsmål pröfva, huruvida viss person egde hemorts rätt i någon till länet hörande kommun, funne frågan om samma persons hemort redan vara i polisväg afgjord af länsstyrelsen sjelf eller, än värre, af Konungens Befallningshafvande i annat län. Det är till undvikande af nu antydda olägenheter och förvecklingar, som Länsstyrelsen här ofvan hemställt om sådan förändring af de bestämmelser i förslaget, som hänsyfta på i förordningen afsedda personers hemort, att i stället må begagnas uttrycket, den ort, som personen tillhör; och att med den orten bör förstås den kommun, inom hvilken, för så vidt det för tillfället kan utrönas, personen senast varit mantalsskrifven, hvilket lämpligen torde böra i nu ifrågasatt paragraf angifvas, med anvisning derjemte, huru förfaras skall, i händelse den anhållne eller såsom lösdrivvare förklarade personen vid polisförhör finnes vara i behof af fattigvård. Vidare och under antagande, att i afsende på polisåtgärder, der fattigvård ej är i fråga, senaste mantalsskrifningen bör bestämma, till hvilken ort personen må anses höra, måste Länsstyrelsen afstyrka den i 2 mom. af denna paragraf intagna föreskrift angående verkan af f. d. krigsmäns och andra der uppgifna personers mantalsskrifning å anställningsorten, en föreskrift, som, utom det, att den står i strid med nådiga Brevvet den 13 Juli 1853, ofta kunde hafva till följd, att lösdrivvare eller eljest enligt denna förordning behandlad person, som icke är föremål för fattigvård, blefve hänvist till en ort, som han sedan lång tid tillbaka ej tillhört och der han svårligen kunde finna de näringsutvägar, hvilka snarare stode honom öppna, om han finge stanna på eller återgå till den ort, der han i flera år haft anställning.

I betraktande af nu anförda omständigheter hemställes i underdånighet, att § 16 i den ifrågasatta förordningen måtte få följande lydelse:

»Den, som för lösdrifveri anhålles eller dömes, anses tillhöra den kommun i riket, der han senast varit mantalsskrifverr.

Uppstår fråga om hans fattigvård, gälle derom, så ock om hans hemortsrätt, hvad i förordningen angående fattigvården i allmänhet är stadgadt.»

§ 17. Med hänsigt till hvad här ofvan blifvit anfördt om lämpligheten af att dels redan i 4 § angifva hvad slags »tillsyningsman» i denna förordning afses, samt dels undvika uttrycket »hemort» äfvensom lösdrifvarebenämningen för sådane, som ännu icke blifvit för lösdrifvare förklarade, får Länsstyrelsen hemställa, att förevarande paragraf må lyda på ungefär följande sätt:

»Mom. 1. Krono- och polisbetjente äfvensom tillsyningsman, hvarom i 4 § nämndt är, åligge att hålla noggrann tillsyn å dem, som i 1 § omförmälas; och bör, der så ske kan, dem beredas utväg till arbete genom polis- och kommunalmyndighets samt tillsyningsmans försorg.

Mom 2. Underrättelse — — — skall på landet kronolänsmannen i det distrikt, som personen tillhör, meddela vederbörande kommunalnämnd inom åtta dagar efter det underrättelsen kommit kronolänsmannen till handa.»

§ 18. Af förut förklarad anledning torde i stället för ordet »lösdrifvare» böra sättas

»dem, som skola enligt denna förordning behandlas.»

§ 20. Då i en och annan stad, fastän poliskammare der saknas, finnes austäld särskild poliskommissarie och det i allt fall lärer inträffa, att stadsfiskalen icke alltid är fullt lämplig för utöfvande af den tillsyn och vidtagande af de åtgärder, som i denna förordning afses, torde vid slutet af paragrafen böra tilläggas en punkt, så lydande:

»I annan stad ankomme på Konungens Befallningshafvande, der omständigheterna dertill föranleda, att uppdraga stadsfiskals omförmälda åligganden åt annan lämplig person.»

Vid förslaget till ändringar i *Kongl. förordningen om fattigvården i riket* anser Länsstyrelsen sig böra hemställa, beträffande

§ 40 mom. 2, att näst efter orden »hos stadsfiskalen» måtte tillsättas

»eller den, som i hans ställe är förordnad att utöfva polismyndighet i afseende på lösdrifveri.»

Samma paragraf mom. 5, att i stället för slutorden »å landet hos

ortens kronofogde eller kronolänsman och i stad hos stadsfiskalen» måtte begagnas de enklare uttrycken

»hos polistjensteman, som i 2 mom. sägs».

§ 41 mom. 1 att, då, derest lagförslaget om lösdrifveri antages, benämningen lösdrifvare icke är lämplig i fråga om annan än den, som blifvit för lösdrifvare formligen förklarad, samt dertill kommer, att andra skäl än endast sjelfva inställandet hos polistjenstemannen måste vara för handen, om den instälde skall kunna behandlas för lösdrifveri, redaktionen torde böra ändras sålunda:

»Inställes — — — hos polistjensteman, förfare denne efter ty i Kongl. förordningen angående lösdrifveri stadgas.»

§ 43, att mom. 4 sådant det lyder i nu gällande fattigvårdsförordning må bibehållas.

Kalmar i Landskansliet den 3 November 1882.

Underdånigst
G. J. EDELSTAM.

C. A. Palme.

9. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län.

Underdånigste Memorial.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 22 sistlidne September, tecknad å bilagdt förslag till förordning angående lösdrifveri jemte andra angifna författningar, skall det åligga Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att rörande dessa lagförslag med underdånigt utlåtande inkomma.

Vid fullgörandet af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning uti

berörda hänseende, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afgifva följande underdåniga utlåtande:

1:o *Angående förslag till lag angående lösdrifveri:*

Emot detta lagförslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke något att eriura.

2:o *Angående förslag till förordning angående utlänningar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas:*

Emot detta förslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller någon anmärkning att framställa.

3:o *Angående förslag till ändring i Kongl. förordningen om fattigvården i riket:*

Icke heller mot de i lagförslaget upptagna §§ har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande någon anmärkning att göra.

Emellertid och i sammanhang med dessa lagförslag anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke böra underlåta att föreslå en ändring eller ett tillägg uti förordningen om fattigvården i nedan upptagna syfte.

Under senare tider hafva här i Sverige, likasom förhållandet varit mångenstädes i utlandet, bildats föreningar, hvilkas ändamål är att från återfall söka bevara frigifna fångar, som efter frigifvandet kunna vara i behof af vård och understöd för att icke till brott förfalla. Dessa föreningar, hvilka än benämnas »Skydds-föreningar» än »Fångvårdsföreningar» utöfva i allmänhet sin verksamhet på det sätt, att fångar, som anses böra blifva föremål för föreningens åtgärder, efter frigifvandet beredas vård och arbetsförtjenst, den senare synnerligast medelst fångarnes utackordering hos enskilda eller medelst anskaffande åt dem af stadig tjänst, helst utom deras hemort, hvarvid föreningarna merendels till en början måste betinga kontanta förmåner åt den, som fånge i sin tjänst antager. Utackorderingen är merendels endast tillfällig i afvaktan på stadig tjänsts anskaffande. Af möjligheten att anskaffa lämplig tjänst beror merendels en sådan fånges förbättrande. Det är därför af största vikt, om dessa välgörenhetsföreningar skola kunna genom sin verksamhet på ett gagnande sätt verka, att i gällande lagbud hinder icke förefinnas för ernående af föreningarnas ändamål eller för medlen till detsammes vinnande. Nu emellertid uppreser sig ett sådant hinder uti 25 § af gällande fattigvårdsförordning i sådan måtto att, till följd af stadgandena om hemortsrätt uti denna paragraf, merendels ingen enskild vågar till inackordering och i stadig tjänst emottaga en för detta fånge, af fruktan att, om han hos den enskilde kvarstannade ett år från senaste mantalsskrifningen och sedermera återfölla till brott, hans hemort skulle,

der fattigvård erfordrades, bestämmas till den kommun, hvarest han under omförmälda omständigheter varit inackorderad eller innehaft tjänst och sålunda bort vara mantalsskrifven. Alltså, på det sagda föreningar må kunna verka till ernående af deras allmännyttiga ändamål, anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara nödigt, att till 25 § i fattigvårdsförordningen finge göras ett tillägg af ungefärligen följande lydelse:

»Har någon för sig — — — åtnjutit fattigvård. Samma lag gälle ock för den, som, efter att hafva blifvit dömd till tvångsarbete för lösdrefveri eller till straff för brott, hvarå straffarbete med eller utan förlust af medborgerligt förtroende följt, genom åtgärd af skydds-förening eller annan likartad välgörenhetsinrättning blifvit tillfälligt utackorderad till förbättring utom hans rätta hemort eller ock på grund af sådan inrättnings skriftliga aftal utom hemorten erhållit stadig tjänst, så länge han sådan utackordering åtnjuter eller sådan på förenings skriftliga aftal grundad tjänst innehafver och intill dess ett år förflutit, sedan, näst efter det sådan utackordering eller tjänst upphört, hans mantalsskrifning egt rum eller bort ske.»

4:o *Angående förslag till ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon; och*

5:o *Angående förslag till ändringar i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass den 21 September 1860.*

Emot dessa lagförslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller någon erinran att i underdånighet göra.

Wisby Landskansli den 6 Oktober 1882.

RUD. HORN.

G. N. Donner.

10. Landshöfdingeembetet i Blekinge län.

Till Konungen.

Öfver de af särskilde komiterade uppgjorda förslag dels till förordningar angående lösdrefveri och angående utländingar, hvilka såsom

lösdrifvare här i riket anträffas och dels till ändringar i Förordningen om fattigvården i riket och i förordningen om upphäfvandet af skyldigheten för resande att vara försedda med pass den 21 September 1860, äfvensom i legostadgan för husbönder och tjenstehjon, har Eders Maj:ts Befallningshafvande, enligt föreskrift, infordrat och får härmed öfverlemna poliskammarens i Carlskrona den 28 sistlidne Augusti hit inkomna yttrande:

Såsom infordrat, eget utlåtande får Eders Maj:ts Befallningshafvande anföras:

A) *Rörande förslaget till förordning angående lösdrifveri.*

Granskningen af förslagets särskilda bestämmelser har föranlett till anmärkning

mot § 1.

Vid jmförelse mellan ordalagen i paragrafens särskilda moment vill det synas som skulle hinder ej förefinnas för en person att under ett kringstrykande lif föröfva handlingar, hvarigenom han störde allmän ordning eller sedlighet, *endast* han kunde visa sig ega tillräcklig penningetillgång samt tillfälligtvis innehade eller ock sökte arbete. En i något af rikets södra län mantalsskrifven arbetare skulle under sådana förhållanden kunna längre tider uppehålla sig än i ett, än i ett annat af de norrländska länen och der föra en ordning och sedlighet störande vandel, utan att vederbörande myndigheter skulle ega rätt att mot honom ingripa i annat fall än då han med sin gerning vore hemfallen under allmän strafflag. Erfarenheten vitsordar emellertid, att en sådan person ofta är mycket mera samhällsvådlig än den kringstrykande betlaren.

Den förre ådagalägger sitt uppsåt med sin gerning, då den senare ofta ej kan föras annat till last än att han, i saknad af tillgång på penningar eller arbete, kringstryker för att bereda sitt lifsuppehälle.

Då preventiva åtgärder rättas mot den senare på misstanke om att han skall begå samhällsstörande handlingar, så vill det synas, som skulle den förre, då han beträdes med sådan förnärmelse, ej böra fritagas från den behandling, som kan drabba den senare, ty eljest inträder det egendomliga förhållandet att preventiv åtgärd rättas mot den fattige endast på misstanke om brottsligt uppsåt, men icke någon åtgärd alls vidtages mot den bergade, som gör sig skyldig till rättskränkande handling, och det endast och allenast af den anledning, att dene saknar men den andre eger existensmedel.

mot § 2.

Äfven om de personer, hvilka i mom. 2 af paragrafen omförmälas, af billighetshänsyn böra vara undantagna från att stå under polisuppsigt, då efter undergånget straff, de första gången beträdas med lösdrifveri, synes det dock från det allmännas synpunkt skäligen kunna fordras, att sådana personer, när de oftare beträdas med lösdrifveri och därför varnas, jemväl förklaras böra stå under polisuppsigt. Under sådan uppsigt bör äfven den ställas, som, utan att vara förlustig medborgerligt förtroende, gör sig skyldig till lösdrifveri, efter att hafva undergått honom härför ådömdt tvångsarbete.

mot § 3.

För att den från utlandets lagstiftning hemtade institution, om polisuppsigt, skulle kunna visa sig verksam i värnandet om samhällets säkerhet, för så vidt dermed afses landsbygden, erfordras uppenbarligen att institutionen uppbäres och uppehålles af en vida talrikare och anorledes ordnad polispersonal, än som å landsbygden förefinnes.

Enligt vunnem erfarenhet kan nemligen för sådan uppsigt icke påräknas något verksamt ingripande, hvarken af fjerdingmän eller tillsyningsmän; och hvad kronolänsmannen angår, är han med sin tid, omtanke och verksamhet, delade som de äro för många och mångartade bestyr i det allmännas tjänst, redan så upptagen, att han icke, utan att sådant sker till förfång för andra, det allmännas angelägenheter, kan än vidare tagas i anspråk.

Det är af denna anledning, som Eders Maj:ts Befallningshafvande hyser farhåga för att denna institution, hur nyttig och verksam den än må hafva visat sig vara i andra länder, under ofvan omförmälda förhållanden svårligen skall här i landet, ens tillnärmelsevis komma att uppfylla de på densamma ställda anspråk.

mot § 4.

Lika med poliskammaren i Carlskrona, anser Eders Maj:ts Befallningshafvande att i stad, hvarest polismästare, men ej poliskammare finnes, åt polismästaren i stället för stadsfiskalen bör uppdragas polismyndighet, i fråga om handhafvandet af polisuppsigten.

Enahanda myndighet synes skäligen också kunna å landet uppdragas åt kronofogden. Särskildt med afseende å förhållandena i de

norra länen synes en sådan anordning vara både behöflig och, då kronfogden, enligt § 5 mom. 1 i förslaget, är uppdragen behandlingen af för lösdrifveri anhållna, dessutom lämplig.

mot § 5.

Såsom under § 3 redan blifvit framhållet, befarar Eders Maj:ts Befallningshafvande, att den föreslagna anordningen att de lägre polismyndigheterna skola hålla förhör med lösdrifvare, tilldela dem varning och meddela föreläggande med flere åtgärder, för så vidt anordningen afser landsbygden, skall visa sig vara opraktisk och oändamålsenlig. Härtill kommer att, enligt Eders Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, i alla de fall, då lösdrifvaren ej tillhör det län, hvori han anhålles, anordningen snarare skall komma att befordra än förekomma och förhindra lösdrifveri. Enligt nu gällande stadga rörande försvarslösa, blifva nemligen alla sådana lösdrifvare, då de ej äro i behof af fattigvård, med fångskjuts öfversända till det län de tillhöra, hvarigenom man velat förekomma allt vidare obehörigt kringstrykande.

Efter förslaget skulle förhållandet blifva helt annat. En person, tillhörande något af de norra länen, anhålles för lösdrifveri exempelvis i ett af de södra länen och erhåller, efter förhör, varning med påföljd att stå under polisuppsigt. Härmed är den anhållne missnöjd. Han vandrar då till residensstaden, för att komma i förhör inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som, till följd af hinder, ej kan företaga sådant den dag, anmälan eger rum. Efter å annan dag undergår förhör fortsätter den anhållne vidare sin vandring och inställer sig hos vederbörande polismyndighet i hemorten, för erhållande af föreskrift enligt § 3. Under denna vandring och uppehållet är den anhållne, i saknad af medel och arbete, hänvisad att uppehålla lifvet vare sig genom betande eller ock på annat, olofligt sätt. En sådan anordning är till sina följder i sjelfva verket ej annat än ett legaliseradt lösdrifveri.

Uti motiven till denna paragraf framhålla komiterade såsom synnerligen viktigt, att gifven varning, »för att emot lösdrifvaren ega legal kraft», äfvensom att hvarje annan med honom vidtagen åtgärd, hvilken är af beskaffenhet att, vid återfall i lösdrifveri, kunna inverka bestämmande på hans behandling, oförtöfvadt meddelas i polisunderrättelser till kännedom för rikets öfriga polismyndigheter. Sådant oakadt och ehuru, enligt § 6 mom. 1, vidare behandling af för lösdrifveri varnad person är gjord beroende af den erhållna varningens kungörande, hafva komiterade likväl i 4 momentet af förevarande paragraf lemnat åt Eders Maj:ts Befallningshafvandes godtfinnande, huruvida underrättelse om

undfångnen varning, med eller utan påföljd af polisuppsigt skall meddelas rikets polismyndigheter, eller icke.

mot § 6.

Af motiverna till denna paragraf framgår, att påföljden af att varda förklarad för lösdrivvare skulle inträda, när den anhållne blifvit två gånger behörigen varnad, men af det i momentet 1 af paragrafen förekommande uttryck »må» Konungens Befallningshafvande förklara honom vara lösdrivvare, vill det åter synas som skulle med dylikt förklarade än vidare kunna anstå, beroende af vederbörande Befallningshafvandes godtfinnande.

I paragrafen torde hänvisning böra lemnas huru vederbörande polistjenstemän å landet böra förhålla sig, för att få personen i fråga förklarad för lösdrivvare. Är, såsom man har skäl att antaga, meningen den, att förklarandet ej skall föränledas af någon särskild anmälan härom, eller, i sammanhang dermed, af den anhållnes inställande inför Eders Maj:ts Befallningshafvande, så borde sådant uttryckligen nämnas i förslaget eller ock, i motsatt fall, föreskrift lemnas om sådan särskild anmälan, ty eljest torde det hända, att Eders Maj:ts Befallningshafvande, hvilka, enligt förslaget, ej hafva skyldighet att till efterlefnad föra någon rulla öfver lösdrivvare, lätteligen underlåta att, endast i anledning af föreskriften i § 5 mom. 1, meddela detta förklarande, som dock är för vidare behandling af den ifrågakomne personen i så måtto af betydelse, som han derförinnan ej kan dömas till tvångsarbete.

mot § 7.

Ordet »må» i momenten 1 och 2 synes böra utbytas mot ordet »skall», då ej gerna frågan derom, huruvida den anhållne skall häktas eller icke, bör vara öfverlemnad åt de lägre polismyndigheternas godtfinnande.

mot § 8.

Äfven i denna paragraf torde ordet »må» böra ersättas med ordet »skall», enär, enligt paragrafens innehåll, lösdrivvaren redan inträdt i det stadiet af lösdrifveri, att han synes utan vidare böra dömas till tvångsarbete.

I nu gällande stadga om försvarslösa meddelas föreskrift om att i protokollet skall intagas prest- och läkarebetyg rörande den, som skall

dömas. Med prestbetyget afses att vinna upplysning om, bland annat, personens hemort, för hans hemsändande efter utståndet tvångsarbete, och med läkarebetyget att vinna visshet om personens förmåga af sådant arbete.

Då, enligt § 15 i förslaget, från tvångsarbetsanstalt frigifven lösdrifvare skall genom anstaltens föreståndare afsändas till sin hemort, samt det, med stöd af innehållet i 12 §, väl får antagas, att *den* ej skall dömas till tvångsarbete, som till dylikt arbete kan vara oförmögen, torde paragrafen böra förses med lämpligt tillägg i nu angifna syfte.

mot §§ 10 och 11.

I förslaget förekommer icke, såsom uti nu gällande försvarslöshetsstadga, föreskrift om, huruvida den, som blifvit dömd till tvångsarbete och i sådan afsigt är vorden häktad, skall, efter besluts meddelande, i häktet kvarblifva eller lösgifvas i afvaktan derpå, att beslutet vinner laga kraft eller, då besvär anförts, intill dess Eders Maj:ts utslag ankommer.

Då, enligt förslaget, Eders Maj:ts Befallningshafvande skulle ega rätt att jemväl döma sådana personer till tvångsarbete, hvilka ej tillhörde länet, så skulle, derest meningen är att den dömde under mellantiden skulle få vistas på fri fot, det i de flesta fall blifva mycket svårt att sedermera träffa honom i och för straffverkställigheten.

Förslaget bör därför innehålla föreskrift om hur i detta fall skall förhållas.

mot § 14.

Vid denna paragraf finner Eders Maj:ts Befallningshafvande sig böra än en gång framhålla, hurusom förverkligandet af komiterades förslag i väsentliga delar hvilat på anordningar och inrättningar, hvilka antingen endast ofullständigt förefinnas eller ock helt och hållet saknas samt måhända först i en aflägsen framtid kunna åstadkommas.

Härpå har exempel anförts, i fråga om institutionen med polisuppsigt och nu föreligger ytterligare ett exempel härpå uti de föreslagna tvångsarbets- och uppfostrings-anstalterna.

mot § 17.

Föreskriften om att kronobetjente och tillsyningsmän å landet skola hålla noggrann tillsyn å lösdrifvare samt låta sig angeläget vara att för dem bereda arbetsförtjenst kan, såsom redan blifvit anmärkt,

icke i någon nämnvärd grad vinna tillämpning så länge polisväsendet å landsbygden ej annorledes är ordnad än nu är förhållandet.

Slutligen kan ifrågasättas, om komiterade i sitt förslag till förordning angående lösdrifveri så noggrant, som vederbort, ställt sig till efterlefnad den af dem i skrifvelsen till Eders Maj:t åberopade föreskriften om att *åt lagstiftningen rörande försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer borde gifvas en enklare form*, än som förefinnes uti den härom nu gällande stadga. Lösdrifvares behandling efter förslaget är nemligen synnerligen invecklad, föranleder åtskilliga, för lagstiftningen härom förut främmande åtgärder samt pålägger vederbörande polismyndigheter å landet förpligtelser, som de antingen alldeles icke eller ock endast genom eftersättande af andra dem redan åliggande skyldigheter kunna behörigen fullgöra.

B) mot öfriga författningsförslag har Eders Maj:ts Befallningshafvande ej något att erinra. Carlskrona å Landskansliet den 17 September 1883.

Underdånigst.

Landshöfdinge-embetet.

Carl Christopherson. A. Holmqvist.

Poliskammaren i Karlskrona.

Till Konungen.

Anbefald att afgifva yttrande öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till förordning angående lösdrifveri med andra dervid fogade författningsförslag, får Poliskammaren i ärendet underdånigast anföra.

Bland den befolkning, som kan hänföras under benämningen lös-

drifvare och blifva föremål för ifrågavarande författnings bestämmelser, förekomma så många olika slag af personer samt så många olika arter af lösdrifveri, helst bland dem, hvilka icke blott tillfälligtvis råkat deri utan mera såsom näringsfång, stundom på ett nästan konstfärdigt sätt idka lösdrifveri, att en af de största svårigheter torde vara att noggrant bestämma begreppet lösdrifveri, sådant det är underkastadt de i författningen föreskrifna påföljder samt att genom sådana bestämmelser hindra de verkliga och farligare lösdrifvarne från möjligheten att kunna undandraga sig samma påföljder.

Ordalydelsen i § 1 mom. 1 gifver vid handen, att person, som stryker landet omkring, men har eller söker arbete, icke hemfaller under lagen angående lösdrifveri, men det är just ur denna grupp, som de flesta verkliga lösdrifvare rekryteras och i hvilken de med största lätthet kunna, då behofvet sådant kräfvat, åter inordna sig. Alla slags handverkare, konstmakare, kettilbotare, skärslipare m. fl. dylika hafva bland de verkliga lösdrifvarne sina representanter; och intet är lättare för en sådan person än att, vandrande från ort till annan, såsom det heter, söka arbete utan att finna sådant, som passar för den vandrandes yrke eller anspråk. Har en sådan person dertill en eller annan krona reserverad och icke för tillfället kan öfvertygas om betlande, så har han ett slags »laga försvar» emot en förhörande polisman, hvilken beträffande de till aflägsna orter hörande personer icke har eller lätt kan förskaffa sig närmare kännedom om den kringstrykandes förhållande i allmänhet, utan är hänvisad att döma efter ett tillfälligt uppdagadt faktum. Motiverna till förslaget innehålla visserligen en förklaring, huru uttrycket »utan tillgång» skulle uppfattas, men det torde likväl få anses lämpligt, att sjelfva författningen innehåller en bestämmelse, som utesluter möjligheten af ofvan antydda tolkning.

Än vidare bestämning i samma hänseende synes nödig äfven af den anledning att genom föreslagna ändringar i Kongl. förordningen angående fattigvården betlare öfver 15 år, hvilka icke äro i den ställning, att de få fattigvård, skulle undandragas nyssnämnda förordnings bestämmelser samt blifva förfallna »till behandling som lösdrifvare på sätt i Kongl. förordningen angående lösdrifveri sägs.» Men denna förordning upptager icke betlande såsom ett karakteristiskt kännetecken på lösdrifveri eller någon anvisning derom, att betlare skola såsom lösdrifvare behandlas utan afseende derpå om på dem inträffa alla de kännetecken, som äro bestämmande för lösdrifveri. Vid en sträng tillämpning af orden i 1 § af den föreslagna förordningen om lösdrifveri, synnerligast beträffande dem, som på ett förblommeradt sätt öfva betleri och ega någon tillgång i penningar eller persedlar, skulle helt visst mången

polisman anse sig förhindrad att sådana personer såsom lösdrivvare behandla.

Om den grundsats förslaget vill i allmänhet uppställa, nemligen att endast den, som är eller varit dömd förlustig medborgerligt förtroende, kan komma under polisuppsigt, billigtvis må tåla det i 2 mom. af 2 § gjorda undantag, så synes det ej heller å andra sidan obilligt, att personer, som flere än en gång blifvit dömda till tvångsarbete för lösdrifveri, men likväl åter dermed beträdas, må kunna blifva ställda under polisuppsigt, äfven om de icke någonsin varit dömda förlustige medborgerligt förtroende; hemställande Poliskammaren, om icke en sådan bestämmelse må anses lämplig.

I stad der polismästare finnes utan att poliskammare der är inrättad synes åt denne embetsman lämpligen kunna uppdragas den polismyndighet, som enligt förslaget skulle i fråga om lösdrivvare tillkomma poliskammare.

Då genom det ifrågavarande förslagets antagande 1846 års stadga angående försvarslösa blifver upphäfd, kommer samtidigt att förfalla bestämmelsen, derom att den, som, efter frigifvandet från kronoarbeta-kår, allmän arbetsanstalt eller fängelse, vid ankomsten till sin bestämmelseort saknar nödig bostad eller det nödvändiga för sitt uppehälle, kan under vissa betingelser erhålla sådant åtminstone de första 14 dagarne på fattigvårdens bekostnad. — En häremot svarande bestämmelse synes därför vara af behovet påkallad i den nya förordningen eller ock torde särskild föreskrift i sådant hänseende lemnas för att motsvara den hänvisning, som gifves i § 5 af Kongl. förordningen angående fattigvården. Karlskrona den 28 Aug. 1883.

På Poliskammarens vägnar,

Henrik Nerman.

II. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kristianstads län.

Till Konungen.

Till följd af nådig remiss den 22 sistlidne September får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlä-

tande öfver af dertill i nåder förordnade komiterade afgifvet underdånigt förslag till förordning angående lösdrifveri m. m.

Länge har varit känt behovet af annan lagstiftning i ämnet änden som innefattas i nu gällande stadga angående förvarslöse och till allmänt arbete förfallna personer.

Försvarssystemet såsom korrektiv mot lösdrifveri och deraf följande våda för samhällsordningen är numera alldeles olämpligt, allra helst det lemnar den för lösdrifveri benägne tillfälle att under skydd af s. k. laga försvar föra ett kringstrykande, sysslolöst lefnadssätt i hur vidsträckt mån som helst. Likaledes äro bestämmelserna om behandling af dem som äro i saknad af laga försvar högst olämpliga, särdeles beträffande sådana som äro att hänföra under 2 mom. 5 § ofvanberörda stadga, sådant det lyder i Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 13 Juli 1853, i ty att det högst sällan händt att kommunalnämnden och tillsyningsmän utöfvat deras i nämnda moment utstakade åligganden, deraf följden blifvit att under samma moment hänförliga personer gång efter annan anhållits för obehörigt kringstrykande, öfverlemnats till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, forslats från ett län till annat, för att slutligen blifva öfverlemnade till kommunen, som ingenting åtgjort, så att samma kringgång upprepats otaliga gånger utan något resultat, förr än kringstrykaren slutligen råkat komma i den beklagliga kategori som innefattas under bestämmelserna i de fyra första punkterna i 1 mom. 6 § mera återopade stadga.

Vidare anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke behöfva yttras såsom skäl för befogenhet att tillstyrka lagförändring i ämnet.

Hvad nu det ifrågavarande förslaget till förordning angående lösdrifveri beträffar, finner sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ega skäl att detsamma till antagande i hufvudsak tillstyrka, endast anmärkande följande:

att, på sätt i 2 § föreslaget blifvit, från polisuppsigt undantaga den, som blifvit dömd för första resan stöld till lägre straff än ett års straffarbete eller för inbrott utan tillgrepp första gången och allenast i följd deraf är förlustig medborgerligt förtroende, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke lämpligt, ej ens för den dömda nyttigt. Mången sådan första gången dömd person kan nemligen just derigenom att han blifver stöld under uppsigt och i viss mån hindras från för honom vådlig sysslolös kringvandring, derunder han lättare än annars ledes in på en fortsatt brottslig bana, möjligen fredas från denna fara, och, om man nu än dervid icke vill fästa afseende, synes det dock från det allmännas sida kunna med skäl fordras att för brott

af nämnda art straffad person står under strängare uppsigt än andra, som sig sålunda icke förbrutit.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig därför böra tillstyrka att nyssberörda bestämmelse må ur 2 § utgå, samt att, såsom följd deraf, äfven må från 2 mom. i 6 § utgå orden: »eller, ehuru förlustig sådant, jemlikt 2 §:n icke är underkastad polisuppsigt.»

Till 2 mom. 11 § torde böra göras det tillägg att den dömd under tiden skall i häkte hållas.

Erfarenheten har visat att till allmänt arbete för försvarslöshet dömd person blifvit från arbetsanstalten återsänd till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes vidare förordnande på den grund att personen ansetts icke vara arbetsför. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har då icke haft annan utväg än att söka få honom behandlad såsom fattighjon, för att ställas under fattigvårdsstyrelsens insende, men därför har hinder ofta mött i så hänseende att, då personen icke befunnits vara i den mån oförmögen till arbete, att fattigvårdssamhälle kunnat författningsenligt dömas skyldigt att antaga honom till försörjning, personen opåtaladt fått fortsätta med lösdrifveri utan att kunna ådömas ansvar därför.

Det torde därför vara nödigt att 2 mom. 12 § får följande lydelse:

»Varder någon, sedan han blifvit till tvångsarbete dömd, i den mån att han enligt gällande fattigvårdsförordning är till fattigvård berättigad oförmögen till arbete för den ådömda arbetstiden — — — hemörtsrätt.»

Emot förslaget till förordning angående utlänningar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej annat att erinra än att bestämmelse torde böra meddelas om sättet för lösdrifvarens befordrande ur riket och huru kostnaden därför skall bestridas.

De ändringar, hvilka blifvit föreslagna i Eders Kongl. Maj:ts förordning om fattigvården i riket, legostadgan för husbönder och tjenstehjon samt förordning om upphäfvande af skyldigheten för resaude att vara försedda med pass, betingas af förslaget till förordningen angående lösdrifveri och varda alltså af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet tillstyrkta.

Kristiansstads Landskansli den 14 November 1882.

Underdånigst

TROLLE WACHTMEISTER.

M. Ehrenborg.

12. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län.

Till Konungen.

Jemlikt föreskriften i Eders Kongl. Maj:ts nådiga remissresolution den 22 September sistlidet år har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande infordrat och får härmed öfverlemna polismästarens i Malmö underdåniga yttrande öfver utsedde komiterades underdåniga förslag till förordning angående lösdrifveri m. m.; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande får afgifva öfver berörda förslag af Eders Kongl. Maj:t äskadt underdånigt utlåtande.

Ehuru ovedersägligt är, att nu gällande föreskrifter angående behandlingen af försvarslöse, eller, såsom dylika personer i föreliggande förslag benämnas, lösdrifvare, tarfva en fullständig och genomgripande förändring, huser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl vissa tvifvel om möjligheten att under nuvarande förhållanden fullständigt genomföra en likformig tillämpning af förslagens stadganden, förinnan polisväsendet, särskildt på landet, blifvit på ett tillfredsställande sätt anordnad och så att det motsvarar förslagens kraf på polisstyrka. För närvarande lemna polisväsendet å landet mycket öfrigt att önska såväl beträffande styrka som organisation. Med tillämpning af nu gällande föreskrifter angående försvarslöses behandling är densamma nästan uteslutande öfverlemnad till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen, dit de personer, som af någon anledning anhållits såsom försvarslöse, införpassas, vanligen af kronolänsmännen i orterna. Efter det så skett pröfvar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ensam, om den anhållne är att såsom försvarslös anse och följaktligen underkastad behandling efter Kongl. stadgan den 29 Maj 1846, eller, såsom också sker, fastän icke så ofta, såsom betlare hemfallen till ansvar enligt fattigvårdsförordningen. Vid det, åtminstone här i länet, af erfarenheten bekräftade förhållandet, att samma försvarslösa och betlande personer efter längre eller kortare tids förlopp återkomma, förvärfvar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande en personalkänedom, som möjliggör en varsam och omsorgsfull tillämpning af nu gällande, bristfälliga stadganden, och öfverhufvud är oundgängligen nödig vid handhafvandet af hvarje preventiv makt. Huru betungande och tidsödande dessa Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes göromål

än äro, särskildt här i länet, der Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har till åliggande att emottaga det ej obetydliga antal medellösa svenska medborgare, som af myndigheter å utrikes ort, vanligtvis Tyskland och Danmark, varda hit öfversända, är dock detta i den personliga frihetens och rättssäkerhetens intresse att föredraga, framför att till polismyndigheten å landet, sådan den nu är organiserad eller rättare sammansatt, öfverlemna de i ifrågavarande förslag omförmälda ansvarsfulla, på den personliga friheten i hög grad inverkan ätgärder att anhålla personer, förklara dem såsom lösdrijfvere och å dem utöfva polisuppsigt. Såsom bekant utgöres polismakten på landet af kronofogde; kronolänsman och af kommunerna aflönade fjerdingsmän. Härtill komma visserligen äfven i försvarslöshetsstadgan omförmälda tillsyningsmän, men, såsom komiterade sjelfva påpekat, äro sådana endast i ett fåtal kommuner tillsatta, och deras verksamhet föga tillfredsställande. Beträffande kronofogde och kronolänsman torde emot deras kvalifikation för de i förslaget åt dem gifna uppdrag någon befogad anmärkning i allmänhet icke kunna göras, men annorlunda är förhållandet med fjerdingsmännen, hvilka, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, äro föga lämpliga för de viktiga uppdrag, som enligt förslaget måste åt dem anförtros, och på hvilka man, med fästadt afseende å deras i allmänhet svaga aflöning, ej heller kan hafva större anspråk.

Under denna förutsättning af en väsentligen omarbetad och tillfredsställande organisation af polisväsendet å landet samt inrättande af lämpliga tvångsarbetsanstalter, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke något väsentligt att erinra emot de hufvudprinciper, hvarpå ifrågavarande förslag till förordning om lösdrijfveri samt till ändringar i gällande fattigvårdsförordning, legostadga och förordning om pass grundas, eller de föreslagna förordningarnas upphöjande till lag.

Beträffande derefter förslaget detaljbestämmelser får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derutinnan framställa följande underdåniga anmärkningar.

Uti 1 § af förordningen angående lösdrijfveri upptagas bland de förhållanden, som böra ega rum för att en person må vara underkastad behandling såsom lösdrijfvere, att personen ifråga skall vara »utan tillgångar». Ehuru herrar komiterade enligt motiven ansett sig kunna under benämningen lösdrijfvere, sådan den i förevarande § definieras, inrymma de s. k. prostituerade kvinnorna, torde likväl, såsom äfven polismästaren anmärkt, med en ordagrann tolkning af §, dylika kvinnor endast undantagsvis kunna hänföras till lösdrijfvere. Många pro-

stituerade qvinnor kunna svårligen sägas vara utan tillgångar, men föra ett lefnadssätt, som förvisso stör allmän ordning och sedlighet, utan att de dock alltid kunna bedömas enligt allmän lag. De trotsa dem af polismyndigheten meddelade ordningsregler och stöta genom sitt uppträdande vanlig anständighet, utan att dock öfverskrida gränsen för straffbarhet. För såvidt dessa qvinnor ej äro utarmade skulle någon preventiv makt enligt förslaget ej emot dem förefinnas, hvadan, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, ifrågavarande § borde till lydelsen undergå sådan förändring eller erhålla sådant tillägg, att derigenom tydligt utmärkes, det äfven prostituerade qvinnor derunder inbegripas.

I likhet med Herr polismästaren anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att området, hvarinom den under polisuppsigt stälde enligt förslaget tillåtes att vistas, kunde lämpligen utsträckas; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner polismästaren hafva anfört goda och giltiga skäl för sina anmärkningar emot föreskrifterna i 5 § 1 mom. angående behandlingen af lösdrifvare samt i 7 § 2 mom. rörande häktning af sådan person, som undandrager sig att uppgifva namn eller hemort, samt för de ändringar han derutinnan hemställt.

Uti förslaget förekomma flerstädes, §§ 4, 7, 8, 12, 16, 17, uttrycken »hemort» och »hemorts rätt», hvilka icke synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara fullt lämpliga. Pröfningen af frågan om en persons hemort eller den kommun, der personen är eller bort vara mantalsskrifven, hvilken stundom är ganska svår och tidsödande, torde, såsom hittills endast böra förekomma i fattigvårdsfrågor och tillkomma endast Konungens Befallningshafvande. Utom det olämpliga deri, att en dylik pröfning öfverlemnas, såsom förslaget blifvit, till polistjensteman och föreståndare för arbetsanstalt, synes detta kunna medföra allvarsamma olägenheter icke blott genom det dröjsmål, som, såsom ofvan är anmärkt, kan vara förenadt med utrönande af en persons rätta mantalskrifningsort, utan äfven derigenom att vid förekommande fattigvårdsmål Konungens Befallningshafvande skulle finna frågan om en persons hemorts rätt på förhand afgjord i polisväg. Till undvikande af dessa påpekade olägenheter bör, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, i stället för uttrycket »hemort» användas »kommun, som personen tillhör eller synes tillhöra».

Vidkommande derefter de föreslagna ändringarna i gällande fattigvårdsförordning har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej annat att erinra än att 4 mom. i 43 § synes böra bibehållas.*

Slutligen får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på det lifligaste förorda polismästarens hemställan att i fråga om lösdrifvare polismästaren må innehafva och utöfva den myndighet och befogenhet, som i fråga om landet samt smärre städer i allmänhet tillkommer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande.

Malmö Landskansli den 23 April 1883.

Underdånigst
GOTTH. WACHTMEISTER.

P. Krok.

Polismästaren i Malmö.

Till Konungen.

Till åtlydnad af nådig befallning har jag att öfver det af utsedde komiterade utarbetade förslag till förordning angående lösdrifveri m. m. afgifva underdånigt yttrande; och får dervid såsom min underdåniga mening uttala, att om förslaget med något förtydligande och ändring i nedan anmärkta hänseenden upphöjdes till lag, behandlingen af lösdrifvare skulle underlättas genom en större tydlighet i föreskrifter samt vinna i billighet och rättvisa, utan att förlora i kraft.

Af de anmärkningar vid förslaget, som jag har att framställa, afse några allmängiltiga detaljer och en af dem ett påvisande, hurudan ändring deri efter min mening påkallas i följd af de här i Malmö fastställda anordningar och rådande förhållanden, för att en författning sådan som den föreslagna här, och måhända flerstädes, skulle kunna genomföras utan väsendtlig olägenhet.

I först nämnda hänseende anhåller jag att i underdånighet få anmärka.

Såsom naturligt synes vara och jemväl af komiterade i motiverna angifvits såsom deras mening, har åsyftats, att s. k. prostituerade qvinnor eller sådana, som hängifvit sig åt ett allmänt osedligt lefverne skulle vara att hänföra under bestämmelserna i § 1. Men om man

ordagrant tolkar den af komiterade sjelfva i denna § föreslagna definition på lösdrivvare, torde densamma endast undantagsvis kunna tillämpas på sådana qvinnor. Ty blott högst sällan torde det inträffa, att en prostituerad qvinna »finnes utan tillgångar». Jag föreställer mig, att komiterades mening fullt ritgigt återgifves och en i större omfång tillämplig definition erhålles, om t. ex. orden »utan tillgångar» utbytas emot »sakna medel till ärlig försörjning» eller något dylikt.

Med de förhållanden, som i allmänhet råda å vår landsbygd, torde det mången gång vara svårt, eller hardt nära omöjligt för en straffad person, som tillhör en mindre landtkommun, att der finna eller derifrån kunna å annan ort skaffa sig arbete. Det ligger vid sådant förhållande nära för hand att antaga, att han, om han står under polisuppsigt, antingen skall underlåta inhemta vederbörandes tillstånd till de för arbetes sökande nödiga resor eller ock bryta mot de i sådant hänseende honom gifna föreskrifter. Ju oftare behofvet att söka sådant tillstånd förefinnes, desto starkare kännes tvånget och desto större blir frestelsen att söka undandraga sig detsamma. I någon mån torde detta tvång utan våda för allmän säkerhet kunna minskas, derigenom att det område, hvarinom personer, som stode under polisuppsigt, fritt finge röra sig, något utvidgades utöfver nu föreslagna eller hemortskommunen, åtminstone för landet, der t. ex. sådan person torde kunna få fritt vistas hvar som helst inom hemortskommunens länsmansdistrikt och måhända äfven för de mindre städerna.

I afseende på behandlingen af lösdrivvare, föreskrifves, bland annat, i 5 § 1 mom., att polistjenstemannen skall bevisligen tillställa lösdrivvaren ett skriftligt besked, innefattande den gifna varningen och skälen derfor. För detta stadgande, som i icke obetydlig mån skulle föröka den redan förut ganska dryga expedition, som åtminstone här, enligt hvad nedan skall visas, behandlingen af lösdrivvare medför, kan jag endast tänka mig två grunder: den ena, att deri skulle innefattas ett fullt legalt bevis inför alla dem, som senare kunde få att göra med lösdrivvaren, att han erhållit varningen, och den andra, att någon missuppfattning icke hos honom sjelf skulle kunna uppkomma om varningens art och påföljder samt skälen derfor.

Hvad den första af dessa antagna grunder beträffar, så torde böra erinras, att enligt förslaget lösdrivvare i allmänhet måste, innan han kan ådömas tvångsarbete, två gånger hafva undergått varning. Om meddelandet af varning skulle visserligen underrättelse tillhandakomma alla rikets polismyndigheter, men en anhållen okänd lösdrivvares identifiering, såsom den der tillförene undergått varning, kan ju omöjligens ske med tillhjälp ensamt af dylika meddelanden utan måste, då häkt-

ningen af lösdrivvare varder undantag, icke, såsom nu, regel, naturligen bero antingen på sanningen af hans egna uppgifter om sin person eller ock på innehållet af hos honom anträffade handlingar. Detta lär sig en kringstrykande lösdrivvare ganska snart att förstå. Det torde vid sådant förhållande kunna anses ligga i sakens natur, att det första en varnad sådan kringstrykare gör, som alldeles icke vill arbeta eller underordna sig samhällets lagar, d. v. s. just hör till den farligaste kategorien, är att rifva sönder icke blott det honom gifna skriftliga medelandet om erhållen varning, utan ock alla andra handlingar, som, lika med detta, kunna ådagalägga hans lösdrivvareart eller hindra honom att om sin person fritt uppdikta hvad som han anser för sig fördelaktigast, helst om den föreslagna 7 § 2 mom. i afseende på rättigheten att häkta lösdrivvare antages oförändrad till lag.

I afseende på ifrågavarande lagstadgandes syfte att förebygga missuppfattning hos lösdrivvaren om arten af den med honom vidtagna åtgärd, synes mig för detta syftes vinnande tillfyllestgörande att bibehålla föreskriften, att protokollet angående varningen skall för honom bevisligen uppläsas, samt tillägga, att han är berättigad undfå skriftlig del af protokollet i sådant hänseende, om han det begär.

Om ändring i öfverensstämmelse härmed vågar jag i underdånighet hemställa.

Principen att en lösdrivvare icke bör häktas i annat fall, än då det gäller att få honom dömd till tvångsarbete, synes mig vara både billig och riktig samt en naturlig reaktion emot nu rådande alldeles motsatta missförhållande. Den länder efter min mening icke till att förringa, utan tvärtom att mycket förstärka kraften i lösdrivvares behandlingssätt. Dock tror jag, att detta eger full tillämplighet allenast i afseende å de lösdrivvare som äro kända. Beträffande okända lösdrivvare innehåller 7 § 2 mom. i förslaget att, om en sådan »undandrager sig att uppgifva namn eller hemort, eller förekommer skälig anledning, att hans uppgift derom är osann, och kan rätta förhållandet ej genast utredas, må han häktas etc.» Om, såsom man väl torde böra antaga i betraktande af den hela lagförslaget genomgående princip angående häktning, detta stadgande af hvarje försigtig och samvetsgrann polisman tolkas restrictivt och i full öfverensstämmelse med dess uppställning, så skall äfven med tillämpning deraf häktning jemförelsevis sällan ifrågakomma. Ty hvarutaf skall skälig objektiv anledning hemtas att betvifla sanningen af en alldeles okänd, utan minsta legitimationshandling försedd persons med säkerhet och lugn framförda uppgifter om sin person och sina förhållanden? Och hvarföre genom uppställ-

ningen af lagen möjligen premiera den med största fräckheten fram-sagda och vidhållna osanningen? Ty derom behöfver väl icke råda tvifvel, att om förslaget antages och om ofvan nämnda tolkning af lagbudet varder allmän, så skall det mycket ofta inträffa, att kringstrykande lösdrivvare genom falska uppgifter lyckas att alltför länge, kanske för alltid, undandraga sig att dömas till tvångsarbete, för hvilket de länge varit mogna. På olika orter skall den förslagne och farlige lösdrivvaren uppträda under olika namn och skall kunna genom lugn och fräckhet nästan omöjliggöra sin identifiering, såsom den der tillförene undergått varningar eller blifvit förklarad för lösdrivvare. Jag tror der-före, att om man ville i afseende på okända lösdrivvare något jemka på principen att icke annat än undantagsvis häkta dem och för den skull, i stället att såsom föreslaget blifvit, gifva ifrågavarande lagbud en positiv form, den nemligen, att häktning borde ske endast då skä- lig anledning förekomme att betvifla lösdrivvarens uppgifter om sina förhållanden, uppstälde detsamma i denna del negativt eller så att häkt- ning borde ske, då intet funnes, som gjorde hans uppgifter sannolika, så skulle behandlingen af okända lösdrivvare betydligt underlättas. Och någon verklig fara för dessas rättmätiga anspråk på tillgodonjutande af personlig frihet eller något nämnvärdt missbruk af häktningsrätten tror jag icke skulle deraf uppstå. För närvarande veta de flesta lös- drivvare mycket väl, att det är för dem nyttigt att kunna legitimera sig, då de anhållas, och att derförutan deras häktning är nästan viss. Att vidmakthålla och stärka eller, der så behöfves, till och med skapa denna uppfattning hos kringstrykare, kan väl icke annat än lända till befrämjande af god ordning och ett verkligt genomförande af författ- ningens syfte, utan att skada en stillsam och ordentlig, ehuru fattig kringvandrarers intressen.

I följd af hvad ofvan i underdånighet anfördt blifvit bör, efter min mening, 7 § 2 mom. i förslaget ändras i angifvet syfte, hvilket torde kunna ske t. ex. derigenom att efter orden: »som är okänd» till- lägges: »eller utan handlingar, som synas tillförlitligen ådagalägga hvem han är», och att derjemte orden, »eller förekommer skälig anledning, att hans uppgift derom är osann» utbytas emot: »eller förekommer icke något, som gör hans uppgift derom sannolik.»

Beträffande frågan, huru tillämpningen af den föreslagna författ- ningen, om den blefve lag, skulle gestalta sig här i Malmö, tillåter jag mig först att, till utredning om de förhållanden, som här föreligga, i underdånighet hänvisa till Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref an- gående förändrad organisation af Malmö stads rådstufvurätt och magi-

strat m. m. den 30 Januari 1873. Af innehållet i detta nådiga bref framgår, att Eders Kongl. Maj:ts funnit inrättandet, på sätt föreslaget blifvit, af en särskild poliskammare med domsrätt öfver s. k. polis-mål lämpligast kunna ske så, att inom rådstufvurätten bildades en särskild afdelning för behandlande af sådana mål. Härigenom har nådig bestämelse väl blifvit meddelad angående den sida af en poliskammarens befogenhet, som rör det judiciela; men beträffande dess administrativa verkningsområde förekommer i det nådiga brefvet icke någon bestämd föreskrift eller något uttryck, som innefattar, att poliskammare här inrättats. Väl föreskrifves, att den magistraten eller borgmästaren såsom dess ordförande enligt författningarna eljest åliggande tillsyn öfver och ledning af stadens säkerhets-, sundhets-, sedlighets- och ordningspolis skall i stället af polismästaren utöfvas; att polismästaren skall å de dagar och tider, som af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunna vara bestämda, nu en timme hvarje söcknedags förmiddag, vara tillstädes å embetsrummet för handläggning af sådana mål och ärenden, som honom tillkommer att allena upptaga och afgöra, att kallelse till inställelse inför polismästaren skall åtlydas vid den påföljd allmän lag angående stämningar i brottmål till domstol innehåller; samt att polisnotarien åligger att angående de ärenden, som af polismästaren handläggas, föra protokoll samt diariier och register. Men häraf allena torde icke kunna dragas den slutsatsen, att polismästaren, ehuru försedd med en lagligen ansvarig, juridiskt kompetent expeditionshafvande, kan handla med en poliskammarens befogenhet i administrativt hänseende. Då alltså här icke finnes poliskammare, skulle, enligt förslaget, behandlingen af lösdrivare samt handhafvandet af polisuppsigten öfver dem, som skulle derunder stå, tillhöra stadsfiskalen. Utom det olämpliga deruti, att uti rikets tredje stad, som under årlig tillväxt redan uppnått en befolkningssumma af omkring 40,000 människor, polismästaren, såsom stadens högste polischef ensam ansvarig för den allmänna säkerheten och ordningen på platsen, skulle genom en sådan anordning ställas alldeles utom befattningen med lösdrivare, torde det, efter min mening, vara hardt när omöjligt för stadsfiskalen att fullgöra allt hvad honom skulle påhvila. Af polismästaren, som enligt ofvan åberopade nådiga bref utöfvar chefskapet öfver stadsfiskalen, har han blifvit satt att leda och förestå härvarande detektiva polisafdelning. De honom enligt lag såsom stadsfiskal i öfrigt åliggande bestyr äro bland andra att vara åklagare vid rådstufvurättens andra och tredje afdelningar i de mål, som höra under allmänt åtal. För att utreda omfånget af dessa bestyr och visa hvad dertill skulle komma,

torde böra nämnas, att hos rådstufvurättens andra afdelning, som å en ordinarie rättegångsdag i veckan handlägger gröfre brottmål, allmänna åklagaren uti af honom anhängiggjorda mål under förlidet år uppträdt 269 gånger, samt att vid rådstufvurättens tredje afdelning, den s. k. polisdomstolen, som har ordinarie sammanträde två dagar i veckan, och der i allmänhet knappast tio mål om året bero af enskild parts instämning, numerären i domboken vanligen rör sig emellan elfva och tolfhundra, och får jag derjemte i underdånighet bilägga dels en arbetsöfversigt för härvarande detektiva polisafdelning och dels en redogörelse af stadens två tillsyningsmän öfver betlare och försvarslöse för antalet sådane under åren 1875—1881. Skulle det nu pröfvas lämpligt att afhjelpa de sålunda påvisade svårigheterna på det sätt, att möjlighet bereddes att fördela de stadsfiskalen tillämnade bestyr med behandlingen af lösdrijfvere genom att i detta hänseende med honom likställa en eller flere polistjenstemän, torde detta kunna ske genom någon ändring i förslaget 20 § antingen sålunda:

»I stad, der polismästare eller poliskammare finnes, må polismästaren eller poliskammaren förordna poliskommisarien eller annan polisman med samma befogenhet som stadsfiskal att fullgöra hvad enligt denna förordning åligger denne» eller ock så, att det tillägges, att i stad der poliskammare icke finnes, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må ega enahanda rätt att förordna viss polistjensteman att jemte stadsfiskal fullgöra tillsynen.

Men om, såsom jag i underdånighet vågar hemställa, Eders Kongl. Maj:t skulle tackas i nåder godkänna min mening, att i en så stor stad som Malmö, det icke torde vara otjenligt, att i fråga om lösdrijfvere polismästaren må innehafva och utöfva den myndighet och befogenhet, som i fråga om landet samt smärre städer i allmänhet tillkommer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, så torde för detta ändamål endast i förslaget 4, 19 och 20 §§ någon ändring behöfva vidtagas, i det att der kunde på lämpliga ställen inskjutas, att polismästare likställes med poliskammare. Ett sådant stadgande skulle blott komma att röra Malmö och Upsala, den sist nämnda mig veterligen den enda stad i vårt land, utom Malmö, som har polismästare utan att på samma gång poliskammare förefinnes. Skulle åter förhållandena anses icke medgifva en slik förändring, föreställer jag mig att genom ett vare sig särskildt eller ock i förordningen inryckt nådigt förklarande af Eders Kongl. Maj:t kunde föreskrifvas, att åt polismästaren i Malmö uppdroges enahanda befogenhet, som enligt nådiga förordningen angående lösdrijfveri tillkommer poliskammare i stad.

I fråga om de af komiterade föreslagna ändringar i öfriga författningar, får jag i underdånighet tillkännagifva, att jag anser desamma icke böra till någon min anmärkning föranleda.

Underdånigst

Ph. Wester.

Malmö den 10 Februari 1883.

Från 1875 års början till 1881 års slut äro inom Malmö stad nedan förtecknade försvarslöse och betlare behandlade.

År	Försvarslöse						Betlare						Summa summarum.
	Tillhörande staden.			Tillhörande andra orter.			Tillhörande staden.			Tillhörande andra orter.			
	Öfver 15 år.	Under 15 år.	Summa.	Öfver 15 år.	Under 15 år.	Summa.	Öfver 15 år.	Under 15 år.	Summa.	Öfver 15 år.	Under 15 år.	Summa.	
1875	128	—	128	207	—	207	10	5	15	14	3	17	367
1876	71	—	71	197	1	198	7	8	15	8	—	8	292
1877	101	—	101	350	9	359	4	7	11	11	—	11	482
1878	124	—	124	440	19	459	40	27	67	28	1	29	679
1879	147	1	148	241	17	258	30	33	63	40	—	40	509
1880	195	4	199	209	6	215	67	57	124	33	1	34	572
1881	185	1	186	211	5	216	74	78	152	45	—	45	599
S:a	951	6	957	1855	57	1912	232	215	447	179	5	184	3500

Malmö den 7 Oktober 1882.

N. Aschan,

A. Bergström,

Tillsyningsmän öfver betlare och försvarslöse inom Malmö stad.

13. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Hallands län.

Underdånigste Memorial.

Till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 22 sistlidne September får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härigenom underdånigst afgifva utlåtande öfver uppgjorda förslag till förordning angående lösdrifveri, till förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare i riket anträffas, samt till ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården den 9 Juni 1871, Kongl. legostadgan den 23 November 1833 och Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass den 21 September 1860.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner ifrågavarande förslag innefatta öfvergång till en riktigare grundsats med hänsyn till förfarandet med hittills s. k. »försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer» samt har ej heller något att anmärka emot de föreslagna föreskrifterna rörande lösdrifvares och under polisuppsigt ställda personers behandling, men finner det i § 1 mom. 1 af förordning om lösdrifveri föreslagna stadgandet böra inskränkas till dem, hvilka stryka landet omkring och antingen å allmänna platser besvära allmänheten med tiggeri eller annorledes störa allmän ordning och sedlighet eller visa sig vådliga för allmän säkerhet, emedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke anser någon böra göras till föremål för preventiv behandling som lösdrifvare endast af det skäl, att han utan tillgångar och utan att hafva eller söka arbete stryker landet omkring, äfven om han icke besvärar någon vare sig med tiggeri eller på annat sätt. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vågar således underdånigst hemställa, att nämnda § 1 mom. 1 förändras i antydda rigtning, men att i öfrigt samtliga förslagen af Eders Kongl. Maj:t i nåder godkännas.

Halmstads slott den 24 Oktober 1882.

F. W. LEIJONANCKER.

H. G. Nycander.

14. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län.

Till Konungen.

Sedan af de för omarbetning af nådiga stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer af den 29 Maj 1846 i nåder utsedde komiterade utarbetats förslag till: 1:o förordning angående lösdrifveri; 2:o förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas; 3:o ändringar i nådiga förordningen om fattigvården i riket; 4:o ändringar i nådiga legostadgan för husbönder och tjenstehjon; och 5:o ändringar i nådiga förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass, har i nådig remiss den 22 September nästlidet år det blifvit Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anbefaldt att öfver nu nämnda författningsförslag infordra poliskammarens i Göteborg underdåniga yttrande samt dermed jemte eget underdånigt utlåtande till Eders Kongl. Maj:t inkomma. Till underdånig åtlydnad häraf får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu öfverlemna af poliskammaren afgifvet underdånigt yttrande samt för egen del anföra, det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid granskning af ifrågavarande författningsförslag icke funnit skäl till andra anmärkningar än dem, som beträffande förslaget till förordning angående lösdrifveri här nedan framställas.

1 §.

Såsom af det underdåniga anförande framgår, hvarmed komiterade beledsaga de af dem utarbetade förslag till ny lagstiftning i de ämnen, som hittills varit afhandlade i ofvanberörda nådiga stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer, har komiterades uppdrag föranledts deraf, att Eders Kongl. Maj:t ansett en fullständig omarbetning af nämnda stadga vara af nöden i afsigt icke blott att åt ifrågavarande lagstiftning gifva en enklare form utan äfven att mildra dess i många fall allt för stränga bestämmelser och bringa dessa i öfverensstämmelse med författningar i närbeslägtade ämnen, som under senare tider utkommit. Med allt erkännande af de förtjenster, komiterade genom sitt förslag till förordning angående lös-

drifveri inlagt i förstnämnda afseende, kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande deremot icke finna, att samma förslag innehåller i nämnvärd mån mildare bestämmelser än nu gällande lagstiftning, i hvad beträffar förfarandet mot personer, som sakna tillgångar och icke hafva eller söka arbete. Sålunda hafva komiterade i 1 mom. af 1 § föreslagit, att dylika personer, i händelse de anträffas strykande landet omkring, skola behandlas såsom lösdrifvare, äfven om de icke äro för brott straffade eller för allmänna säkerheten vådliga eller störa allmän ordning eller sedlighet; och detta ehuru komiterade sjelfve uttala den satsen, att till erkännandet af den rätt, som tillkommer den enskilda personligheten hörer, att icke någon bör misstänkas för brottsliga afsigter, förrän han genom bevisliga handlingar eller underlåtanden gjort sannolikt, att han icke aktar andras rätt. Att emellertid till sådana handlingar eller underlåtanden räkna, det en person utan tillgångar och utan att hafva eller söka arbete vandrar från bygd till bygd, kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del icke finna vara riktigt, hvarföre Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst vågar hemställa, det denna paragrafs 1 mom. varder ändradt i sådant syfte, att ingen må på grund af der omförmälda omständigheter behandlas såsom lösdrifvare, utan att han för ett sådant lefnadssätt, att han är vådlig för allmänna säkerheten eller för allmän ordning eller sedlighet.

I likhet med komiterade anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande en möjlighet böra finnas att emot qvinnor, som hängifva sig åt skörlefnad, kunna ingripa i sedligt och sanitärt intresse, men då emot tydliga ordalydelsen i denna paragraf ingen torde kunna såsom lösdrifvare behandlas, som befinnes ega tillgångar, synes det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara nödigt, att i paragrafen stadgande intages derom, att lösaktig qvinna må kunna underkastas behandling såsom lösdrifverska, äfven om de tillgångar, hon genom sitt liderliga lefnadssätt förvärfvat, skulle förslå till hennes upphålle under någon tid.

2 §.

De lösdrifvare, hvilka för samhällets betryggande mot fortsatta rättskränkningar komiterade anse kräfva polisuppsigt, hafva komiterade angifvit vara sådana, som genom redan ådagalagd gröfre brottslighet visat sig ega en emot rätten rigtad fiendtlig vilja. Med fog torde dock kunna ifrågasättas, huruvida, såsom komiterade föreslagit, till dessa lösdrifvare må räknas endast de, som föröfvat brott, hvilka äro

belagda med förlust af medborgerligt förtroende, enär jemväl förbrytelser, hvarför sådan påföljd icke finnes stadgad och af hvilka blott exempelvis må nämnas sådan skadegörelse, som i 19 kap. 11 § strafflagen omförmäles, kunna vara af den grofva beskaffenhet, att gerningsmannen bör anses vådlig för allmänna säkerheten.

5 § 3 mom.

Då åt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit öfverlemnadt att med afseende å hvarje länsmansdistrikts närmare eller fjernare belägenhet från länets residensstad bestämma den tid, inom hvilken anmälan till förhör må ega rum, synes stadgande böra inflyta derom, att sådant bestämmande skall af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länskungörelserna till efterrättelse för vederbörande polistjenstemän offentliggöras i god tid innan den föreslagna förordningen, om den till lag upphöjes, träder ikraft.

7 § 1 mom.

Efter orden »beträdes han» synes, till undvikande af allt missförstånd, böra inskjutas ett förtydligande tillägg: »under den tid, för hvilken förklarandet eller uppsigten gäller».

11 § 3 mom.

Då frågan, huruvida en person må kunna dömas till tvångsarbete, är beroende af, huruvida han förut blifvit stäld under polisuppsigt eller förklarats vara lösdrifvare, synes det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke böra vara någon betaget att särskildt anföra besvär öfver beslut, hvarigenom Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklarar någon vara lösdrifvare eller funnit skäl godkänna af polistjensteman meddeladt förständigande rörande polisuppsigt. I motsats mot komiterade anser nemligen Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hittills gällande stadganden angående försvarslöse icke lägga hinder i vägen för besvär öfver preliminära åtgärder, till stöd hvarför Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande får åberopa 10 § i oftanämnda nådiga stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer. De af komiterade befarade förvecklingar mellan de administrativa och judiciela myndigheterna synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunna undvikas, om såsom tillförene besvär jemväl öfver preliminära åtgärder få hos Eders Kongl. Maj:t i Högsta

Domstolen fullföljas. Någon fruktan, för att Högsta Domstolen skulle blifva öfverlupen med sådana besvär, behöfver man för öfrigt icke hysa, då erfarenheten under nu gällande lagstiftning visat, att den försvarslöse högst sällan förklarar sig vilja klaga öfver beslut, hvarigenom han erhållit föreläggande att skaffa sig laga försvar.

19 §.

I den af poliskammaren i Göteborg med afseende å denna paragraf gjorda anmärkning instämmer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. De ställen i förslaget, der med »Konungens Befallningshafvande» endast kan förstås länsstyrelse, synas dock icke vara flere än 4 § 2 mom. samt 14 § 1 och 2 mom.

Göteborg å Landskansliet den 15 Januari 1883.

Underdånigst
ALB. EHRENSVÄRD.

Carl Hafström.

Poliskammaren i Göteborg.

Underdånigste Memorial.

Då genom nådig resolution den 22 sistlidne September poliskammarens yttrande öfver komiterades förslag till förordning angående lösdrifveri jemte öfriga bifogade författningsförslag af Eders Kongl. Maj:ts inforrats, får poliskammaren härmed i djupaste underdånighet meddela, att poliskammaren för sin del lemnat dem samtliga utan annan anmärkning än att då med "Konungens Befallningshafvande" på åtskilliga ställen i förslaget till lösdrifveriförordning uteslutande afses

länsstyrelse, bestämmelsen i § 19 att hvad som om Konungens Befallningshafvande säges äfven gäller för poliskammaren i stad, icke utan viss begränsning af uttrycket torde motsvara hvad dermed åsyftas.

Göteborg den 5 Oktober 1882.

Rudolf Öberg.

15. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län.

Till Konungen.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver det af dertill förordnade komiterade afgifna underdåniga förslag till förordning angående lösdrifveri m. m.

Behovvet af en förändrad lagstiftning angående behandlingen af personer, som i ett eller annat afseende kunna anses för den allmänna säkerheten eller ordningen äfventyrliga, är länge erkänd, och det alldeles oskäligen häktande och forslande från ort till annan, hvartill denna lagstiftning gifvit anledning, med fullt skäl öfverklagade.

Komiterade hafva obestriddigen sökt att sätta en gräns för detta fel och de grunder, hvarpå det ifrågavarande förslaget hvilar, synas i allmänhet vara att föredraga för dem, hvarpå nu gällande författningar i ämnet äro byggda, samt mera än dessa öfverensstämma med tidsförhållandena.

Men en lag beror på huru grundprinciperna äro i detalj genomförda, äfvensom på redaktionen; och i dessa afseenden lemna förslaget åtskilligt att önska.

Såsom exempel härpå tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anföra: att i 1 § talas om i hvilka fall en person må »behandlas såsom lösdrifvare»; i § 6 huru han må »förklaras vara lösdrifvare» samt i 2 och 5 §§ talas om den, som »beträdes med lösdrifveri».

Vidare och då, såsom vilkor för att en person skall kunna förklaras för att vara lösdriivare enligt 6 § erfordras, att han skall vara tvenne gånger varnad; samt enligt 5 §, underrättelse, om meddelad varning lemnas Konungens Befallningshafvande i länet, som endast i det fall »att han dertill finner skäl» meddelar rikets polismyndighet underrättelse om varningen, så torde det komma att dröja länge innan en person kan förklaras för lösdriivare, beroende detta på olika uppfattning hos Konungens Befallningshafvande angående skäl för meddelande af underrättelse om lemnad varning.

Då, enligt 3 §, polismyndighet, endast eger meddela tillåtelse för den, som är stald under polisuppsigt att *inom länet* å uppgifven ort söka arbete, så torde i det län, der för tillfället tillgång till arbete ej finnes, svårighet möta för under polisuppsigt derstädes stälde personer att finna arbete; helst den uppmaning att söka bereda sådant, som, hemtad ur fattigvårdsförordningen, förekommer i 17 § af förslaget, enligt hvad erfarenheten visat, i allmänhet är en död bokstaf.

Det nu anförda torde vara tillfyllestgörande att rättfärdiga den åsigt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig uttala, att förslaget, innan det förelägges Riksdagen, måste underkastas en revision.

Underdånigst.

E. SPARRE.

Ludvig Almqvist.

Venersborg, i Landskansliet, den 10 Januari 1884.

16. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs län.

Till Konungen

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remissresolution den 22 September nästlidna år, tecknad å det underdåniga förslag till Förordning angående lösdriivveri m. m., som

i nåder förordnade komiterade upprättat, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som i ärendet infortrat yttranden från kronofogdarne och länsmännen i länet, sedan dessa yttranden numera inkommit, afgifva underdånigt utlåtande öfver förslaget och i sådant afseende anföra följande.

Emot allmänt införande af den här i landet hitintills endast undantagsvis i de större städerna försökta polisuppsigtsinstitutionen skulle Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande under andra förhållanden icke hafva något att invända, men i betraktande af vår polisorganisation å landet, der länsmannen med ett ofta vidsträckt tienstgöringsområde otvifvelaktigt ensam kommer att hufvudsakligen utöfva den egentliga polismyndigheten, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej kunnat undertrycka en viss tvekan angående lämpligheten att redan nu här införa en institution, som för att verka följdriktigt saknar fullständiga organer för sin verksamhet. Länsstyrelsernas i så många riktningar flitigt anlitate medverkan lemna nämligen ringa eller ingen tid öfrig för ett, såsom komiterade synas hafva förutsatt, kraftigt och mera personligt ingripande i värden om de olyckliga, hvilka nedsjunkit i lösdrifveri och lättja, eller för verksamma bemödanden till individernas skyddande emot dylik ofärd och deras återupprättande, i fall de derunder hemfallit. Af nämnda myndighet lärer väl svårigen annat kunna begäras än en öfvervakande och regulativ befattning i fråga om lösdrifvares behandling. Skyddsörening finnes icke här i länet, och af kommunalnämnd, tillsyningsman eller enskild person torde knappast, och när så sker endast tillfälligtvis, något biträde vid polisuppsigten kunna påräknas. Landtbefolkningens obenägenhet för inblandning i polisangelägenheter är nämligen allt för väl känd för att behöfva särskildt afhandlas. Emellertid vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej afstyrka komiterades förslag om införandet af polisuppsigt öfver lösdrifvare försöksvis jemväl å landet, och skulle med tillfredsställelse se sina farhågor af verkligheten vederlagda. En omständighet som komiterade tyckas hafva förbisett, vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl ej underlåta att betona, nämligen behöfvet deraf, att lämplig kostnadsersättning tillerkännes de personer, hvilka gripa och hos polismyndigheten för varnings erhållande inställa kringstrykande personer. Det är eljest fara värdt, att dylika personer få obehindradt fortsätta sina vandringar, ty med högst få undantag lär icke någon å landet, åtminstone på längre afstånd från länsmannens eller kronofogdens hemvist bosatt person, underkasta sig kostnaden och besväret med lösdrifvares inställande hos kronobetjeningen utan annan synlig verkan deraf än deras lösgifvande å stället efter före-

gången varning. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande befarar, att i sådant fall lösdrifveriet skulle tilltaga, och den föreslagna nya lagstiftningen således visa sig mindre verksam, än den nuvarande, enligt hvilken lösdrifvaren i de flesta fall häktas och till annan ort afföres, så att hans gripande och aflemnande till kronobetjening åtminstone för den närmaste framtiden medför hans aflägsnande från orten, der han anhållits.

Då det ofta på landsbygden kan vara förknippadt med väsentliga svårigheter att vid oförutsedda tillfällen anskaffa ojäfviga personer för handlingars bevittnande samt polismyndighetens uppgift, att lösdrifvare erhållit skriftligt besked om undfängen varning för kringstrykande lefnadssätt, väl må antagas vara i det ifrågavarande afseendet tillräckligt bevisande, hemställer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst att i 5 § 1 mom. 2:dra afdelningen 1:sta punkten ordet »*bevisligen*» må utbytas emot orden »*med åtecknad uppgift*».

Vidare och då, enligt gällande fattigvårdsförordning, fattigvård endast är obligatorisk, då den på grund af föreskrifterna i 1 § erfordras för minderåriga, ålderstigna eller sjuklingar, och således ej i andra fall kan fattigvårdsstyrelse tvångsvis åläggas, samt då afgörandet huruvida lösdrifvare anses skäligen böra af fattigvårdssamhälle åtnjuta full försörjning i allmänhet ej kan ske utan förberedande undersökningar och vederbörande fattigvårdsstyrelsers hörande, hvilket allt kräfver större tidsutdrägt, än som är väl förenligt med behandlingen af en polisangelägenhet angående *häktad* person, så anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra underdånigst ifrågasätta, att 12 § 1 mom. i det underdåniga förslaget måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Ej skall — — som befinnes vara till allmänt arbete oförmögen.»

I öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som likväl icke egnat fullständig granskning åt sjelfva redaktionen af lagförslaget, intet att erinra vare sig mot berörda förslag, eller emot de förslag till förändringar af särskilda med lösdrifverilagstiftningen sammanhängande författningar, som komiterade vidfogat sitt underdåniga betänkande.

Marieholm, i Landskansliet, den 30 Juni 1883.

Underdånigst
C. A. SJÖCRONA.

A. W. Bolinder.

17. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vermlands län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 22 September nästlidna år har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fått sig anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande öfver ett af utsedde komiterade utarbetadt förslag till »förordning angående lösdrifveri», jemte andra i sammanhang dermed uppgjorda författningsförslag; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, efter granskning af förslagen och de för desamma framställda motiv, härmed nu i underdånighet fullgöra högstberörda nådiga befallning.

Först omförmälda förslag eger, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uppfattning, i principiellt hänseende ett afgjort företräde framför den nu gällande lagstifningen i ämnet och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har icke heller något att erinra emot de hufvudgrunder, som gjort sig gällande vid utarbetandet af ifrågavarande förslag.

I afseende sedermera å förslaget detaljer anser sig deremot Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ega anledning att framställa några anmärkningar och dervid först underdånigst hemställa, att den föreslagna rubriken till den nya författningen måtte förändras till följande lydelse: »förordning angående lösdrifvares *behandling*.» För den sålunda föreslagna förändringen torde någon särskild motivering ej erfordras.

Första §:n af förslaget angifver de förhållanden, under hvilka en kringvandrande person må behandlas såsom lösdrifvare, och det synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande angeläget, att föreskriften härom erhåller sådan bestämdhet och tydlighet, att den, så vidt möjligt är, vid tillämpningen icke gifver anledning till ovisshet och tvekan. Men en sådan önskan uppfyller icke, efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uppfattning, den föreslagna bestämmelsen i denna paragraf. Enligt hvad erfarenheten noggsamt visat, lärer det väl knappast någonsin förekomma, att en person, som »stryker landet omkring», icke uppgifver såsom orsak, att han söker arbete och, i de flesta fall, innehar ett eller annat arbetsbetyg, hvarmed han vill ådagalägga trovärdigheten af sin uppgift. Att vid sådant förhållande, äfven om det tyckes fullt antagligt, att arbetssökandet icke är synnerligen allvarligt, ovisshet och tvekan skall uppstå, huruvida en dylik person skall kunna såsom lösdrifvare behandlas, har all sannolikhet för sig, och om en sådan

uppfattning allmännare skulle göra sig gällande, att sådana personer icke kunde såsom lösdrivvare behandlas, erhöles derigenom ett lätt vunnet skydd för denna i allmänhet mycket lättjefulla befolkning. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig derföre i underdånighet hemställa att orden »eller söker» från förevarande paragraf uteslutas.

För de iakttaganden, som enligt 5 § af förslaget åligga kronofogde eller länsman å landet och stadsfiskal i stad, skulle Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anse det önskligt, att den nya författningen komme att åtföljas af tryckta blanketter för de protokoll, som enligt samma paragraf skola af bemälda tjenstemän föras, och de besked, som af dem skola meddelas. Utom den lättnad vid arbetet, som derigenom skulle beredas, vunnes derjemte den fördelen, att ifrågavarande handlingar alltid erhöles nödig fullständighet, nödvändig för den ytterligare behandling, som med den förhörda personen kan böra ega rum.

Uti 4 mom. af samma paragraf föreskrifves att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall, der skäl dertill förefinnes, meddela rikets polismyndigheter underrättelse om gifven varning och att, om den varnade blifvit stäld under polisuppsigt, meddelandet skall innehålla underrättelse derom. Förslaget innehåller i öfrigt icke någon bestämmelse om sättet för expedierandet af dessa meddelanden, men komiterade hafva, såsom de i motiven yttra, trott sig i en utvidgning af de polisunderrättelser, hvilka under inseende af Stockholms polisstyrelse tryckas och utdelas till rikets polismyndigheter, finna en utväg att på ett snabbt och tillförlitligt sätt kunna bringa ifrågavarande meddelanden till polismyndigheternas kännedom. Denna utväg för bekantgörandet af dessa meddelanden synes ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande synnerligen lämplig, och det vore derför önskligt, att en föreskrift derom antingen intoges i blifvande förordning eller ock i sammanhang dermed särskildt meddelades.

Emot öfriga af komiterade framställda författningsförslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingenting att erinra. Karlstad å Landskansliet den 21 Februari 1883.

Underdånigst.

S. H. GYLLENRAM.

C. E. Varenius.

18. Landshöfdingeembetet i Örebro län.

Till Konungen.

Till följd af nådig befallning i remiss den 22 September förlidet år har Länsstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande öfver de af utsedde komiterade utarbetade förslag till:

förordning om lösdrifveri;

förordning angående utlänningar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas;

ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket;

ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon; samt

ändringar i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass.

Då Kongl. stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer af den 29 Maj 1846 och äldre författningar i ämnet utgå från den grundsats, att en hvar måste vara försedd med så kalladt laga försvar samt att den, som det ej har, är underkastad vissa inskränkingar i sin frihet och sin rätt att välja vistelseort, hafva i föreliggande förslag till Förordning om lösdrifveri komiterade frångått all fordran å laga försvar samt såsom föremål för lagstiftningen i fråga angifvit den, som medellös kringstryker utan att ega eller söka lofflig sysselsättning, och vidare den, som, utan att kringstryka, dock genom sin uraktlåtenhet att genom arbete förskaffa sig nödigt uppehälle samt genom ett i öfrigt varnartadt och oordentligt lefnadssätt visat sig vara vådlig för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller sedlighet.

Enligt Kongl. stadgan den 29 Maj 1846 är en person straffbar, icke för det onda han gjort, utan för det han saknar en viss ställning i samhället, hvilken anses för det allmänna betryggande och nödvändig för att han ej skall misstänkas för brottsliga afsigter. Enligt förslaget åter är han förfallen till straff först när han gjort sig skyldig till handlingar, som visa, att han ej aktar ordning och annans rätt. Att man härmed slagit in på rätt väg i fråga om lagstiftningen angående lösdrifvare torde få anses uppenbart; och tror Länsstyrelsen att genom utrensning af begreppet försvarslös ur lagstifningen mycket godt kan vinnas, men vid de särskilda bestämmelserna i förslaget kan åtskilligt vara att erinra.

Då komiterade med det i § 1 af förslaget till förordning angående

lösdrifveri begagnade uttrycket "stryker landet omkring", enligt hvad motiven upplysa, velat beteckna, att vandringen sträckes utom hemorten, synes uttrycket vara allför omfattande. Den förklaring, motiven gifva åt orden "utan tillgångar", nämligen att dermed afses, att den kringstrykande skall "sakna medel till sin försörjning under den närmaste framtiden", synes göra det önskligt, att sistnämnda bestämmelse finge sättas i stället för det obestämda, som ligger i orden »utan tillgångar». När det vidare säges, att omständigheterna skola ådagalägga, att den kringstrykande icke har eller söker arbete, uppstår frågan, hvilken det åligger att förebringa dessa omständigheter. Har den kringstrykande ej sådant åliggande, så har han lätt att med sin blotta uppgift, att han söker arbete, undgå behandling som lösdrifvare, hvadan det väl bör få antagas att den kringstrykande, för att undgå sådan behandling, skall visa, att han eger medel till sin försörjning under närmaste framtiden, och åtminstone göra sannolikt, att han har eller söker arbete.

Till behandling som lösdrifvare är ock enligt 1:sta § 2:dra momentet den förfallen, hvilken utan att kringstryka, men under *öfriga* i 1:sta momentet angifna förhållanden, för ett sådant lefnadssätt, att han är vådlig för allmänna säkerheten eller stör allmän ordning eller sedlighet. Den det gör bör väl ej gå fri från lösdrifveribehandling, äfven om han icke skulle vara utan tillgångar och äfven om han skulle kunna göra troligt, att han sökt arbete.

Enär efter hvad motiven utvisa, de kvinnor som äro hemfallna åt skörlefnad, böra hänföras under stadgandet i 1:sta § 2:dra momentet, torde det vara så mycket lämpligare att detta bestämdt uttalas, som annan i lag stadgad tygel icke finnes å lösa kvinnors lättfärdighet.

Om, med hänseende till svenska folkets lynne och landets utsträckning, man ock icke kan af den institution, som fått benämning polisuppsigt, här vänta sig all den fördel, komiterade antaga, då den noggrannare kännedom om den befolkning, hvarur brottslingarne hufvudsakligen rekryteras, som skulle utgöra institutionens styrka, svårligen lär kunna i vårt vidsträckta och glest befolkade land annat än undantagsvis erhållas, så torde dock genom densamma kunna beredas bättre ordning och tillsyn, än nu eger rum, å de personer, som därför kunna blifva föremål; hvadan Länsstyrelsen anser sig böra biträda förslaget om polisuppsigtens införande.

Uti 4:de §:n torde emellan orden »beträffande» och »anmälningar» böra till förtydligande af meningen inskjutas ordet "lösdrifvares". Det utdrag af rullan öfver de under polisuppsigt ställda personer, som skall till Konungens Befallningshafvande öfverlemnas, torde böra insändas

genom magistrat eller kronofogde, på det dessa myndigheter icke må sakna kännedom om de under sådan uppsigt ställda personer.

I 5:te § 1:sta momentet synes en ändrad redaktion påkallas deraf, att ordet "som" i tredje raden icke lär räcka till att omfatta äfven de föregående orden "kronofogde eller kronolänsman". Om den åtgärd, som enligt senare punkten i 2:dra momentet af 5:te § vidtages, bör väl underrättelse meddelas den polismyndighet, som skall handhafva uppsigten.

Hvad i § 5 stadgas bör väl icke lägga hinder i vägen för Konungens Befallningshafvande att varna lösdrifvare, som hos honom inställes.

I 6:te § 1:sta momentet förekommer stadgande derom, att lösdrifvare, som tvenne gånger blifvit varnad för lösdrifveri, må af Konungens Befallningshafvande förklaras vara lösdrifvare. Detta stadgande låter sig näppeligen försvaras.

Att en person, efter det han kanske flera år idkat lösdrifveri och fått varning för slik förseelse samt följaktligen i sjelfva verket länge varit lösdrifvare, först efter det han andra gången varnats för lösdrifveri, får, icke ens skall, förklaras för lösdrifvare, innebär en motsägelse, som säkerligen icke skall hos lösdrifvaren inskräpa aktning för lagen, utan helt säkert motverka dess ändamål. Rättare synes väl vara, att, när första varningen gifves, förklara lösdrifvaren vara hvad han verkligt är och i enlighet dermed förfara. Att såsom stadgandet i § 7 vill, låta lösdrifvaren gå fri från allmänt arbete tills han tredje gången beträdes med lösdrifveri, torde vara så mycket mer olämpligt, som benägenheten för lösdrifveri bör snart afklippas, emedan ju äldre hon blir, desto svårare blir hon ock att utrota. När lösdrifvare, vare sig straffad eller ostraffad, en gång fått varning, synes han, så snart han åter beträdes med lösdrifveri, böra kunna dömas till allmänt arbete, helst varning en gång missaktad, icke har utsigt att göra åsyftad verkan och kanske gagnar mindre än intet i det hon invaggar i säkerhet.

När i 7:de § 2 momentet talas om okänd person, som anträffas "under de i § 1 angifna förhållanden", kan väl dermed icke afses att, såsom orden utmärka, alla de i samma § angifna förhållanden skola, med hänsyn till den okände, inträffa. I slutet af nämnda moment heter det, att Konungens Befallningshafvande skall vidtaga de åtgärder, som enligt § 5 eljest ankomma på kronofogde, länsman eller stadsfiskal. Att denna bestämmelse icke är adeqvat, visar sig deraf, att en bland de antydda åtgärderna är att till Konungens Befallningshafvande insända afskrift af förhørsprotokollet jemte bevis om beskedets tillställande.

De många och långvariga tvister, som härflutit från stadgandet i 22 § af Kongl. förordningen om fattigvården, göra det önskligt, att

stadgandet i förslaget § 16 om lösdrivvares hemort kunde utbytas mot annat, som i tillämpningen förededde mindre svårighet för den, som skall behandla lösdrivvare. När det gäller lösdrivvare, torde föreskrift icke böra saknas hvar den, som icke varit mantalsskrifven eller haft stadigt hemvist så länge, att han bort mantalsskrifvas, skall anses hafva sin hemort.

En väsentlig lättnad vid behandling af lösdrivvare hos Konungens Befallningshafvande kunde vinnas, om författningen medgåfve, att förhör med lösdrivvare finge hållas af landssekreteraren ensam; dock att alla beslut skulle, efter föredragning inför Konungens Befallningshafvande, af honom fattas.

Det förslaget bifogade formulär till förhørsprotokoll utmärker, att angifvarens namn skall i protokollet införas. Detta torde, med hänsyn till den hos folket i allmänhet rådande obenägenhet att göra angivelse i polis- och brottmål vara mindre ändamålsenligt, då det kunde leda dertill, att de, som mest gjort sig förtjenta af polisbehandling, säkrast undginge angivelse.

Vid öfriga förslag till förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrivvare här i riket anträffas och till ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket, i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon och i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass har Länsstyrelsen icke något särskildt att erinra.

På Landshöfdinge-embetets vägnar

Underdånigst.

J. O. Högström. Aug. Helling.

Örebro Slott i Landskansliet den 3 Februari 1883.

19. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 22 September nästlidna år har Eders Kongl. Maj:t, med bifogande af det utaf dertill i nåder utsedda komi-

terade afgifna förslag i ämnet, infordrat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande öfver förslag till förordning angående lösdrifveri jemte öfriga författningsförslag; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sådant utlåtande härmed afgifva.

Då förslaget ej upptager något stadgande derom, huruvida den som är i fråga att dömas eller blifvit dömd till tvångsarbete skall, i afbidan på besvärs anförande och afgörande, i häkte förblifva, men sådant synes böra ega rum samt tillika framgår af öfriga stadganden, såsom t. ex. i 11 och 13 §§, torde ock bestämdt stadgande härom böra uti förordningen intagas, dock med rättighet för Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att pröfva, huruvida särskilda omständigheter förekomma, som kunna gifva anledning dertill, att personen i fråga må under tiden å fri fot förblifva.

Den särskilda klagan, som må kunna ega rum öfver beslut jemlikt 6 § 2 mom., skall, i enlighet med 11 § 3 mom., föras i den ordning, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters beslut är bestämd, men då t. ex. den, som ställes under polisuppsigt och ämnar föra eller fört särskild klagan deröfver, under besvärstiden och innau frågan derutinnan hinner genom Eders Kongl. Maj:ts i statsrådet meddelande utslag att afgöras, begår förseelse eller uraktlåter iakttaga gifven föreskrift och skall jemlikt 7 och 8 §§ behandlas, — i så fall icke kan dömas till tvångsarbete, utan måste i häkte afbida Eders Kongl. Maj:ts nådiga utslag öfver beslutet derom, att han blifvit stäld under polisuppsigt, i ty att den händelse annars kunde inträffa, att derest Eders Kongl. Maj:ts utslag skulle ändra beslutet om personens ställande under polisuppsigt, personen ej heller bör till tvångsarbete dömas, — anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att sådan särskild klagan, då den må vara tillåten, icke bör föras i den ordning, som för öfverklagande af förvaltande myndighets beslut är stadgad, utan, såsom för ändring i Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag, hvarigenom någon blifvit dömd till tvångsarbete, är föreskrifvet, hos Eders Kongl. Maj:t i Justitierevisionen — då något afbidande af beslutet öfver ställande under polisuppsigt icke torde erfordras, när båda besvärsmålen handläggas i Justitierevisionen.

Beträffande de formulär till besked, förhørsprotokoll m. m., som finnas förslaget bilagda, anser visserligen Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande önskligt att varningens tilldelande eger rum i närvaro af andra personer, men då det vid vissa tillfällen, ja de flesta, icke torde vara möjligt att utan tidsutdrägt och med särskildt besvär, i synnerhet vid förhör inför länsmannen, anskaffa för sådant ändamål lämpliga personer, torde ett absolut stadgande derom, att varningen skall

ske i närvaro af annan person icke böra förefinnas, ens i formuläret, utan bör väl i dylikt fall vara tillräckligt, att tjensteman intygar hvad som förelupit dels genom protokollets underskrifvande och dels genom underskrift af beskedet samt medelst intygande derom i protokollet eller särskild påskrift eller intyg ex officio å protokollet, att det skriftliga beskedet tillstålts vederbörande.

Vidkommande förslaget i öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke något att erinra, utan vågar i underdånighet hemställa, att enär förändring af lagstiftningen i fråga är af behovet synnerligen påkallad samt det afgifna förslaget enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt är väl grundadt och särdeles genom framhållande af nödvändigheten att åstadkomma tvångsarbets- samt förbättringsanstalter, innefattar en efter tidsförhållandena lämpad ändamålsenlig lagstiftning i denna för samhället så maktpåliggande fråga förevarande förslag till förordning om lösdrifveri och öfriga författningsförslag måtte vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall, dock med tillägg och ändring i de delar, hvarutinnan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande häröfvan i underdånighet framställt anmärkning.

Underdånigst.

REINHOLD CHARPENTIER.

C. E. Stålhös.

Westerås Slott i Landskansliet den 4 Augusti 1883.

20. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kopparbergs län.

Till Konungen.

I nådig remiss den 22 September 1882 har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Länsstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande öfver ett af dertill i nåder förordnade komiterade den 31 Augusti samma år afgifvet underdånigt förslag till

- 1:o förordning angående lösdrifveri;
- 2:o förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas;
- 3:o ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket;
- 4:o ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon; samt
- 5:o ändringar i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass.

Till åtlydnad häraf får Länsstyrelsen underdånigst anföra följande.

Hvad först angår förslaget till *förordning angående lösdrifveri*, så tillåter sig Länsstyrelsen till en början underdånigst erinra, hurusom Landshöfdingeembetet i Vestmanlands län uti särskilda, på föredragning af undertecknad Landshöfding, såsom då varande landssekreterare i nämnda län, den 2 December 1869 afgifna underdåniga utlåtanden öfver tvenne af vederbörande komiterade utarbetade förslag *dels* till ny författning angående försvarslösa personer och *dels* till ny författning rörande fattigvården i riket uttalat den åsigt, att, under förutsättning att man lyckades åstadkomma nödiga garantier för upprätthållandet af rätts- och sedlighetstillståndet samt ordningen inom samhället ej mindre genom en särskild preventiv polislagsstiftning gent emot för brott straffade personer och prostituerade qvinnor, än äfven genom skärpta bestämmelser i fattigvårdsförordningen emot kringstrykande betlande personer, tiden möjligen kunde vara inne att taga i öfvervägande, huruvida icke den grund, på hvilken försvarslöshetslagstiftningen hvilar, eller statens fordran på så kalladt »laga försvar» för personer, tillhörande vissa samhällsklasser, kunde helt och hållet uppgifvas. Under sådant förhållande har Länsstyrelsen icke kunnat annat än med tillfredsställelse erfaras, att komiterade uti det ifrågavarande af dem afgifna författningsförslaget brutit med den gamla grunden för hithörande lagstiftning och byggt den nya lagstiftningen på mera rätts- och tidsenliga principer. Också har Länsstyrelsen icke något att erinra vare sig emot dessa principer i och för sig eller emot tillämpningen af desamma, sådan den framträder i förslagets detaljbestämmelser, dock under förutsättning — och af skäl, som Länsstyrelsen vid granskningen af komiterades förslag till ändringar i fattigvårdsförordningen skall anföra — att kringstrykande betlare icke, såsom komiterade föreslagit, blifva likställda med lösdrifvare, utan fortfarande blifva underkastade den särskilda strängare behandling, som i den nu gällande fattigvårdsförordningen finnes föreskrifven. Med denna reservation har Länsstyrelsen endast en anmärkning af jernförelsevis underordnad betydelse att framställa mot förslaget, i det att Länsstyrelsen anser önsk-

värddt, att den i 11 § 3 mom. förekommande bestämmelse derom, att öfver beslut, som jemlikt 6 § 2 mom. meddelats, särskild klagan må föras i den ordning »som för öfverklagande af förvaltande myndigheters beslut är bestämd», måtte förtydligas så, att icke någon tvekan må uppstå, om hvilken den myndighet är, hos hvilken klagan för det här förutsatta fallet skall föras, helst många förvaltande myndigheter af olika slag finnas och ordningen för öfverklagande af dessa myndigheters beslut är olika i olika fall. Länsstyrelsen föreställer sig, att komiterade med de begagnade ordalagen svårligen kunna hafva afsett någon annan myndighet än Kongl. Maj:t i dess Justitiedepartement, hvilket, om sådan varit komiterades mening, ju lätt kunnat tydliggen uttryckas.

Hvad vidare angår förslaget till *förordning angående utländingar*, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas, så och då här föreslås, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall draga försorg om för lösdrifveri anhållen utländings befordrande ur riket, har Länsstyrelsen visserligen icke något att erinra emot det sålunda föreslagna förfaringsättet, såsom äfven enligt Länsstyrelsens åsigt i och för sig riktigt och ändamålsenligt, men Länsstyrelsen har endast velat påpeka angelägenheten, att hithörande frågor blifva ordnade genom konventioner med främmande makter, enär eljest lätt kan inträffa, att polismyndigheten i det rike, till hvilket utländingen blifvit transporterad, återsänder honom.

Om Länsstyrelsen sålunda i hufvudsak gillar de båda ofvannämnda författningsförslagen, så är detta icke händelsen med det af komiterade afgifna förslag till ändrigar i *Kongl. förordningen om fattigvården i riket*, i fråga om hvilket förslag Länsstyrelsen deremot hyser en från komiterade väsentligen skiljaktig mening, i det att Länsstyrelsen är så långt ifrån att kunna förordna någon mildring uti fattigvårdsförordningens nuvarande ansvarsbestämmelser för betleri, att Länsstyrelsen fast hellre anser dessa bestämmelser i viss mån böra ytterligare skärpas.

I motiven till författningsförslaget yttra komiterade, att bestämmelserna i 40, 41 och 42 §§ af fattigvårdsförordningen skulle hafva visat sig vara svåra att tillämpa samt att denna omständighet, i förening med svårigheten att emot betlares nekande kunna åstadkomma bevisning om öfvadt betleri, skulle hafva ledt dertill, att »af de många, hvilka såsom betlare anhållas och till behandling hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmälas, ett högst ringa fåtal dömas för betleri». Lika villigt som Länsstyrelsen medgifver riktigheten af denna för öfrigt af officiela handlingar bekräftade uppgift angående det ringa antalet af till allmänt arbete dömda betlare, lika mycket måste Länssty-

relsen för sin del betvifla, att orsaken till det angifna förhållandet är att söka i de omständigheter, komiterade antagit. Då i ofvannämnda §§ af fattigvårdsförordningen stadgas, att den, som efter fyllda femton år betlar, utan att vara i den nödställda belägenhet, att fattigvård enligt § 1 erfordras, må, om han förut är beträdd med betlande eller af omständigheterna ådagaläggas, att han stryker omkring för att öfva betlande, af tillsyningsman anhållas och genom krono- eller stadsbetsjents försorg afföras till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som eger ålägga betlaren allmänt arbete, der sådan åtgärd pröfvas vara af omständigheterna påkallad, men eljest förpassa eller med fångskjuts försända honom till den ort, hvarest han anses hafva sitt rätta hemvist, med rätt för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, då det pröfvas lämpligare, öfverlemna betlare, som anses hafva sitt hemvist inom annat län, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derstädes för behandling, som nyss är föreskrifven, så kan Länsstyrelsen icke för sin del finna att dessa bestämmelser äro svåra att tillämpa. Den på tillsyningsman ankommande pröfning, huruvida betlare är i den nödställda belägenhet, att fattigvård enligt § 1 af fattigvårdsförordningen erfordras, kan icke gerna vara synnerligen invecklad, då det för tillsyningsmannen endast gäller att bedöma, huruvida betlaren i följd af ålderdom, kroppsel- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete sig försörja. Sant är deremot att, såsom komiterade jemväl anmärkt, det ofta blifver omöjligt för tillsyningsmannen att med visshet utröna, huruvida betlaren »förut blifvit beträdd med betlande», men härpå ligger heller icke någon vikt, enär författningen medgifver betlarens häktande icke blott för det här förutsatta fallet, utan äfven för det fall, som vanligast inträffar, eller "då af omständigheterna ådagaläggas, att betlaren stryker omkring för att öfva betlande" — ett förhållande, som ju lätt kan utrönas, om det nämligen visar sig, att den betlande icke har egna medel, att han tiggat på flera ställen och att han icke någonstädes sökt att erhålla arbetsförtjenst o. s. v. Hvad åter behandlingen hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande angår, så äro ju de härom meddelade föreskrifter af så enkel beskaffenhet, att de omöjliga kunna föranleda någon svårighet i tillämpningen, då nämligen Kongl. Maj:ts Befallningshafvande efter omständigheterna kan antingen döma betlare till allmänt arbete eller frigifva honom med förpassning till hemorten eller med fångskjuts dit försända honom eller slutligen öfverlemna honom till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i annat län för föreskrifven behandling, i händelse betlaren inom det länet har sitt hemvist. Vidare och i fråga om den af komiterade framhållna svårigheten att emot betlarens nekande åstadkomma bevisning om öf-

vadt betleri, så är det visserligen sant, att stor svårighet härvid skulle uppstå, om det vore författningens mening, att allmänt arbete icke skulle få ådömas betlaren, med mindre än att han, i händelse af nekande, blefve efter rättegång inför domstol med laga bevisning öfvertygad om att hafva betlat. Men en så orimlig tolkning af förordningens föreskrift i detta hänseende har, Länsstyrelsen veterligt, aldrig varit ifrågasatt, utan polismyndigheterna hafva i detta hänseende ansett det vara tillfyllestgörande, om betleriförseelsen blifvit styrkt genom intyg af trovärdiga personer. Det inses också lätt, att ett sådant summariskt förfaringsätt är betingadt af praktiska skäl och rättfärdigadt af en tvingande nödvändighet, enär lagens bestämmelse om ansvaret för betleri skulle blifva helt och hållet illusorisk, i händelse betlaren måste dragas inför domstol för att kunna öfverbevisas om sin förseelse. Någon våda för den personliga friheten lär det ifrågavarande förfarandet icke heller kunna i andra än ytterst sällsynta undantagsfall medföra, då den anhållne, i händelse han oskyldigt blifvit häktad, naturligtvis har sig öppet att vid domstol föra talan emot den eller dem, som föranledt eller verkställt häktningsåtgärden, hvilken, i synnerhet om den haft till följd, att allmänt arbete för betleri blifvit den oskyldige ådömdt, måste ådraga vederbörande strängt ansvar. Att i alla händelser misstag eller öfvergrepp af denna beskaffenhet ytterst sällan måste hafva förekommit, bekräftas deraf, att, Länsstyrelsen veterligt, det aldrig någonsin inträffat, att någon för betleri anhållen och dömd person väckt ansvarstalan för olaga häktning.

Så vidt Länsstyrelsen icke oriktigt uppfattat komiterades mening, synas komiterade äfven antaga, att den omständigheten, att den behandling, som enligt fattigvårdsförordningen kan drabba betlaren, är i vissa hänseenden strängare än den, som för försvarslöse är föreskrifven, skulle hafva i sin mån bidragit dertill, att så få betlare blifva dömda för betleri. Att enligt den nu gällande lagstiftningen betlare i vissa fall blifva behandlade strängare än försvarslöse kan icke förnekas, men det är för Länsstyrelsen omöjligt att inse, hvad sammanhang detta förhållande kan hafva med den praxis, som i fråga om betlares behandling hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utbildat sig. Lika litet förmår Länsstyrelsen fatta att, såsom komiterade jemväl synas föreställa sig, den i 42 § 2 mom. af fattigvårdsförordningen förekommande bestämmelsen derom, att särskildt ansvar för betlandet ej må ådömas, när betlaren tillika såsom försvarslös är förfallen till allmänt arbete — om rätta betydelsen af hvilket stadgande komiterade för öfrigt synas vara ovissa, — skulle kunna hafva utöfvat någon inverkan på ofvannämnda praxis eller hafva bidragit dertill, att så få betlare blifvit

dömda till allmänt arbete. Om åt det ifrågavarande stadgandet gifves den enkla tolkning, som af ordalydelsen otvetydigt synes framgå, eller att, i den händelse den försvarslöse betlaren, då han inställes inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, redan förut erhållit föreskrifna varningar och försutit förelagd tid att skaffa sig laga försvar samt alltså befinner sig i den ställning, att allmänt arbete *omedelbarligen* kan på grund af försvarslöshetsstadgan honom ådömas och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner anledning att emot honom tillämpa försvarslöshetsstadgan och sålunda ålägga honom allmänt arbete under viss tid, betlaren i sådant fall blifver befriad från särskildt ansvar för betlandet, så att arbetstiden icke kan på grund af betleriförseelsen ytterligare utsträckas, så kan Länsstyrelsen icke finna, att en sådan tillämpning af det ifrågavarande stadgandet i någon mån skulle kunna hafva föranledt dertill, att "utaf de många, hvilka såsom betlare anhållits och till behandling hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmälts, ett högst ringa fåtal blifvit dömdt för betleri."

Af hvad nu blifvit anfördt framgår, att Länsstyrelsen icke delar komiterades uppfattning rörande anledningarna dertill, att fattigvårdsförordningens ansvarsbestämmelser för betleri endast undantagsvis blifvit tillämpade mot anhållne betlare. Länsstyrelsen är öfvertygad derom, att orsaken till detta förhållande bör sökas på ett helt annat håll, än komiterade antagit, nämligen i den vid behandlingen af betlare Kongl. Maj:ts Befallningshafvande medgifna *vidsträcktahandlingsfrihet*, hvilken med hänsyn till de många öfriga göromål, af hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes tid är upptagen, helt naturligt måste leda dertill, att man i allmänhet väljer det behandlingssätt, hvilket medför minsta besvär och inskränker sig till anställande af ett kort förhör, till utrönande af betlarnes hemort, hvarefter förpassningen eller fångpasset utskrifves och man är betlaren qvitt.

Men om, såsom Länsstyrelsen sökt ådagalägga, den slapphet, med hvilken fattigvårdsförordningens ansvarsbestämmelser emot betlare tillämpas, icke har sin grund i de af komiterade framhållna omständigheter, och sålunda de skäl för förändring af ifrågavarande bestämmelser, komiterade ur denna synpunkt framställt, icke enligt Länsstyrelsens åsigt kunna anses hållbara; så återstår att tillse, huruvida någon afgörande vikt må böra tillmätas hvad komiterade i öfrigt anför till stöd för deras förslag, att betlaren måtte underkastas samma behandling som lösdrifvaren. "Då nu", yttra komiterade, "enligt förslaget till förordning angående lösdrifveri, den, som obehörigt stryker landet omkring, skulle behandlas såsom lösdrifvare samt sådant kringstrykande vanligen sker under betlande och då, äfven under andra för-

hållanden än vid kringstrykande, betleri *så* ingår i och utgör ett kännetecken på lösdrifveri, att den, som flera gånger anträffats betlande, med allt skäl lär kunna sägas vara lösdrifvare, hafva komiterade ansett, att genom föreskrift om lika behandling af betlaren och lösdrifvaren icke blott en önskelig enkelhet i lagstiftningen skulle vinnas, utan jemväl fordringarna på rättvisa och billighet bättre ses tillgodo“. Att genom betlarens likställighet med lösdrifvaren inför lagstiftningen enkelhet i densamma skulle vinnas kan ju icke förnekas, men härmed är dock endast en rent formell fördel vunnit, hvilken måste uppoftas, om sådant påkallas af ett viktigare reelt samhällsintresse. Om nämligen det skulle befinnas, vare sig att den kringstrykande betlaren under vissa förhållanden inverkar menligare och mera störande på rätts- och sedlighetstillståndet samt samhällstrefnaden än den kringstrykande men icke betlande lösdrifvaren eller den icke kringstrykande lösdrifvaren, eller att en nöjaktig kontroll öfver den förre icke kan utövas utan användande af mera kraftiga och snabbt verkande åtgärder än som finnas nödiga att anlita mot de senare, så kräver statsintresset att den kringstrykande betlaren behandlas strängare än lösdrifvaren äfven om det icke kan undvikas, att symmetrien i lagstiftningen häraf komme att lida. Denna erinran eger sin tillämplighet jemväl beträffande komiterades förmenande, att genom den föreslagna likställigheten mellan betlaren och lösdrifvaren fordringarna på rättvisa och billighet skulle komma att bättre ses tillgodo, enär lagstiftningen härvid endast har att tillse, att de repressiva åtgärderna både emot betleriet och lösdrifveriet blifva afpassade efter den gradskillnad i farlighet för samhället, som är utmärkande för dem begge, och att dessa åtgärder i intet fall komma att medföra större ingrepp i den personliga friheten, än nödvändigheten ur samhällsintressets synpunkt bjuder. I samma mån, som detta syftsmål uppnås, i samma mån blifva också fordringarna på rättvisa och billighet tillgodosedda.

Frågan gäller sålunda här att undersöka, om och under hvilka vilkor betlaren kan anses vara för rätts- och sedlighetstillståndet samt för samhällstrefnaden farligare än lösdrifvaren, sådan denne sistnämnde kännetecknas i komiterades förslag till förordning angående lösdrifveri. Förslaget indelar lösdrifvarne i tvenne särskilda klasser, i det att såsom lösdrifvare skall behandlas *dels* den, som stryker landet omkring i det fall, att han icke eger tillgångar och omständigheterna tillika ådagalägga, att han icke har eller söker arbete, och *dels* den, som, utan att kringstryka, under öfriga nyss angifna förhållanden för ett sådant lefnadssätt, att han är vådlig för allmän säkerhet eller stör allmän ordning eller sedlighet.

Hvad nu den förra klassen af lösdrivvare eller den så kallade *vagabonden* beträffar, så är det tydligt, att derest denne icke uppträder betlande, utan endast stryker landet omkring, all anledning till en preventiv lagstiftning emot honom skulle saknas, så vida icke just den omständigheten, att han saknar tillgångar och icke har eller söker arbete innebure en presumtion för att han på ett eller annat sätt förr eller senare måste komma att störa allmän säkerhet och ordning. Men alldeles samma presumtion inträffar på den kringstrykande betlaren — såvida han icke är att hänföra till fattighjon, i hvilket fall ju något ansvar för betlande icke ifrågakommer — med den skilnad dock, att den kringstrykande betlaren, utom den presumtion att vara farlig för samhällsfriden, hvilken han delar med den icke betlande *vagabonden*, tillika genom betlandet och således genom en i lag förbjuden *handling* redan visat sig hafva stört samhällsordningen, hvadan och då presumptionen sålunda öfvergått till verklighet, samhället har större anledning att mot den kringstrykande betlaren ingripa på ett strängare sätt än mot den icke betlande *vagabonden*. Hvad åter angår den senare klassen af lösdrivvare eller sådana, hvilka icke stryka omkring i landet, men föra ett sådant lefnadssätt, att de äro vådliga för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller sedlighet, så är det visserligen sant, att de till denna klass af lösdrivvare hörande personer ofta kunna vara för allmänna säkerheten vådligare eller för allmänna ordningen eller sedligheten mera störande än den kringstrykande betlaren, men just den omständigheten, att de förra icke stryka omkring utan stadigt uppehålla sig i hemorten, underlättar för polismyndigheten möjligheten att öfver dem utöfva tillsyn och att i händelse af behof emot dem vidtaga de i författningen medgifna skyddsåtgärder, under det deremot den kringstrykande betlaren är undandragen en sådan kontroll och följaktligen i samhällsordningens intresse bör underkastas en strängare behandling än den icke kringstrykande lösdrivvaren.

Länsstyrelsen kan således icke finna annat än att staten har giltiga skäl att förfara strängare mot den arbetsföre betlaren än mot öfriga lösdrivvare, och att således anledning saknas att, såsom komiterade föreslagit, borttaga de nu gällande ansvarsbestämmelserna för betleri och låta betlaren behandlas lika med lösdrivvaren. Den behandling, lösdrivvaren enligt komiterades förslag skulle komma att undergå, i det att lösdrivvaren, först då han tredje gången beträdes med lösdrifveri, skulle kunna häktas och till tvångsarbete dömas, är allt för omständlig, för att kunna verka tillräckligt afskräckande för betlaren.

Emot en sådan omständlig behandling, förutsatt att den endast blifver tillämpad på de i lösdrifveriförordningen afsedda lösdrivvare,

och att ansvarsbestämmelserna för betleri i fattigvårdsförordningen fortfarande komme att kvarstå, har Länsstyrelsen icke något att invända, enär den föreslagna behandlingen antagligen bör blifva tillfyllergörande för kontrollen öfver icke betlande och icke kringstrykande lösdrivvare samt det vida öfvervägande antalet lösdrivvare utgöres af kringstrykande lättingar, hvilka för att förskaffa sig uppehälle *nödgas* betla och sålunda på denna väg träffas af lagen.

Om deremot, på sätt komiterade föreslagit, sådana ändringar uti fattigvårdsförordningen vidtagas, att betlaren kommer att behandlas på samma sätt som lösdrivvaren, så skulle härigenom lagstiftarne icke blott återgå till de slappa, illusoriska och opraktiska principer, hvilka i lagstiftningen rörande betlares behandling varit tillämpade, innan den nuvarande fattigvårdsförordningen utfärdades, och framkallat allt det sjelfsväld, hvilket nödvändiggjorde strängare ansvarsbestämmelser mot betleri, utan äfven taga ett ytterligare steg tillbaka så tillvida, som enligt fattigvårdsförordningen af den 13 Juli 1853, betlaren åtminstone kunde genast häktas och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverlemnas för att såsom försvarslös behandlas, under det att enligt komiterades förslag betlaren först efter tre gånger öfvadt betleri skulle kunna häktas. Med allt skäl må dock det kunna betvivlas, huruvida det kan vara välbetänkt att ännu en gång experimentera med tillämpning af principer, hvilka förut visat sig overksamma och vanmäktiga mot betleriet.

Länsstyrelsen har i det föregående antydt, att Länsstyrelsen, långt ifrån att kunna biträda komiterades förslag att mildra de nuvarande ansvarsbestämmelserna mot betleriet, fast hellre ansåge en skärpning af dessa bestämmelser i viss mån böra ega rum; och då, enligt hvad Länsstyrelsen jemväl framhållit, anledningen dertill, att dessa ansvarsbestämmelser så sällan blifva tillämpade mot betlaren, är att söka uti den vidsträckta handlingsfrihet vid betlares behandling, som i fattigvårdsförordningen blifvit Länsstyrelserna medgifven, så är ock härmed angifven den rigtning, i hvilken den af Länsstyrelsen åsyftade skärpningen borde vidtagas. Den godtyckliga behandling af betlare, för hvilka nu gällande stadganden lemna utrymme, borde alltså enligt Länsstyrelsens åsigt inskränkas och begränsas genom en uttrycklig föreskrift derom, att för betleri anhållen *arbetsför* person i regel och såvida icke synnerligen mildrande omständigheter förekomma, borde till allmänt arbete dömas. En sådan föreskrift skulle ur alla synpunkter verka välgörande. Den skulle medföra minskning uti statens dryga utgifter för de många och långa tiggarttransporterna, då betlaren icke behöfde, såsom nu oftast sker, försändas till sin hemort, utan kunde, efter uttjent arbetstid, för-

passas att gående begifva sig hem. Den skulle hos allmänheten framkalla bemödande att understödja kronobetjeningen i dess tillsyn öfver betlare, då allmänheten egde förvissning derom, att endast en enkel anmälan hos kronobetjeningen vore tillräcklig för att föra betlaren till arbetsanstalten. Den skulle af samma skäl för kronobetjeningen innefatta en sporre och uppmuntran till ökade ansträngningar att i detta hänseende fullgöra sin tjenstepligt. Den skulle på den till allmänt arbete dömda betlaren sjelf utöfva ett i flera hänseenden helsosamt inflytande, bland annat genom nödvändigheten för honom att underkasta sig och vänja sig vid den i arbetsanstalten rådande tukt och ordning. Den skulle ändtligen verksamt bidraga till inskränkning uti betleriet och derigenom betrygga rätts- och säkerhetstillståndet samt befrämja samhällstrefnaden. Helt visst behöfver man icke befara, att en sådan föreskrift skulle leda till någon allt för hård och obillig behandling af betlare, då nogsamnt känt är, att åtminstone på landet i allmänhet endast sådana betlare, hvilka uppträda på ett pockande och hotfullt sätt, blifva anhållna, men att deremot sådana personer, hvilka under ett ärligt men misslyckadt försök att förskaffa sig arbetsförtjenst gå omkring för att söka arbete och under tiden nödgas för sitt uppehälle anlita människors barmhertighet sällan blifva antastade. En onödig stränghet emot tiggare af detta slag torde dessutom icke vara att befara, äfven af det skäl, att tillsyningsmannen ju icke är ovilkorligen förbunden att införpassa dylika tiggare till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, utan eger att vidtaga sådan åtgärd, endast då skäl dertill förefinnes.

De åsikter, komiterade uttalat rörande *ordnandet af tvångsarbetsanstalter* synas Länsstyrelsen i allt väsentligt rigtiga, likasom också Länsstyrelsen icke har något att anmärka mot de af komiterade föreslagna *ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon äfvensom i Kongl. förordningen angående upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass.*

Underdånigst
CURRY TREFFENBERG.

Ernst Samzelius.

Falun i Landskansliet den 14 Mars 1884.

21. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gefleborgs län.

Till Konungen!

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning, meddelad i remiss den 22 September nästlidet år, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver de af i nåder utsedde komiterade den 31 Augusti samma år afgifna förslag till:

- förordning angående lösdrifveri;
- förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas;
- ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket;
- ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon; samt till
- ändringar i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass, den 21 September 1860.

Den nya grund, på hvilken förevarande förslag till förändrad lagstiftning i ämnet hvilat, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förtjena erkännande såsom den enda rigtiga, och frågan om samhällets skyldigheter och rättigheter mot den för allmän ordning, säkerhet och sedlighet likgiltiga eller farliga klass af medborgare, hvarpå denna lagstiftning har afseende, torde få anses i dessa förslag hafva funnit en tillfredsställande lösning.

Under det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda i hufvudsak delat komiterades uppfattning af ämnet, har likväl Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid granskning af de föreslagna särskilda bestämmelserna trott sig finna anledning till vissa erinringar, hvilka, med få undantag, gälla mindre väsentliga detaljer och för hvilka Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande går att här nedan i underdånighet redogöra, fästade dervid sin uppmärksamhet först vid *förslaget till förordning angående lösdrifveri.*

Såsom en verklighet torde få antagas att inom vårt vidsträckta och merendels glest befolkade land uppsigt å kringstrykande samhällsvådliga individer icke kan allestädes öfvas med den noggranhet och fram-

gång, att det ej skall falla sig lätt nog för dylika kringstrykare att länge undandra sig sammanträffandet med polistjensteman. Huruvida äntligen detta sammanträffande skall verka till någon rättelse eller ej, läser bero af den makt öfver kringstrykaren, som medgifvits polistjensteman. Omheten om den förres rätt till personlig frihet bjuder väl att tillse, det han icke utan fog göres till föremål för polisbehandling; men då redan ett kraftigt skydd för honom ligger i det föreslagna stadgandet, att band på hans frihet i regel icke må läggas förr än han efter två gånger erhållen varning, den tredje gången inom viss tid befunnits skyldig till lösdrifveri, bör å andra sidan möjligheten för polistjenstemannen att komma till rätta med den kringstrykande icke mer än nödigt är försvåras. Det vilkor dock som i § 1 föreslagits för att en kringstrykande må anses göra sig skyldig till lösdrifveri, eller att omständigheterna skola ådagalägga, att han icke har eller söker arbete, kan befaras lägga menligt hinder i vägen för stäffandet af lösdrifveri. Åligger det således icke den kringstrykande att ådagalägga de vilkorade omständigheterna, måste nämligen den kringstrykandes blotta försäkran, att han är stadd i ändamål att söka arbete, nödvändigöra, förr än varning kan honom tilldelas, en undersökning af förhållandena, som skall vålla antingen tidsutdrägt och svårighet att derunder försäkra sig om den kringstrykandes person, eller ock att denne utan vidare tillåtes att fortsätta sin vandring och såmedelst gång efter annan undgår en befogad varning.

Önskligt vore därför om skyldigheten att åstadkomma utredning angående nyss antydda omständigheter oförtydbart lades å den kringstrykande, hvarföre och då vidare benämningen «lösdrifvare» synes oegentligt använd i första punkten af § 1, enär en person varder föremål för deri afsedt behandlingssätt, redan innan han förklarats vara lösdrifvare, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst anser lydelsen af nämnda punkt böra ändras till:

»Hvar som stryker landet omkring, må, der han finnes utan tillgångar och icke förmår göra troligt, att han har eller söker arbete, behandlas för lösdrifveri på sätt här nedan sägs.»

En icke ovanlig företeelse i de större städerna äro de män af arbetsklassen, hvilka hängifva sig åt ett lättjefullt och på rusdrycker begifvet lefnadssätt, och, om de än stundom genom tillfälligt arbete förskaffa sig medel till utbyte mot rusdrycker, oftare bereda sig sådana genom försäljning eller pantsättning af egna och sin familjs tillhörigheter, under det de med hot eller våld tilltvinga sig del i den knappa föda, som familjens öfriga medlemmar under ansträngdt arbete sig förvärfvat. Då dessa män ofta under rusets inflytande äro lika vådliga

för allmän säkerhet som de i första punkten af § 1 omförmälda, äfven om de icke kunna sägas vara utan tillgångar, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på det att myndigheterna icke må stå helt och hållet maktlösa gent emot denna klass af lättsinniga och samhällsvådliga individer, i underdånighet hemställa att åt 2:dra punkten af § 1 kunde gifvas denna lydelse:

»Till enahanda behandling vare ock den förfallen, hvilken utan att kringstryka eller vara i saknad af tillgångar, men under öfriga ofvan angifna förhållanden, för ett sådant lefnadssätt, att han är vådlig för allmän säkerhet eller stör allmän ordning eller sedlighet.»

Till denna hemställan anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hafva så mycket större skäl, som enligt motiven för komiterades betänkande, prostituerade, oansedt de ega tillgångar, skulle varda föremål för behandling enligt ifrågavarande punkt.

§ 2. Enär de i andra punkten omförmälda personer, enligt hvad i nästföljande punkt angifves, icke under alla förhållanden äro fritagna från polisuppsigt, torde punkten 1 böra sålunda förändras:

»Af endast sådan orsak, som nyss är nämnd, vare dock icke den underkastad polisuppsigt, som blifvit dömd för första resan stöld till lägre straff o. s. v. — — — förtroende.»

§ 3 mom. 3 torde böra innefatta rättighet till användande af åtminstone delvis tryckt besked och följaktligen erhålla denna ändring:

»Förelägganden, hvilka — — af polismyndigheten genom skriftligt eller tryckt besked meddelas.»

§ 4 mom. 1. I flere städer äfven der poliskammare ej finnes, är såsom närmaste chef för ordningspolisen stäld en kommissarie, och lämpligt synes, att åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inrymdes rättighet att bestämma, om denne i stället för stadsfiskalen skulle utgöra polismyndighet.

Då likväl en förändring i sådant syfte, vidtagen i förevarande mom., skulle föranleda ändring äfven i följande §§, torde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet få föreslå, att vid § 20 göres ett tillägg i detta hänseende.

Slutet af ifrågavarande mom. synes påkalla omredigering och måhända erhålla följande lydelse:

»Polismyndighet, som har — — — eller annan dertill tjenlig person öfverlåta, ej mindre att bestämma tid och sätt för aflemnandet af, än ock att emottaga de anmälningar beträffande bostad

och försörjningsmedel, som eljest skolat verkställas hos polismyndighet, samt att vidare fullgöra hvad i anledning deraf ålegat sådan myndighet.»

4 § *mom.* 2. För korthets skull torde detta *mom.* kunna börja sålunda:

»Polismyndighet skall föra rulla öfver de under dess uppsigt ställda personer» o. s. v.

§ 5. På det att meningen med häri föreslagna bestämmelser må vinna nöjaktig tydlighet, torde *mom.* 2 såsom sådant böra utgå och i stället förenas med *mom.* 1 punkten 2, efter det likväl de sista båda raderna i denna punkt (»afskrift af — — insändas») borskiljts och förenats med sista punkten af det af komiterade föreslagna *mom.* 2. Med denna förändring skulle förevarande § erhålla följande lydelse:

»1 *mom.* Den, som beträdes — — — — till sin ursäkt förelbringa.

Befinnes dervid — — — — tillställa honom ett skriftligt eller tryckt besked, innefattande den gifna varningen och skälen därför. Varnas den för lösdrifveri, som jemlikt 2 § skall — — — — meddela honom förständigande, som i ofvannämnda besked intages; skolande polistjenstemannen, derest det åligger annan polismyndighet att handhafva polisuppsigen, att tillika förelägga den varnade att ofördröjligen — — — jemväl i beskedet intagas.

Om åtgärd som sålunda vidtages, göres anteckning i förhørsprotokollet, hvaraf afskrift jemte bevis om beskedets tillställande skall skyndsamligen till Konungens Befallningshafvande i länet insändas.»

I följd häraf skulle *mom.* 3 benämnas 2 *mom.* och förändras sålunda:

2 *mom.* »Vill den som erhållit varning eller, på sätt i 1 *mom.* sägs, blifvit stäld under polisuppsigt, varda o. s. v. — — — — intagas.«

Ehuru enligt motiven pag. 45, komiterade ansett det vara af synnerlig vigt, att varningen likasom hvarje annan med lösdrifvare vidtagen åtgärd, hvilken är af beskaffenhet att vid återfall i lösdrifveri kunna inverka bestämmande på lösdrifvarens vidare behandling, oförtöfvadt varder meddelad rikets öfriga polismyndigheter, har dock i sista *mom.* af förevarande § ett dylikt meddelande gjorts beroende, ej mindre

deraf att den varnade inställt sig hos Konungens Befallningshafvande, än ock af Konungens Befallningshafvandes godtfinnande. I det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig på goda skäl böra ansluta sig till komiterades i motiven uttalade åsigt, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet hemställa, att åt ifrågavarande mom. gifves hufvudsakligen följande innehåll:

3 mom. »Sedan handlingarna till Konungens Befallningshafvande inkommit och den varnade förelagd tid att hos Konungens Befallningshafvande sig inställa tilländagått, utan att den varnade afhörts, eller ock, i fall han sig inställt, efter förhör inför Konungens Befallningshafvande ändring i polismyndighetens beslut icke blifvit gjord, meddele Konungens Befallningshafvande underrättelse om berörda beslut till rikets polismyndigheter.»

§ 6. Åt innehållet af 1 punkten i 2 mom. torde böra gifvas en något lättfattligare form, dervid uttrycket lösdrivvare, såsom nog oegentligt, kunde undvikas.

Måhända skulle denna punkt lämpligen kunna omredigeras sålunda:

»Har någon, som varit frändömd medborgerligt förtroende, men af detsamma åter kommit i besittning, eller ock den, som saknar medborgerligt förtroende, men likväl icke enligt 2 § är underkastad polisuppsigt, undfått varning enligt 5 §, och är han för allmänna säkerheten synnerligen vådlig; då må han, när förnyad varning, såsom i 1 mom. häröfvan sägs, honom tilldelas, tillika ställas under polisuppsigt för en tid af två år.»

En icke obetydlig besparing i kostnaden för transport af lösdrivvare till och från residensstäderna inom de vidsträcktare länen skulle utan tvifvel uppkomma i fall det fortfarande, såsom med nu gällande lagstiftning, kunde medgifvas, att förhör med lösdrivvare finge, när Konungens Befallningshafvande funne skäligt derom förordna, ega rum inför domstolen i orten, hvilket ock med den numera förändrade ordningen för häradstingen synes förenadt med mindre olägenhet än fordom, då tingssammanträdena inföllo med längre mellantider.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vågar af sådan anledning föreslå, att uti sista punkten af 6 § efter orden: »lösdrivvaren blifvit inför Konungens Befallningshafvande», inskjutes »eller efter dess förordnande inför domstolen i orten».

§ 7 mom. 2. Då de åtgärder, som enligt 5 § ankomma på deri omförmälde polistjenstemän, endast i vissa delar lära komma att bero

på Konungens Befallningshafvande, synes följande ändring böra gifvas åt de sista två raderna af detta mom.

»Och skola för Konungens Befallningshafvande, som har att efter förekommande omständigheter honom vidare behandla, jemväl de i 5 § för polistjensteman meddelade föreskrifter i tillämpliga delar lända till efterrättelse.»

§ 16. Den stora svårighet, som skulle uppstå vid behandlingen af lösdrifvare eller för lösdrifveri anhållne personer, ifall vid bedömandet af deras hemorts rätt hänsyn skulle tagas till annat än deras mantalsskrifningsort, manar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till den underdåniga hemställan, att komiterades förslag i 1 mom. af denna § icke måtte vinna nådigt godkännande. Öfvertygad derom att många förvecklingar skola undvikas genom och inga afsevärda olägenheter blifva följderna af en bestämmelse derom, att ordet hemort i denna förordning skall anses liktydig med mantalsskrifningsort, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigast föreslå följande lydelse af mom. 1:

»Med hemort förstås i denna förordning den ort, hvarå för lösdrifveri anhållen person är eller senast varit mantalsskrifven.»

Till denna §, vid hvars 2:dra mom. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke har något att erinra, torde böra fogas ett 3:dje mom., innefattande, till ledning för tvångsarbetsanstalts föreståndare, föreskrift till hvilken ort frigifven lösdrifvare, som ingenstädes är eller varit mantalsskrifven, bör förpassas.

I 17 och 18 §§ förekommande benämningen »lösdrifvare» såsom icke omfattande jemväl sådana under förordningen hänförliga personer, hvilka ännu icke förklarats vara lösdrifvare, synes böra utbytas mot »personer, som äro föremål för behandling enligt denna förordning.»

§ 20. Med den uppfattning, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid § 4 här ofvan angifvit, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra i underdånighet föreslå följande ändring i förevarande §:

»I stad der poliskammare finnes, må poliskammaren och för annan stad Konungens Befallningshafvande förordna derstädes anställd poliskommissarie eller annan polisman att fullgöra hvad enligt denna förordning åligger stadsfiskal.»

Vid förslaget till förordning angående utländingar har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej annat att erinra, än att öfverskriften till densamma torde böra förändras till

»Förordning, angående utländingar, hvilka med lösdrifveri inom riket beträdas.»

I förslaget till ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket, § 41, mom. 1 synes en redaktionsförändring erforderlig och torde detta mom. kunna erhålla följande lydelse:

»Den som, jemlikt 40 § 2 och 5 mom. inställes hos polistjensteman, vare förfallen till behandling enligt Kongl. förordningen angående lösdrifveri.»

Emot öfriga författningsförslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej funnit anledning till någon erinran.

Gefle slott å Landskansliet den 26 Oktober 1883.

Underdånigst
C. A. T. BJÖRKMAN.

C. Ad. Fagerlund.

22. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesternorrlands län.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 22 nästlidna September behagat infordra Dess Befallningshafvandes underdåniga utlåtande öfver ett utaf komiterade afgifvet underdånigt förslag till förordning angående lösdrifveri jemte öfriga remissen bifogade författningsförslag, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till fullgörande af nyssberörda nådiga uppdrag underdånigst anföra, att, ehuru ifrågasättas kan, huruvida den likformighet, som vid lösdrifvares behandling tillföre varit möjlig, då endast Öfverståthållareembetet och Länsstyrelserna haft pröfningsrätt i afseende å det förlängda anstånd, som bort lösdrifvare medgifvas att bereda sig laga försvar, jemväl är att påräkna när städernas polismyndigheter och rikets samtliga länsmän skola ega befogenhet att meddela den slutliga varning, hvarpå

för förnyad lösdrifveriförseelse kommer att följa tvångsarbete, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl, enär ifrågavarande förordningsförslag otvifvelaktigt skulle komma att medföra väsentlig förenkling och reda vid behandlingen af de personer, hvilka tillföre varit att hänföra under Kongl. stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer af den 29 Maj 1846, så mycket mindre tvekar att underdånigst förorda bifall till hufvuddragen i det af komiterade upprättade förslag till förordning angående lösdrifveri, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måste vitsorda de olägenheter, hvarom närlagda, från tillsyningsmannen vid Sundsvalls kronohäkte hit inkomna rapport lemna närmare kännedom, och som af nu gällande lagstiftning i förevarande ämne länge varit en följd inom detta län.

Emellertid och för den händelse att komiterades ifrågavarande förordningsförslag om lösdrifveri blifver af Eders Kongl. Maj:t i hufvudsakliga delar gilladt, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra mot detsammas detaljbestämmelser underdånigst erinra:

att bestämmelsen i 1 §, att den skall såsom lösdrifvare behandlas, om hvilken, bland annat, omständigheterna ådagalägga, att han »icke söker arbete» med så mycket större skäl torde böra utgå, som denna bestämmelse är för den verkliga lösdrifvaren, hvilken gemenligen omsorgsfullt studerat de honom rörande författningar, särdeles lätt att undgå genom en eller annan förfrågan, om hvilken han på förhand är viss, att den kommer att lemnas utan bifall, samt de öfriga bestämmelserna i paragrafen torde vara tillfyllest för att utan fara för misslag karakterisera lösdrifveriets egentliga väsende;

att, då i 6 § finnes föreslaget att om någon, som icke står under polisuppsigt, innan två år förflutit sedan honom meddelad varning blifvit kungjord, åter varder beträdd med lösdrifveri och därför blifvit ånyo enligt 5 § varnad, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må genom beslut, hvarom rikets polismyndigheter skola underrättas, förklara honom vara »lösdrifvare», men en dylik genom särskildt beslut tillkommen benämning, såsom straffpåföljd betraktad, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande så mycket mindre lämplig, som den person, hvilken förklarandet komme att gälla, härigenom skulle utsättas för en beklagansvärd uppmärksamhet, och det i allmänna opinionen förhatliga namnet tilläfventyrs föranleda svårigheter för honom att äfven med godt uppsåt till bättring, bereda sig sådant arbete, hvarigenom han kunde undgå den svårare påföljd, hvartill en fortsatt sysslolöshet enligt författningsförslaget ovilkorligen leder, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser det böra vara tillfyllest att när någon för andra gången varnas för lösdrifveri, beslutet härom underställes Eders

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning och, derest det fastställes, underrättelse derom meddelas rikets polismyndigheter;

att om denna uppfattning af Eders Kongl. Maj:t gillas omredigering erfordras af åtskilliga §§ såsom t. ex. 7 §, 9 §, 11 § 3 mom. och 17 § 2 mom.;

att då 7 § innehåller att när någon, som blifvit förklarad lösdrifvare eller stäld under polisuppsigt, ånyo beträdes med lösdrifveri, han må häktas och försändas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i den ort, der han anhållits, men ordet »ånyo» lätt skulle kunna tolkas ända derhän, att den felaktige omedelbart efter honom gifven varning kunde åter anhållas och då jemväl häktas för lösdrifveri, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med fästadt afseende å den i nu gällande lagstiftning förefintliga bestämmelsen om anstånd för den försvarslöse att förse sig med tjänst eller annat laga försvar, ansett försigtigheten bjuda att ordet »ånyo» utbytes mot en viss anståndstid af exempelvis 8 eller 14 dagar;

att, då 8 § omförmåler de vilkor, hvarunder en person må till tvångsarbete dömas, men på bestämmandet af strafftiden i icke ringa mån torde inverka för hvad brott den häktade tillförene undergått bestraffning äfvensom om och i hvad mån han är till tvångsarbete duglig, det torde, änskönt föreskrift finnes meddelad derom, att den häktades lefnadsomständigheter skola i förhørsprotokollet antecknas, blifva för tillförlitlighetens skull nödvändigt att på enahanda sätt, som nu sker, då en person blifver till allmänt arbete dömd, prest- och läkarebetyg angående den häktade skola finnas tillgängliga och i protokollet intagas, hvadan föreskrift härom jemväl synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra i nu anmärkta § inflyta;

att, då i 16 § finnes omförmäldt, att lösdrifvare skall anses hafva sin hemort, der han senast varit eller bort vara mantalsskrifven, men tvifvel om särskildt de personers mantalsskrifningsort, på hvilka ifrågasvarande författningsförslag skulle komma att ega tillämpning, allt för lätt kan komma att uppstå och föranleda förvecklingar, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig böra underdånigst föreslå att lösdrifvare må anses hafva sin hemort, der han senast varit kyrkoskrifven; samt

att, då i 19 § stadgas att hvad i den föreslagna förordningen säges om Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, skall gälla äfven för poliskammare i stad, skäligen torde kunna ifrågasättas, huruvida lämpligt är, att tvänne myndigheter komma att i en och samma stad ega enahanda befogenhet vid behandlingen af de ämnen, som utgöra föremål för samma författnings tillämpning.

Slutligen tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst fästa uppmärksamheten på lämpligheten deraf att formulär till de rullor, hvilka skola, enligt författningsförslaget 4 §, af poliskammare, stadsfiskal och kronolänsman föras, må blifva upprättade att för riket i dess helhet användas i likhet med hvad komiterade föreslagit vid fråga om särskilda formulär för förhørsprotokoll m. m.

Emot öfriga remissen bifogade ändringsförslag i nu gällande författningar har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke någon anmärkning att framställa.

Hernösand i Landskansliet den 27 Januari 1883.

Underdånigst

G. RYDING.

A. Asker.

Till Konungens Befallningshafvande i Hernösand.

Om ock fördel för det allmänna vunnits derigenom att tillsyningsman vid kronohäkte eger förordna om förvandling af böter samt att efter inrättandet af kronohäktet här i Sundsvall fångar söderifrån hit till Sundsvall icke vidare behöfva att först forslas till Hernösand för att af Länsstyrelsen sedermera hit återförpassas eller fångar från Sundsvall till de södra orterna icke behöfva skickas upp till Hernösand för att, åtminstone då sjöfarten varit stängd, förpassas samma väg tillbaka, qvarstår dock en stor olägenhet derigenom att den mängd försvarslösa personer, för i år redan uppgående till 100, som här i Sundsvall anhålles och till kronohäktet införpassas, icke kan behandlas af myndighet på platsen, utan måste till Länsstyrelsen öfverföras för att vanligen omedelbart derefter förpassas hit tillbaka. Omförmälda olägenhet är betydande icke blott i ekonomiskt afseende för statsverket utan äfven därför att medvetandet hos dessa försvarslösa, att de icke stå under någon egentlig behandling af myndighet på platsen, som naturligtvis har den fullständigaste kännedom om dem, äfvensom ovissheten hos härvarande polismyndighet, hvilka åtgärder Länsstyrelsen efter de försvarslösas införpassande med dem

vidtagit, inverka menligt för ordningsmakten vid uppträdandet mot dessa ständigt återkommande individer.

I betraktande deraf, att anförda beaktansvärda olägenhet torde, om ock i mindre grad, förefinnas vid andra i stad förlagda kronohäkten och att tillsyningsman i afseende å kronohäkte i allmänhet utöfvar den befattning, som vid länsfängelser i stad, der Konungens Befallningshafvande har sitt säte, utöfvas omedelbart af Konungens Befallningshafvande, anser jag mig böra hemställa, huruvida icke Länsstyrelsen ville söka åstadkomma ett lagstadgande, hvarigenom den Konungens Befallningshafvande enligt stadgan angående försvarslöse den 29 Maj 1846 och fattigvårdsförordningen den 9 Juni 1871 tillkommande behandling af försvarslöse och betlare, en behandling som i de flesta fall inskränker sig till de anhållnas hemskickande, kunde af Konungen på framställning af vederbörande Länsstyrelse uppdragas åt tillsyningsmän vid kronohäkte i fråga om till kronohäkte införpassade försvarslöse och betlare.

Sundsvall den 31 Oktober 1882.

R. Björck.

23. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län.

Till Konungen.

Enligt nådig befallning går Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu att afgifva underdånigt yttrande öfver af komiterade afgifvet förslag till »Förordning angående lösdrifveri», hvilken förordning vore afsedd att ersätta nu gällande Kongl. Maj:ts nådiga stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer af den 29 Maj 1846.

Vilkoret för att en sedan gammalt gällande och af folket känd stadga bör afskaffas och ersättas af en ny är väl att den gamla icke längre kan uppfylla sitt ändamål och att den nya bättre tillgodoser såväl den allmänna säkerheten och ordningen som rättvisans och billighetens kraf.

Det är ur denna synpunkt, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra skärskåda förslaget.

Hvad då först vidkommer den i såväl motiveringen till förslaget som eljest framställda anmärkningen mot *benämningen »försvarslöse»*, och skyldigheten till »laga försvar», såsom numera icke varande tidsenlig eller motsvara hvad man afser att uttrycka och bestämma, så torde väl kunna ifrågasättas, huruvida benämningen »lösdrifvare» bättre eller ens så väl uttrycker hvad och hvilka som afses. — Hvar och en som icke genom arbete, ordning och sedlighet vill försvara sin medborgerliga rätt att sjelf bestämma öfver sina handlingar och sin vistelseort, han saknar laga försvar för att få utföra denna rätt och att det är i denna bemärkelse ordet »försvarslös» skall tolkas framgår redan af första paragrafen i nu gällande stadga. — »Lösdrifvare» är deremot en polisterm som, jemte det den enligt språkuttrycket har ett tycke af oqvädingsord, icke fullständigt uttrycker hvad här är afsigten bestämma. — I allt fall bör det dock vara författningens innehåll och icke dess benämning, som skall afgöra om den bör bibehållas eller icke.

Både i nu gällande stadga och i förslaget är det i första paragrafen, man har att söka de hufvudbestämmelser, som karakterisera individer och förhållanden, på hvilka stadgan har tillämpning. Det har syntes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om det kännetecknen på en för allmänna ordningen farlig eller besvärlig person, som komiterade uppställa, att han ovilkorligen skall *sakna tillgångar*, icke är betryggande. Enligt förslagets första paragraf är emellertid, synes det, saknad af tillgångar ett vilkor för att vara underkastad polisbehandling. Det gifves emellertid en mängd industririddare, hvilka det i ordningens intresse är viktigt att kunna åtminstone förpassa till hemorten och sålunda aflägsna från den plats de utvalt till fält för spekulationer, hvilkas olagliga natur och skadliga verkningar väl kunna lätteligen skönjas, men icke alltid lika lätt på domstolsvägen af lagen åtkommas. Sådana äro de lagbrytare och bedragare af mångahanda slag, hvilka åtfölja de allmänna arbetena eller inställa sig vid marknader, militärmöten eller andra större folksamlingar och drifva ofog såsom lönkrögare, bränvinslangare, s. k. klockskojare, hästbytare, liderliga qvinnor m. fl. och hvilka visserligen icke sakna tillgångar utan tvärtom vanligen hafva godt om pengar och således efter förslaget icke skulle kunna antastas. Enligt nu gällande stadga möter emellertid icke derutinnan att individen har tillgångar något hinder emot att han, då han är främmande på orten, kan åläggas göra reda för sin person, sitt näringsfång och sina afsigter och, om denna redogörelse icke utfaller tillfredsställande, till hemorten förpassas. Huru viktigt

det är att polismyndigheten utan allt för många omständigheter kan oskadliggöra individer af ofvannämnda slag ligger emellertid i öppen dag och redan af detta skäl skulle Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke draga i betänkande att försvara nuvarande stadgas företrädere framför förslaget.

Men skulle äfven ändring i förslaget vidtagas, så att af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ofvan anförda, såsom otillräcklig ansedda kvalifikation af personer, som böra behandlas enligt särskild polisförordning, blefve förtydligad och mera betryggande, så återstår dock enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt allvarliga anmärkningar vid förslaget till stadgans tillämpning.

Enligt nuvarande stadga kan lokalmyndighet, genast, om det är en främling, och efter föreskifven varning, om det är en hemmahörande, göra orten qvitt en fridstörande eller som samhällsvådlig uppträdande individ och antingen direkt sända honom till sin hemort, om denna är känd och närbelägen, eller ock till Konungens Befallningshafvande. Enligt förslaget skulle en främmande, som uppträder under misstänkta omständigheter, icke kunna anhållas utan att han saknade tillgångar och i allt fall icke vara underkastad någon annan åtgärd än att kunna varnas af kronofogde eller länsman. Ingenting hindrar, att han sedan begifver sig in i ett annat län, der han, sedan han genom oordentligt uppträdande tillräckligt förfördelat befolkningen för att ånyo blifva instäld för denna orts länsman, af denne får en varning, hvilken varning, då den förra varningen icke behöfver delgifvas rikets polismyndigheter, åter anses för att vara den första och således icke har någon annan verkan, än att personen ifråga begifver sig från den orten i så pass god tid att en ny varning af samma länsman icke kan honom rimligen tilldelas o. s. v. Det är i regeln först sedan han inom ett och samma län erhållit 2 varningar som han förklaras för lösdrifvare och är underkastad dermed följande risk. Att en procedur, som är så långsam och gifver så lätt tillfälle att gäcka lag och ordningsmakt icke är att föredraga framför nu gällande enkla och lätt handhafda föreskrifter till den ordentliga befolkningens skyddande emot dem, som störa frid och ordning, finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara påtagligt.

Men icke allenast ur ordningens synpunkt sedt, utan äfven ur rättvisans och billighetens gent emot dem, som kunna underkastas stadgans föreskrifter äro enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt anmärkningar att framställa emot förslaget. Efter 2 varningar erhållna inom loppet af 2 år kan en person förklaras för lösdrifvare med deraf följande ödesdiga konsekvenser. Dessa varningar kunna

dock vara tillkomna för jemförelsevis obetydliga förseelser eller, icke omöjligt, af misstag. Man kan nemligen lätt föreställa sig, huruledes, då den anhållne föres inför länsman eller stadsfiskal midt under dennes sysselsättning med andra brådskande göromål och utan tillgång till eller tid och möjlighet för denne tjänsteman att förskaffa sig andra upplysningar om den anhållnes förhållanden, än de som lemnas af den, som anhållit honom och kanske af en eller annan anledning är förargad på honom, eller af den anhållne sjelf, som kanske är försagd, förlägen och förvirrad och därför lätt missförstås och origtigt eller ofullständigt besvarar de frågor, som hagla öfver honom, en varning under sådana förhållanden lätt kan afkunnas utan att, om förhållandena kunnat vederbörligen granskas, tillräckliga skäl dertill förefunnits. Två sådana varningar ställa honom i viss mån utom lagen.

Enligt nuvarande stadga är det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som utreder och pröfvar den anhållnes förhållanden och de omständigheter, hvarunder han blifvit anhållen. Då både tid och möjlighet att förskaffa nödiga upplysningar står Konungens Befallningshafvande bättre till buds än länsmannen eller stadsfiskalen, och då i Konungens Befallningshafvandes makt bör ligga att förfara mera efter omständigheterna än som kan anförtros den underordnade polisen, och då det slutliga afgörandet, hvilket i båda fallen tillkommer Konungens Befallningshafvande, enligt nu gällande stadga grundar sig på Konungens Befallningshafvandes egna iakttagelser och erfarenheter af personen i fråga, men enligt förslaget skulle till stor del stödja sig på undersökningar och beslut, som äro resultatet af en annans omdöme och rättsbegrepp, så synes det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande som om nu gällande bestämmelser vore äfven ur den brottsliges eller tilltalades synpunkt vida att föredraga framför förslagets; och säkert är att äfven med bästa vilja och största samvetsgranhet det enligt den ordning för den primära utredningen, som förslaget stadgar, icke blir möjligt alltid förekomma att icke personer dömas till allmänt arbete, hvilka kanske äro mera olyckliga än brottsliga.

En nyhet i våra polisförordningar är den af komitén föreslagna polisuppsigten. En princip i svensk lagstiftning har varit att, sedan straffet är utståndet, försoning med samhället är ingången och att icke pinliga och chikanerande straff äro tålda, och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tror denna princip vara riktig och värd att vårda. Det i gällande lag förekommande, på senare tider tillkomna, stadgandet om förlust af medborgerligt förtroende för viss tid, hvilket medför suspension af vissa medborgerliga rättigheter, är visserligen en, fortsättning af straffet utöfver den egentliga strafftiden, men dels synes

att döma af många i sådant syfte på senare tider väckta förslag, en tendens till åtminstone en inskränkning i tillämpningen vara tillfinnandes och dels torde denna straffart, såsom icke väl öfverensstämmande med folkets rättsbegrepp, icke vara synnerligen populär och därför icke lämplig att, om äfven under annan form, återupptagas.

Det kan dessutom med mycket skäl sättas i fråga, om den af komiterade föreslagna polisuppsigten öfver vissa kategorier brottsliga eller oordentliga kan auses medföra så stora resultat för ordningens sak, att de hårda och långt drifna inskränkningar i den personliga friheten, som § 3 i förslaget bestämmer och som kunna individer påläggas, ofta nog såsom följd af jemförelsevis lindriga förseelser emot samhällets ordningsregler — dermed äro motiverade. Att fördelen på landet icke blefve stor är Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfvertygad om, i all synnerhet som nuvarande stadga icke saknar bestämmelser, som berättiga Konungens Befallningshafvande att inskränka rättigheten att välja vistelseort der så nödigt pröfvas, hvaremot, såsom en följd af den för vissa fall efter utståndet tvångsarbete fortfarande polisuppsigten, otvifvelaktigt uppstår ökad svårighet för den frigifne att få arbete och få den olycka glömd, som i allt fall trycker hårdt nog på hans framtid.

Då således Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ogillar hufvudgrunderna, hvarpå komitén byggt sitt förslag, så har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke trots det vara nödigt ingå i granskning af detaljerna, utan får på de grunder, ofvan äro anförda, i underdånighet hemställa, att komiterades förslag till förordning angående lösdrifveri icke måtte vinna nådigt bifall.

En följd af denna underdåniga hemställan är, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställer, att de med förslaget sammanhang egande förändringar i fattigvårdsförordningen, i legostadgan och i passförordningen samt förslaget till »Förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas» icke heller måtte vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga godkännande. Skulle deremot Eders Kongl. Maj:t finna det föreliggande hufvudförslaget böra blifva lag, så har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingen anmärkning att göra vid de såsom en följd häraf föreslagna ändringar i ofvan anförda författningar.

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande således tillstyrker, att nuvarande författningar icke utbytas mot de af komiterade utarbetade, så anhåller dock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att i underdånighet få fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på ett stadgande i Kongl. förordningen af den 29 Maj 1846, hvilket

enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes mening borde förändras. Det är de i § 8 mom. 1 bestämda straffpåföljder för försvarslöse, hvilka tillförene undergått straffarbete eller anses med straffångar likställda, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser vara väl hårda. Men om dessa straffbestämmelser äro hårda i och för sig, så blifva de det ändå mera derigenom, att det icke är lemnadt åt Konungens Befallningshafvande att kunna dem efter omständigheterna mildra. Sådana förhållanden kunna dock ofta nog förekomma, då en individ mera af slarf och oordentlighet än som följd af samhällsvådligt uppförande måste ådömas allmänt arbete och det vore då mången gång af vigt, att Konungens Befallningshafvande egde rätt göra någon mildring, der sådan eftergift utan men för det allmänna kunde ske och rättvisa och billighet så kunde anses fordra. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande får därför i underdånighet föreslå, att § 8 mom. 1 ändras derhän, att för hvarje särskild kategori af försvarslöse, som af Konungens Befallningshafvande enligt denna § skola dömas, det bestämmes ett maximum och ett minimum för arbetstiden, hvarinom Konungens Befallningshafvande efter omständigheterna eger att förordna.

Underdånigst
JOHN ERICSON.

P. G. Rissler.

Östersund i Landskansliet den 11 Februari 1884.

24. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t i nådig remiss den 22 sistlidne September infordrat underdånigt utlåtande öfver det af dertill förordnade komiterade afgifna underdåniga förslag till Förordning angående lösdrifveri m. m., får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sådant utlåtande härmedelst i underdånighet afgifva.

Att behovet af förändrade föreskrifter rörande behandlingen af lösdrifvare varit och är för handen, torde icke kunna bestridas, lika litet som att gällande stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer kan hafva, vid tillämpning af stadgans föreskrifter, mången gång ledt derhän, att en i öfrigt möjligen onödig häktning, samt en lång och kostsam transport egt rum med lösdrifvare, som ej veterligen begått något egentligt brott, utan endast sysslolöst drifvit omkring, saknat medel till sitt uppehälle och vid ankomsten till städerna varit flitiga krogkunder.

Ehuru förslaget till förordning angående lösdrifveri innehåller åtskilliga bestämmelser om förfarandet med lösdrifvare och under polisuppsigt stäld person, hvilka kunna synas vara af beskaffenhet, att föranleda väl mycket besvär och skrivande, anser sig likväl Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra tillstyrka nådigt bifall till samma förslag; dock att dervid torde i underdånighet få göras följande anmärkningar.

Förslaget innehåller: dels i § 3 mom. 2, att den, som står under polisuppsigt och för uppgifvet ändamål erhållit pass att afgå till bestämd ort, skall ställa sig till efterrättelse de i passet gifna föreskrifter och efter framkomsten ofördröjligen anmäla sig hos ortens polismyndighet; dels i § 5 mom. 2, att, om den varnas för lösdrifveri, som jemlikt § 2 skall stå under polisuppsigt, då skall uppsigten öfver honom inträda, hvarom äfvensom om tiden, hvarunder uppsigten skall fortfa, polistjenstemannen har att meddela honom förständigande, som i det skriftliga beskedet intages, samt att, om det åligger annan polismyndighet att handhafva polisuppsigten, polismannen tillika skall förelägga den varnade att ofördröjligen inställa sig hos denna myndighet för erhållande af föreskrifter enligt § 3; dels i § 7 mom. 1 att, om någon är förklarad för lösdrifvare eller stäld under polisuppsigt och beträdes ånyo med lösdrifveri, eller om den under polisuppsigt stälde icke iakttager den honom i följd af uppsigten gifna föreskrift, han må häktas och försändas till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i den ort, der han anhållits; och dels i § 8 att, derest lösdrifvare eller den, som är stäld under polisuppsigt, blifvit jemlikt § 7 mom. 1 häktad och till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande försänd, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må, efter hållet förhör och sedan den häktades lefnadsomständigheter blifvit till protokollet antecknade, döma honom till tvångsarbete under viss tid.

Häraf vill det synas, som skulle en under polisuppsigt stäld person, — endast dertför att han icke stält sig till efterrättelse någon i det för honom utfärdade passet gifven föreskrift, eller efter framkom-

sten till destinationsorten icke »ofördröjligen» anmält sig hos ortens polismyndighet, eller ej »ofördröjligen» inställt sig hos polismyndigheten, i och för erhållande af de i § 5 mom. 2 omnämnda föreskrifter, — kunna af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande dömas till tvångsarbete; hvilket tyckes vara väl strängt.

§ 5 stadgar i mom. 1, att den, som beträdes med lösdrifveri, må *anhållas och inställas*, å landet, hos ortens kronofogde eller kronolänsman och i stad hos stadsfiskal. Om meningen härmed är, att en hvar är lagligen berättigad vidtaga denna åtgärd, som närmast är att jemföra med en häktning, helst kronofogden eller länsmannen mången gång kan vara boende på flere mils afstånd från det ställe, der lösdrifvaren anträffas; så torde sådant, till förekommande af osäkerhet och villrådighet vid författningens tillämpning, böra deri vara bestämdt uttryckt.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har ingenting att erinra emot komiterades särskilda förslag till: 1:o förordning angående utländingar, hvilka såsom lösdrifvare här i riket anträffas; 2:o ändringar i Kongl. förordningen om fattigvården i riket; 3:o ändringar i Kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon; och 4:o ändringar i Kongl. förordningen om upphäfvande af skyldigheten för resande att vara försedda med pass den 21 September 1860.

Landskansliet i Umeå den 11 December 1882.

Underdånigst
AXEL WÄSTFELT.

C. J. Cygnæus.

25. Landshöfdingeembetet i Norrbottens län.

Till Konungen.

Landshöfdingeembetet får härmed i djupaste underdånighet gifva tillkänna, att Länsstyrelsen icke har anmärkning att framställa mot det vid nådig remiss den 22 September 1882 fogade förslag till förordning angående lösdrifveri eller mot öfriga remissen bilagda författningsförslag.

Underdånigst
Landshöfdingeembetet:

P. Zetterstedt. Oskar Rudbäck.

Luleå Landskansli den 11 Juni 1883.

26. Fångvårdsstyrelsen.

Till Konungen.

Efter det underdåniga förslag till förordning angående lösdrifveri m. m. blifvit af dertill i nåder förordnade komiterade afgifvet, har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 23 sistlidne April, behagat deröfver infordra Fångvårdsstyrelsens underdåniga utlåtande, i anledning hvaraf styrelsen, med återställande af remissakten samt bifogande af utdrag af styrelsens i ärendet förda protokoll, anser sig med afseende å de vid granskning af förslaget gjorda, i protokollet omförmälda anmärkningar, icke kunna i underdånighet förorda förslagens antagande i oförändradt skick.

Stockholm den 3 December 1883.

Underdånigst
G. FR. ALMQVIST.

VICTOR LJUNGSTEDT. C. GERLE.

C. R. Ulf sax.

Utdrag af Kongl. Fångvårdsstyrelsens protokoll, hållet i Stockholm den 3 December 1883.

Närvarande:

Herr Generaldirektören m. m. ALMQVIST.
 Herr Kameralbyråchefen m. m. LJUNGSTEDT.
 Herr Kanslibyråchefen m. m. GERLE.

S. D. Herr Kanslibyråchefen anmälde Kongl. Maj:ts remiss den 23 nästlidne April i anledning af underdånigt förslag till förordning angående lösdrifveri m. m., afgifvet den 31 Augusti 1882 af dertill i nåder förordnade komiterade; och yttrade dervid Herr Byråchefen:

“På sätt af komiterades underdåniga skrifvelse framgår, har det dem nådigt lemnade uppdrag afsett en omarbetning af nu gällande försvarslöshetsstadga, i afsigt att dels åt denna lagstiftning gifva en enklare form och dels att mildra dess i många fall allt för stränga bestämmelser.

Beträffande först den formella sidan, så befarar jag att genom inläggandet af en hittills okänd institution, nemligen polisuppsigten, i en och samma författning, som handlar om sysslo- och medellöse kringstrykande, den afsedda enkelheten icke ernås. Detta visar sig ock derutinnan, att, enligt komitéförslaget, de præliminära åtgärderna i fråga om lösdrifvares behandling blifva olika, allt efter som lösdrifvaren är förlustig medborgerligt förtroende eller, efter att hafva varit ådömd förlust af medborgerligt förtroende, återfått samma förtroende, men anses för allmänna säkerheten vådlig, eller slutligen är blott och bart kringstrykande utan tillgångar och utan att ega eller söka arbete. Jag föreställer mig, att det afsedda ändamålet bättre skulle uppnås genom utfärdande af två särskilda förordningar — handlande den ena om polisuppsigt å för gröfre brott tilltalade och straffade personer — och den andra om betleri och kringstrykande i allmänhet, och till hvilken senare då borde öfverflyttas de bestämmelser om ansvar för

betleri, som äro intagna i nuvarande *fattigvårdsförordning*, men der synas mig icke hafva sin plats. Emellan förenämnda två klasser af individer är nemligen den väsentliga åtskilnad, att, då den ena genom verkliga rättskränkingar visat sig vara samhällsvådlig, om den andra deremot endast finnas anledningar, och i många fall endast svaga sådana, att befara rättskränkingar eller störande af allmän säkerhet och ordning.

Hvad åter vidkommer senare delen af det komiterade lemnade uppdrag, så är väl sant, att den arbetstid, som enligt författningsförslaget skulle kunna ådömas, blifvit satt icke obetydligt lägre, än enligt nu gällande stadga — en skilnad, som likväl till stor del försvinner, om i betraktande tages, att nu gällande lagstiftning medgifver arbetstidens förkortning i flere fall. Men å andra sidan lägger författningsförslaget otvifvelaktigt en större discretionär makt i polismyndigheternas händer, än de enligt nu gällande stadga ega, då ju enligt § 1 enhvar, som anträffas på främmande ort utan tillgångar, skall kunna behandlas såsom lösdrivvare, der polismyndigheten finner omständigheterna ådagalägga, att personen icke har eller söker arbete och följaktligen jemväl den, som genom andras vårdnad har sin bergning eller som företer intyg derom, att han är känd såsom den der iakttager ordning och sedlighet i sitt lefverne samt söker att efter förmåga sig ärligen försörja, — och hvilken enligt nu gällande lagstiftning icke kan för försvarslöshet dömas — kan komma att såsom lösdrivvare behandlas.

Betänkligt synes mig i hög grad att lägga pröfningen deraf, huruvida personen har eller söker arbete, i den underordnade polistjenstemannens hand; ty endast undantagsvis och hufvudsakligen endast då, när förhör blifvit begärdt, läres det kunna antagas, att Konungens Befallningshafvande, så öfverhopad som denna myndighet är af andra göromål, skulle ingå i pröfning af dessa omständigheter.

Den af komiterade föreslagna bestämmelsen, att personer efter erhållna två varningar skola *förklar*as för lösdrivvare, synes mig icke heller lyckligt funnen, då det är fara värdt, att på detta sätt inom samhället skapas en särskild pariasklass, som för hela lifvet komme att behålla benämningen "*lösdrivvare*".

Med viss betänksamhet måste jag äfven betrakta komiterades förslag, att åtgärder, som för en mängd personer kunna hafva till påföljd frihetens förlust, skola kunna grundas på meddelanden, som intagas i en från trycket utgifven polistidning, hvilken, huru tillförlitliga de till grund därför liggande skriftliga underrättelserna än må vara samt med hvilken noggranhet än redaktionen, korrekturläsningen och den slut-

liga tryckningen af samma tidning än må försiggå, likväl efter någon tid måste komma att innehålla flera origtiga uppgifter.

Lösdrifverilagstiftningen är, såsom ock komiterade på flere ställen i motiveringen till sitt betänkande framhållit, en preventiv lagstiftning, afseende att förekomma brott genom vidtagande af särskilda säkerhetsåtgärder i de fall, der rättskränkingar äro att befara. Deraf följer ock, att denna lagstiftning endast bör ingripa mot dem, med afseende å hvilka sannolikhet verkligen förefinnes, att de skola förnärma annans rätt samt att, så snart ett eller flere af de kännetecken, som ingå i lösdrifveriets begrepp, bortfallit, den såsom lösdrifvare anhållne icke vidare bör såsom sådan behandlas.

I nuvarande försvarslöshetsstadga har denna grundsats kommit till erkännande, men icke så i komiterades förslag; ty detta förslag, som jemväl uppställer brist på tillgångar eller arbete såsom ett kännetecken på lösdrifveriet, låter icke straffet eller påföljden upphöra, när denna brist icke längre förefinnes. Den vigtiga grundsats, som finnes nedlagd i § 22 mom. 1 af nu gällande stadga, att den för bristande försvar dömd skall frigifvas, der sådan förändring yppas i hans vilkor, att han ej vidare bör såsom försvarslös anses, har sålunda blifvit af komiterade öfvergifven; och dermed har lagstiftningsförslaget erhållit en mera repressiv än preventiv karaktär; något, som väl må kunna ega sitt berättigande med afseende å dem, som, straffade för brott, blifvit stälde under polisuppsigt och icke iakttagit de dem i följd deraf gifna föreskrifter, men svårligen synes mig kunna försvaras i fråga om de blott medel- och arbetslöse.

I sammanhang härmed hafva komiterade uttalat sig ganska skarpt mot den i § 22 mom. 2 af nu gällande stadga intagna bestämmelsen derom, att en till allmänt arbete dömd person, som under halfva den ådömda arbetstiden förhållit sig väl och har en besparad arbetsförtjenst till visst belopp, skall ställas på fri fot. De hafva velat visa förkastligheten af ett system, hvarigenom den dömd, som i anstalten på statens bekostnad underhålles, gifves tillfälle förtjena ända till hundratal kronor, och sålunda kan komma att från anstalten utgå med en besparad arbetsförtjenst, som helt och hållet förtager det intryck tvångsarbete såsom sådant bör ingifva. De hafva framhållit, hurusom erfarenheten visat, hvilket ringa gagn, att icke säga hvilken skada, den till högre belopp insparade arbetsförtjensten medför för den från arbetsanstalten frigifne, samt hurusom han i vanligaste fall faller ett offer för frestelsen att förstöra denna förtjenst på starka drycker eller öfverflöd i kläder m. m.

Då denna af komiterade berörda fråga är af den största vigt, har jag till hvad komiterade yttrat, ansett mig böra föga följande erinringar.

För den, som har någon närmare kännedom om förhållandet vid våra straff- och förbättringsanstalter, är det nogsamnt känt, att fången icke af pligt eller tvång förmås till arbete. Hvad som drifver honom dertill är, liksom i det fria lifvet i allmänhet, den egna fördelen. Kan han genom arbetet förbättra sin ställning antingen under sjelfva fångenskapen eller för den tid, som närmast derpå följer, eller kan han derigenom förkorta samma fångenskap ja — då arbetar han och det i desto högre grad, ju mera hans fördel deraf främjas.

Ett slående exempel härpå erbjuder i senaste tid förhållandena vid kronoarbeitsstationen å Vaxholm. De der intagna ostraffade, försvarslöse, som just tillhöra den klass, som af fortfarande fylleri, lättja och liderlighet icke kunnat förmås att genom arbete förskaffa sig en ärlig utkomst, voro till för kort tid sedan allesammans sysselsatta med arbete för fortifikationens eller försvarsverkets räkning. Med de ringa och obestämda anslag, hvaröfver krigsadministrationen under senare åren förfogat, hafva arbetena å Vaxholm och Rindö icke kunnat på ett planmessigt sätt anordnas, och de flitpenningar, som tilldelats kronoarbeitskarlarne, hafva öfverhufvud tagit icke uppgått till mer än 5 å 6 öre om dagen. Följden häraf har varit, att man hos dessa kronoarbeitskarlar fåfängt spanat efter någon håg och lust till arbete. För kort tid sedan erbjöd sig emellertid en enskild fabriksfirma att sysselsätta en del af denna arbetspersonal; och ehuru, såsom jag har anledning antaga, de sämsta och lättjefullaste karlarne öfverlätos till denna firma för sysselsättning, så har likväl den blotta omständigheten, att hvarje karl der kunnat förtjena ända till 20 å 25 öre om dagen i flitpenningar, sporrat deras flit och bemödanden så, att arbetsentreprenören förklarar sig knappast kunna påräkna större arbetsprodukt af fria arbetare, på samma gång också visat sig, att disciplinen inom denna afdelning kunnat bättre upprätthållas än vid den, som fortfarande sysselsättes för fortifikationens räkning, och detta bland annat af farhåga för att genom ett visadt dåligt uppförande karlen komme att återgå från det bättre till det sämre aflönade arbetet.

Enahanda är förhållandet vid kronoarbeitsstationen å Tjurkö, der manskapet i strängt arbete, 12 timmar om dygnet både sommar och vinter, är i tillfälle förtjena 20 å 25 öre om dagen och der arbetsfliten och arbetsprodukten äro synnerligen goda.

Men, — säger man — genom denna högre arbetsförtjenst och deraf härflytande förmåner kommer arbetsanstalten att förlora den af-

skräckande betydelse, den bör hafva; på samma gång denna högre förtjenst innebär en orättvisa mot den dömdes kamrater, som icke innehafva samma skicklighet och förmåga. Härpå vill jag svara, att friheten för alla, med högst få undantag, är så ytterst dyrbar, att man icke utbyter henne mot någon annan förmån; och förlusten af friheten kännes svårare i samma mån, man är i besittning af flere medel att njuta henne. Så länge den flitige och ordentlige arbetaren i det fria samhället kan förvärfva hvad han för sig och familj nödtorftligen behöfver, skall han icke betrakta fängelset eller tvångsarbetsanstalten — huru stora beqvämligheter der än må erbjudas — såsom en efterlängtd tillflyktsort, hvilket deremot den lättjefulle skall göra, huru mycket man än inskränker de förmåner, han inom arbetsanstalten åtnjuter.

Det enda medel, att göra lättingen till en nyttig samhällsmedlem är att bibringa honom lust och håg till arbete; och detta kan, enligt min öfvertygelse, icke ske, så framt icke enhvar uppmuntras i förhållande till myckenheten och beskaffenheten af det arbete, han åstadkommer. Erfarenheten har också visat, att arbetsentreprenörer svårigen kunna förmås att till kronan för hvarje utgjordt dagsverke betala mer än ett visst begränsadt belopp, under det de deremot lägga största vikt på, att ingen begränsning hvad flitpenningarna angår göres, utan att dessa få utgå i förhållande till arbetsprodukten.

Då alltså den enskilde och jemväl det allmänna måste göra desto större vinst, ju större arbetsprodukt på en viss gifven tid åstadkommes; *då* utan tilldelandet af premier åt den till allmänt arbete dömdet icke blifver möjligt att hos honom väcka kärlek och håg till arbete, hvilket åter är ett oeftergifligt vilkor för, att han icke efter frigifningen skall återfalla i gamla laster; *då* ingen annan olägenhet är med denna premiering förenad, än att den frigifne efter frigifningen kan förslösa en under arbetstiden förvärfvad vinst, som utan denna premiering icke uppkommit — ett missbruk, som ju icke bör upphäfva det gagnande i sjelfva saken och emot hvilket dessutom det icke torde vara omöjligt att finna bot; samt *då* slutligen det skulle vara äfventyrligt att sätta premierna och deraf härflytande förmåner vid arbetsinrättningarna lägre än vid de centrala straffanstalterna, kan jag för min del icke anse ändamålsenligt, hvarken att inskränka premiernas belopp eller att borttaga nu gällande bestämmelser derom, att den till allmänt arbete dömdet må frigifvas på grund af besparad arbetsförtjenst.

Det i nuvarande stadga bestämda belopp af den besparade arbetsförtjenst, på grund hvaraf frigifning kom komma i fråga, torde emel-

lertid få anses allt för lågt, i synnerhet för dem, som äro dömda till 3 à 4 års arbete; men då detta belopp synes mig till någon del böra vara beroende af arbetstidens längd, beskaffenheten af iugångna arbetsaftal m. m., synes mig den ändring i nu gällande stadga vara af nöden, att samma belopp, efter förslag af fångvårdsstyrelsen, af Kongl. Maj:t för ett år i sender efter sig företeende förhållanden bestämmas för de särskilda arbetsanstalterna.

I fråga om botemedlet mot det öfverklagade missbruket, att den frigifnes besparingar omedelbart förslösas, så föreställer jag mig, att följande stadgande skulle vara ändamålsenligt, att nemligen utaf de besparade tillgångarne endast hälften finge vid frigifningen utbetalas samt att återstoden mot viss bestämd ränta skulle hos Fångvården innestå en tid, motsvarande hälften af den, hvartill personen sednast varit till allmänt arbete dömd, för att, med upplupen ränta, den frigifne tillgodokomma efter denna tids förlopp, derest han då funnes vara på fri fot; hvaremot om han under tiden efter senaste frigifning blifvit för forseelse mot allmän lag eller mot försvarslöshets- eller fattigvårdsförordningen straffad, sådå arbetsförtjenst skulle tillfalla fångvårdens besparingskassa. Genom ett sådant stadgande hade man alltid ett visst band på den frigifne att åtminstone någon tid efter frigifningen iakttaga ordning och arbetssamhet; och något godt vore väl härmed vunnet, om än icke kan förväntas, att flertalet deraf skulle förhindras återfalla i sina gamla ovanor.

Vid personens afgang från arbetsanstalten borde ett besked lemnas honom, innefattande underrättelse om beloppet af den innestående arbetsförtjensten, i hvilket fall det komme att förverkas samt hvad för dess utbekommande skulle iakttagas.

De af mig här ofvan mot komitéförslagets hufvudgrunder framställda anmärkningar hafva synts mig vara af den vikt, att jag icke kan förorda underdånigt tillstyrkande af samma förslag.

Emot förslagets detaljer eller redaktionen tillåter jag mig göra följande erinringar:

§ 1.

Mom. 1. Här liksom på flere andra ställen i förslaget kan uttrycket "må" lätt gifva anledning till föreställning om godtycklighet och borde väl utbytas mot ett positivt "skall".

Då förordningen enligt rubriken handlar om "lösdrifveri", synes detta uttryck i den §, som innehåller sjelfva definitionen böra begagnas i stället för "lösdrifvare"; och föreslås följande lydelse:

"Hvar som stryker landet omkring, vare, der etc. — arbete underkastad behandling för lösdrifveri, på sätt här nedan sägs".

Mom. 2. Då den, som "stör allmän ordning eller sedlighet" begått en rättskränkning, som är straffbar enligt allmän lag, torde sednare delen af momentet böra erhålla en något förändrad lydelse, såsom: för ett sådant lefnadssätt, som innebär fara för allmän ordning och sedlighet.

§ 2.

Mom. 1. Ordet »lösdrifveri» i författningsförslaget förekommer på olika ställen i olika betydelse af dels kringstrykande under de i § 1 angifna förhållanden och dels af sjelfva det legala lösdrifveriförklarandet. Här synes bäst att utbyta orden »Beträdes den med lösdrifveri» emot »är den, som i § 1 omförmäles, förlustig» etc.

§ 5.

Mom. 1. »Den, som beträdes med lösdrifveri», torde enligt vanligt språkbruk betyda »den, som gjort sig skyldig till lösdrifveri»; men då detta först blifver uppenbart, sedan förhöret skett, lärer förstnämnda uttryck böra utbytas mot »Den, som anträffas under de i § 1 angifna förhållanden, må etc.»

I fråga om det här förekommande ordet »anhållas» kan erinras, att detta uttryck är temligen obestämdt, liksom ock, att icke uttryckligen blifvit sagdt, af hvem sådan anhållning får ske, eller huru länge han må fortfara. Det kan ofta hända, att en länsman finnes ute på tjenstförrättningar under flere dagar, och fråga kan då uppstå, huruvida en anhållen person bör släppas på fri fot. Anses sådant icke böra ske, är kanske bäst utbyta ordet »genast» mot »så fort ske kan».

Mom. 3. För tydlighets skull torde efter »Konungens Befallningshafvande» på första stället böra insättas orden »i det län der han anhållits».

Mom. 4. Orden »om han dertill finner skäl» kunna gifva anledning till den tydning, att det skulle bero på Konungens Befallningshafvande att låta kungöra varningen eller icke, hvilket ej kan vara

meningen. I stället föreslås »der skäl ej förekommit att upphäfvu beslutet».

§ 6.

Mom. 1. Orden "åter betrådd med lösdrifveri" torde böra utbytas mot "under de i § 1 angifna förhållanden anhållen."

Mom. 2. "År lösdrifvare som". Då meningen icke torde vara att dessa ord skola tagas i samma mening som "är den för lösdrifvare förklarade", så föreslås i stället: "År den som".

§ 7.

Mom. 1. "Och betrådes han ånyo med lösdrifveri" torde böra utbytas mot "och anhålles han ånyo under de i § 1 angifna förhållanden etc."

Likaledes synes i stället för orden "må han häktas och försändas" böra skrivas "varde häktad och sänd", enär ej torde vara skäl att åt den underordnade polistjenstemannen öfverlemna afgörandet, huruvida personen, hvarom här är fråga, bör häktas eller icke.

§ 8.

Mom. 1. Till förekommande deraf, att icke, såsom nu ofta är fallet, till tvångsarbetsanstalt må sändas sådane, som icke äro till arbete duglige, — och som enligt fattigvårdsförordningen böra af kommunen underhållas — synes det tillägg böra göras, att i protokollet skall intagas läkarebetyg, huruvida personen "icke i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva, hvad till lifvets uppehälle oundgängligen erfordras."

Mom. 2. "Har häktad lösdrifvare" torde utbytas mot "Har den häktade", ty eljest skulle dermed ej afses den under polisuppsigt stälde.

§ 12.

Mom. 1. — — "tvångsarbete, som af Konungens Befallningshafvande etc." synes böra lyda — — "tvångsarbete, som är till fattigvård berättigad etc." Med den lydelse momentet i förslaget har, befarar

jag, att till fångvården skulle komma att öfverlemnas en mängd personer, som böra af fattigvårdssamhällena underhållas.

§ 15.

“Lösdrifvare, som“ torde utbytas mot “Person, som“, för att kunna omfatta jemväl den under polisuppsigt stälde.

Stadgandet i senare delen af denna §, att medlen skola öfversändas till polistjensteman för att den frigifne tillgodokomma i mån af behof, synes mig icke välbetänkt, då det utan tvifvel skall gifva anledning till mycket trassel. Bättre torde då vara, att för den frigifnes räkning insätta hvad han ej under vandringen till hemorten behöfver i sådan sparbanksbok, hvarom förordningen angående en postsparbank för riket talar.

§ 16.

“Lösdrifvare“ torde utbytas mot “Person, hvarom denna förordning handlar“.

§ 17.

Mom. 1. I stället för “lösdrifvare“ bör beta å första stället “dem, som i § 1 omförmälas“ och i senare stället “dem“.

Öfriga af komiterade afgifna förslag lemnar jag utan erinran.

Herr Kameralbyråchefen utlät sig:

»Den uppgift komiterade haft sig förelagd, att åt lagstiftningen i förevarande ämne gifva en enklare form, samt mildra dess i många fall allt för stränga bestämmelser, har, efter min uppfattning, blifvit genom det nu föreliggande förslaget på ett tillfredsställande sätt löst. Den rigtning, hvori förslaget blifvit affattadt, och de allmänna grunder, hvarpå det hvilar, öfverensstämmer med de åsigter, jag i detta ämne hyser och jemväl förut uttalat i det protokoll, som åtföljt Styrelsens underdåniga utlåtande den 26 Augusti 1879. Jag anser därför detta förslag böra läggas till grund för ny lagstiftning angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer.

Med fullkomligt instämmande i komiterades yttrande om lämpligheten af införande af polisuppsigt såsom korrektiv mot lösdrifveri, synes mig dock komiterades förslag i fråga om tillämpningen af detta korrektiv föranleda några anmärkningar.

Enligt nu gällande lagstiftning skall ostraffad, försvarslös person först varnas, antingen en gång inför kommunalnämnd eller två gånger inför tillsyningsman för följderna af ett mot arbetsamhet och ordning stridande uppförande, hvarefter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger makt att förelägga den försvarslöse viss lämplig tid att skaffa sig tjänst eller annat laga försvar, samt, om sådant försummas, och skäl icke är för handen att meddela nytt sådant föreläggande, döma till allmänt arbete. Samma förfaringssätt är föreskrifvet beträffande försvarslös, som undergått bestraffning för vissa uppräknade brott, med endast den skilnad, att varning icke behöfver honom meddelas.

Jemlikt komiterades förslag skulle deremot en väsentligt skiljaktig behandling af dessa båda grupper af lösdrifvare komma att stadgas. Den första af dessa grupper, eller med några få undantag, sådana personer, som i besittning af medborgerligt förtroende, beträdas med lösdrifveri, skulle icke kunna dömas friheten förlustiga eller till inskränkning deri, förrän de efter två föregångna varningar samt, sedan de ytterligare gjort sig skyldiga till enahanda förseelse, af Konungens Befallningshafvande förklarats vara lösdrifvare. De senare åter eller i allmänhet de, som för gröfre eller itererade brott äro frändömda medborgerligt förtroende, skulle på en gång varnas första gången de beträdas med lösdrifveri och samtidigt ställas under polisuppsigt och sålunda omedelbart lida inskränkning i sin frihet. De förra kunna sålunda först efter att fyra gånger blifvit beträdda med lösdrifveri, dömas till tvångsarbete, men de senare första gången, de beträdas med denna förseelse, ställas under polisuppsigt och sedermera ådömas tvångsarbete.

En så väsentlig skilnad i behandlingen af de olika klasserna af lösdrifvare har icke någon grund i nu gällande lagstiftning och synes icke heller vara af sakens natur betingad.

Med allt erkännande af den varsamhet, som ligger till grund för komiterades förslag beträffande den förra gruppen, synes dock långmodigheten härvid vara allt för utsträckt; hvaremot å andra sidan behandlingen af den andra gruppen lösdrifvare förekommer allt för summarisk och sträng. Förseelsen, som skall bestraffas, är lika hos dem båda, och om än, på sätt komiterade yttrat, denna senare klass af lösdrifvare behöfver en strängare uppsigt än den andra, torde dock icke böra förbises, att den för brott straffade, dels redan undergått det för

brottet stadgade straff och derigenom bör anses hafva försonat sig med samhället, dels att han fortfarande har att kämpa med de svårigheter för sin utkomst, som vanfrejden medför, och sålunda bör vara mera ursäktad för lösdrifveri än den, som är i besittning af medborgerligt förtroende. Derförutom synes en formel oegentlighet förefinnas deruti att, enligt 6 § af författningsförslaget, Konungens Befallningshafvande må förklara den, som två gånger förut blifvit varnad för lösdrifveri, vara lösdrifvare, lika som ock att, enligt 5 § 2 mom. då den varnas för lösdrifveri, hvilken jemlikt 2 § skall stå under polisuppsigt, denna uppsigt omedelbart inträder. Det synes nemligen i förstnämnda hänseende hvarken lämpligt eller behöfligt att förklara den som lösdrifvare, hvilken såsom sådan redan två gånger blifvit behandlad; och i senare afseendet lär en varning för lösdrifveri sakna all betydelse, då påföljden för denna förseelse omedelbart inträder.

Då, efter min uppfattning, man i en lagstiftning som denna, icke bör använda strängare repressiva medel, än som för det afsedda ändamålets vinnande äro af nöden, och enär det synes antagligt, liksom ock af andra länders erfarenhet det torde vara ådagalagdt, att polisuppsigt, hvilken, sådan den af komiterade blifvit föreslagen, innefattar en viss inskränkning i den personliga friheten, men likväl lemnar utrymme för fri verksamhet, skulle verka ej mindre till förekommande af brott, än till minskning i lösdrifvares häktande och åläggande af tvångsarbete, vill det synas som denna polisåtgärd borde tillämpas, icke på sätt komiterade föreslagit, endast på vissa för brott straffade personer, hvilka blifvit frändömda medborgerligt förtroende, utan äfven på alla öfriga lösdrifvare. Jag föreställer mig, att många af dessa senare, för mindre brott, som ej medfört vanfrejd, straffade personer eller ock helt och hållet ostraffade sådana, om de, efter att hafva två gånger blifvit varnade för lösdrifveri, i stället för att, såsom komiterade föreslagit, af Konungens Befallningshafvande förklaras för lösdrifvare, genom samma myndighets beslut ställes under polisuppsigt, skulle mången af dem undgå att dömas till tvångsarbete. På dessa personer, som ofta äro af en mera slö och dåsig sinnesart, skulle det band och den tillsyn, som polisuppsigten innefattar, kunna verka fördelaktigt till hämmande af deras lösdrifveri. Att någon verkan i denna riktning icke vinnes genom dessa personers förklarande att vara lösdrifvare, torde med temlig visshet kunna antagas. Hvad åter de vanfrejdade lösdrifvarne angår, synas desse, först sedan dem meddelad varning för lösdrifveri visat sig gagnlös och de ånyo gjort sig skyldiga till samma förseelse, böra likaledes genom beslut af Konungens Befallningshafvande ställas under polisuppsigt; dock med det undantag, att, derest

sådan vanfrejdad lösdriofvare ansåges för allmänna säkerheten synnerligen vådlig, han utan föregången varning kunde af Konungens Befallningshafvande ställas under polisuppsigt.

Om sålunda beständes, att polisuppsigt icke skulle åläggas lösdriofvare, som är i besittning af medborgerligt förtroende, förrän han efter att två gånger derför erhållit varning, tredje gången återkomme, samt lösdriofvare, som saknar medborgerligt förtroende, i allmänhet efter att en gång blifvit varnad och ånyo beträdes med lösdriofveri, torde de skäl, som ligga till grund för komiténs i 2 § framställda förslag, att för vissa mindre brott straffade, men medborgerligt förtroende saknande lösdriofvare, icke skulle vara underkastade polisuppsigt och följaktligen behandlas lika med lösdriofvare, som voro i besittning af dylikt förtroende, kunna anses i väsentlig mån hafva förfallit. Äfven om på sätt komiterade föreslagit, endast vanfrejdade personer skulle kunna ställas under polisuppsigt, synes åtminstone något undantag derifrån icke böra stadgas. Med den latitud i fråga om strafftidens längd, som strafflagen i allmänhet medgifver och den skiljaktighet i tillämpningen af straffbestämmelserna, som hos olika domare förekommer, synes strafftidens längd utgöra en vansklig grund, hvarpå en väsentligt olika behandling i lösdriofverihänseende skulle hvila.

Efter dessa erinringar i fråga om förslaget hufvudgrunder, får jag i afseende å detaljbestämmelserna anmärka:

Rubriken: »Förordning angående lösdriofveri», synes med bibehållande af benämningen stadga, som hittills användts i fråga om denna lagstiftning, lämpligen böra erhålla följande lydelse »stadga angående lösdriofvares behandling».

I fråga om sista mom. af 1 § yttra komiterade i motiven pag. 34: »Till denna klass af lösdriofvare måste räknas jemväl prostituerade, hvilkas, genom skörlefnad förvärfvade, tillgångar icke böra fritaga dem från den behandling, som här afses.» Med tillämpning af den bestämning på lösdriofvare, första perioden af denna § innehåller, lærer likväl prostituerad, som är i besittning af tillgångar för sin subsistens, icke på grund af detta stadgande kunna såsom försvarslös behandlas. Om derför detta sedlighetsbrott skall hemfalla under lösdriofverilagstiftningen, torde särskildt böra stadgas, att qvinna, som yrkesmessigt för ett lösaktigt lefnadssätt, skall såsom lösdriofvare behandlas.

Fente § föreskrifver, att lösdriofvare må anhållas och inställas hos polismyndighet, men bestämmer icke hvem som är behörig att verkställa en sådan anhållning och inställelse. Till förekommande af missförstånd härutinnan torde stadgandet i öfverensstämmelse med hvad nu gällande försvarslöshetsstadga i 3 § 2 mom. föreskrifver i fråga om

håktning af försvarslös person böra sålunda kompletteras, att tillsyningsman samt krono- och stadsbetjente ega verkställa denna anhållning och inställelse.

Uti åttonde § stadgas, att om häktad lösdrivare har sin hemort inom annat län, Konungens Befallningshafvande vöre obetaget att, der det pröfvas lämpligare, öfverlemna honom till Konungens Befallningshafvande i detta län för vidare behandling. Uti motiven pag. 49 yttra komiterade rörande detta ämne, att dömandet till tvångsarbete i regeln skulle ske hos Konungens Befallningshafvande i det län, der lösdrivaren anträffats, hvarigenom en väsentlig inskränkning i forslande å fångtransport skulle beredas. Det är att befara att komiterades sålunda uttalade syftsmål icke vinnes genom det föreslagna stadgandet. Äfven enligt nu gällande lagstiftning eger Konungens Befallningshafvande i det län, der den försvarslöse anträffas, förelägga honom viss tid att förskaffa sig laga försvar vid äfventyr att dömas till allmänt arbete (6 § 1 mom. försvarslöshetsstadgan); men det är nu ett känt förhållande, att länsstyrelserna i allmänhet icke tagit någon annan befattning med försvarslös från annat län, än att öfverlemna honom till Konungens Befallningshafvande i det län, der den försvarslöse haft sin hemort, och då, enligt det föreslagna stadgandet, länsstyrelserna vöre obetaget att, der det pröfvades lämpligare, fortfarande tillvägagå på enahanda sätt, kan det inträffa, att någon väsentlig minskning af fångtransporterna af samma stadgande icke vunnas, helst om skäl af den beskaffenhet, som komiterade sjelfve antydt, nemligen att ett flertal lösdrivare från främmande län i större städer eller å viss ort sammankommit, finge gälla såsom bestämmande vid pröfningen i detta hänseende. Traditionen att hvarje länsstyrelse borde behandla de till länet hörande lösdrivare komme säkerligen att fortfarande bibehållas såsom den *lämpligaste* och sålunda skulle framdeles, såsom hittills icke sällan inträffat, kunna hända att lösdrivare, som anträffats t. ex., i Stockholm blifvit försänd till Malmö eller Luleå, för att, efter att der blifvit dömd till tvångsarbete, transporteras till tvångsarbetsanstalterna å Vaxholm, Tjurkö eller Borghamn. Visserligen har, till följd af den nu gällande lagstiftningens art i fråga om laga försvar, en giltig grund förefunnits, att den försvarslöse bort försändas till sin hemort för att, efter förelägganden och upplysningars inhemtande om möjligheten att bereda honom laga försvar, derstädes dömas; men då, enligt den nu föreslagna lagstiftningen, försvarssystemet blifvit förkastadt, förfaller denna grund. De betydliga kostnader för staten och den demoralisation för individen, som forslandet med fångtransport fram och åter genom landet medför, synes böra föranleda dertill, att

endast för det fall, att frågan om personers dömande till tvångsarbete icke kan behörigen prövas i den ort, der lösdrivaren anträffas, han då må öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande i det län, der han har sin hemort. Ett sådant fall förefinnes i fråga om lösdrivare, som omförmälas i 7 § 2 mom. och der för utrönande af personens identitet hans försändande till hemorten kan vara behöfligt; men då i öfrigt, på sätt komiterade anmärkt, all erforderlig upplysning om lösdrivaren skulle kunna hemtas ur polisunderrättelserna, och de upplysningar, som möjligen der icke funnes, men vore af nöden, lätteligen genom skriftvexling kunde inhemtas, synes bestämmelsen om Konungens Befallningshafvandes rättighet att till behandling af annan myndighet öfverlemna häktad lösdrivare, böra inskränkas till sådant fall, som i nyssnämnda § och moment förmäles.

Enligt 11 § 3 mom. af komiterades förslag skulle särskilda besvär öfver Konungens Befallningshafvandes beslut angående varning eller hvarigenom någon blifvit förklarad vara lösdrivare eller i fråga om polisuppsigt icke få anföras. Då, hvad angår varning, denna åtgärd för den varnade icke innefattar någon omedelbar påföljd, samt förklarandet att vara lösdrivare, enligt mitt förmenande, borde ur stadgan utgå, lära besvär i dessa hänseenden icke böra få anföras, men då, hvad angår ställande under polisuppsigt, denna åtgärd i viss mån innebär en inskränkning i den personliga friheten och, enligt hvad här ofvan blifvit ifrågasatt, icke, på sätt komiterade föreslagit, skulle afse endast vanfrijdade lösdrivare, synas besvär öfver beslut i detta hänseende böra få anföras i den ordning, som i 1 mom. af nyssnämnda § omförmäles. För komiterades förslag i 3 mom. af ifrågavarande §, att för visst fall besvär öfver Konungens Befallningshafvandes beslut i fråga om polisuppsigt skulle särskildt i administrativ väg få anföras, synes mig giltiga skäl saknas.

En mycket svårlöst fråga förekommer i 12 § af komiterades förslag. Enligt nu gällande lagstiftning, 17 § försvarslöshetsstadgan, skall icke någon till allmänt arbete dömas, som är till arbete oförmögen; sker det, varder personen återlemnad till den embetsmyndighet, som i målet dömt, för vidare förordnande efter gällande föreskrifter, hvarjemte samma stadga i 22 § 3 mom. föreskrifver, att till allmänt arbete dömd person skall frigifvas, derest han under arbetstiden blifvit oförmögen att till allmänt arbete vidare användas. Dessa bestämmelser hafva ofta haft den följd, att sedan försvarslös, som jemlikt läkares intyg funnits arbetsför, blifvit till allmänt arbete dömd och till arbetsanstalten ankommit, han af der anställd läkare antingen omedelbart eller efter någon tids förlopp befunnits till *allmänt* arbete oförmögen

samt på sådan grund återsändts till hemorten, hvarigenom obehörig fångforsling till och från arbetsanstalten föranledts.

Då i 1 § af förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871 är stadgadt, att den, som är oförmögen att genom arbete förvärfva hvad till lifvets uppehälle oundgängligen erfordras, skall lemnas nödortftig fattigvård, förutsätter detta stadgande, att den nödstälde icke skall vara helt och hållet oförmögen till allt arbete, utan kan han, äfven om han besitter någon arbetsförmåga, vara berättigad till fattigvård och vid sådant förhållande icke, enligt lösdrifveristadgan, till tvångsarbete förfallen. Komiterade hafva i stället för nu gällande stadgande i detta hänseende föreslagit ett så lydande: »Ej skall efter denna förordning någon dömas till tvångsarbete, som af Konungens Befallningshafvande anses skäligen böra af fattigvårdssamhälle åtnjuta full försörjning.» I motiverna till detta stadgande yttra komiterade (pag. 54): »Graden af större eller mindre arbetsförhet kan betydligt vexla, men så snart densamma ej sjunkit derhän, att den må anses böra berättiga till full fattigförsörjning, torde å tvångsarbetsanstalt böra beredas lämpligt arbete jemväl för den mindre arbetsföre, enär eljest en sådan icke skulle kunna drabbas af någon påföljd för ett kringstrykande eller oordentligt lefnadssätt.» — Då emellertid äfven andra omständigheter, än de i 1 § af fattigvårdsförordningen nämnda, kunna verka oförmögenhet att genom arbete förvärfva hvad till lifvets uppehållande oundgängligen erfordras, hafva komiterade åt Konungens Befallningshafvande öfverlemnadt att jemväl pröfva, huruvida lösdrifvaren i den mån brister i arbetsförhet, att fattigvård, enligt fattigvårdsförordningens 2 § skäligen bör honom tillkomma, i hvilket fall likväl, som om fattigvårdsförordningens 1 § vore tillämplig, Konungens Befallningshafvande skulle ega förklara, att tvångsarbete icke kunde lösdrifvaren ådömas.

Enligt min uppfattning motsvarar icke det föreslagna stadgandet, hvad komiterade enligt motiverna dermed afsett. Uttrycket »full försörjning» förekommer icke i fattigvårdsförordningen i annat hänseende än i fråga om fattigvårdsstyrelsens målsman- och husbonderätt öfver fattighjonet (§ 35), men för befrielse att dömas till tvångsarbete torde det förhållande, att personen i fråga finnes vara berättigad till »nödortftig fattigvård» på sätt 1 § af fattigvårdsförordningen föreskrifver, vara fullt tillräckligt, likasom ock å andra sidan fattigvård enligt 2 § af samma förordning desto mindre synes böra utgöra giltig grund för en sådan befrielse, som endast fattigvårdssamhället, men icke Konungens Befallningshafvande, eger om sådan fattigvård besluta. — Då för öfrigt det föreslagna stadgandet icke uttryckligen angifver, att Konungens Befallningshafvande, på sätt i motiverna angifves, må pröfva,

huruvida lösdrivaren i den mån brister i arbetsförhet, att fattigvård, enligt 2 § i fattigvårdsförordningen, skäligen bör honom tillkomma, lärer icke heller denna § kunna tillämpas; och skulle en sådan bestämmelse innefatta en väsentlig ändring i grunderna för nu gällande fattigvårdslagstiftning. Kändt är, att en af de viktigaste förändrade bestämmelser, som intogs i 1871 års fattigvårdsförordning var den, att kommunerna sjelfva skulle ega besluta om det fattigunderstöd, som af dem bör lemnas, samt att, jemlikt 46 § af fattigvårdsförordningen, klagan mot kommunernas beslut i detta hänseende icke må hos embetsmyndighet anföras. Endast i det fall, att fattigvårdssamhälle underlåter lemna fattigvård, då sådan enligt 1 § för viss person erfordras, är Konungens Befallningshafvande obetaget att tillhålla vederbörande att sin skyldighet fullgöra.

Konungens Befallningshafvandes pröfning i förevarande hänseende torde derfor endast böra afse tillämpningen af 1 § af fattigvårdsförordningen, och då, på sätt ofvan är antydt, tillämpningen af detta stadgande icke förutsätter, att personen i fråga skall helt och hållet sakna arbetsförmåga, lärer det af komiterade afsedda mål att icke underkasta personer tvångsarbete, som skäligen böra komma i åtnjutande af fattigvård, i allt fall kunna vinnas. För pröfningen af dessa frågor synes Konungens Befallningshafvande böra inhemta vederbörande läkares yttrande om personens helsotillstånd, och, ehuru komiterade antagligen ansett denna åtgärd utan föreskrift böra vidtagas, torde likväl stadgande härom icke böra saknas. På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, skulle jag anse 1 mom. af ifrågavarande § böra erhålla ungefär följande lydelse: »Ej skall efter denna förordning någon dömas till tvångsarbete, som Konungens Befallningshafvande, efter att hafva inhemtat vederbörande läkares yttrande om personens helsotillstånd, pröfvar, med tillämpning af 1 § af förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871, böra af fattigvårdssamhälle åtnjuta fattigvård.»

Uti 2 mom. af ifrågavarande § stadgas, att om någon, sedan han blifvit dömd till tvångsarbete, varder oförmögen till arbete under den ådömda arbetstiden eller den del deraf, som kan återstå, han då må för vidare förordnande återsändas till Konungens Befallningshafvande. Då, på sätt är anmärkt härofvån, total oförmåga till allt arbete icke är ett nödvändigt vilkor för erhållande af fattigvård enligt 1 § af fattigvårdsförordningen, torde icke heller ett sådant vilkor böra föreskrivas för behörighet att återsända till tvångsarbete dömd person, som under arbetstiden i den mån förlorat sin arbetsförmåga, att han är till fattigvård, enligt nyssnämnda § i fattigvårdsförordningen, berättigad. I öfverensstämmelse härmed synes detta stadgande böra

erhålla följande lydelse: »varder någon, sedan han blifvit till tvångsarbete dömd, så oförmögen till arbete, att fattigvård enligt det i 1:sta mom. åberopade stadgande honom bör tillkomma, då må han för vidare förordnande öfversändas till Konungens Befallningshafvande i det län, inom hvilket han anses ega hemortsrätt.»

I motiven i fråga om 14 § (pag. 57—59) hafva komiterade egnat en utförlig behandling angående ej mindre de sedan början af innevarande århundrade anordnade tvångsarbetsanstalter, än äfven de förändrade anordningar och sättet för arbetsfänges behandling, som komiterade ansett i ena och andra afseendet böra vidtagas. Denna framställning torde för närvarande icke böra till behandling upptagas i vidsträcktare omfattning, än som kan ega inflytande på bestämmelserna i författningsförslaget samt de förändrade anordningar, som i följd af det-sammas antagande kunna omedelbart påkallas. Lika med komiterade hyllar jag den af dem uppställda grundsats, att tvångsarbetet bör betraktas såsom näpst för öfverträdelser af de för ordningens uppehållande nödiga befunna föreskrifter. Men af den af komiterade i detta hänseende uttalade grundsats synes mig icke böra följa, att behandlingssättet af arbetsfängen bör erhålla en så sträng och afskräckande karakter, som komiterade framställt. Väl må erkännas, att för närvarande arbetstvånget icke innefattar den skärpa, som i väsentlig mån hindrar återfall, likasom ock att arbetspremierna i allmänhet äro höga, ett förhållande, som i väsentlig mån härleder sig från entreprenad-systemet eller personalens sysselsättning för enskild entreprenörs räkning, och som derjemte har sin förklaringsgrund i den nu gällande lagstiftningen, enligt hvilken arbetsfängen genom intjenande af visst belopp kan med hälften förkorta den honom ådömda arbetstiden. Men om, på sätt komiterade yttrat, tvångsarbetsfängen ständigt skall öfvervakas, under halfva dygnet hållas till träget arbete, erhålla synnerligen låg godtgörelse för öfverarbete, under måltider och fritider från arbetet samt under natten hållas i cell och i öfrigt i sträng tukt och ordning — hvori består då den större frihet komiterade anse honom böra tillkomma framför straffängen i gemensamhetsfängelse? — Efter mitt förmenande kan och bör denna senare icke underkastas en annan eller strängare behandling, än den af komiterade angifna.

Enligt nu gällande bestämmelser skall i läns- eller kronohäkte till allmänt arbete hållas:

1:o) för försvarslöshet första gången dömd ostraffad mindre arbetsför mansperson, så ock qvinna, derest ej under offentlig myndighets tillsyn stäld arbetsanstalt inom orten finnes (Kongl. förordningen den 13 Juli 1853);

2:o) öfriga för försvarslöshet dömda ostraffade manspersoner i den mån tillfälle till sysselsättning för dem vid kronoarbeta kompaniet å Vaxholm icke finnes att tillgå (Kongl. brefvet den 22 September 1876);

3:o) Betlare och den, som mot § 35 mom. 4 samt § 40 mom. 5 fattigvårdsförordningen sig förbrutit, derest icke sådana särskilda tvångsarbetsanstalter för orten finnas, som i nämnda förordning omförmålas (Fattigvårdsförordningen den 9 Juni 1871).

Komiterade, som föreslagit, att de, som, efter fattigvårdsförordningen äro förfallna till allmänt arbete, med undantag af dem som omförmålas i 35 § 4 mom. fattigvårdsförordningen, skola behandlas lika med lösdrivvare, hafva ansett att, derest en förändrad lagstiftning angående lösdrivveri skulle komma att antagas, innan sådana kommunala eller för särskilda distrikt af staten anordnade tvångsarbetsanstalter, som komiterade omförmålt, hunne komma till stånd, en anordning erfordrades, hvarigenom tvångsarbetet kunde af de för brott icke straffade lösdrivvare, dit till följd af komiterades ofvannämnda förslag jemväl betlare och tredskande fattighjon skulle räknas, fullgöras annorledes än i läns cellfängelserna. Komiterade anse det i hög grad beklagligt, att en för brott aldrig straffad lösdrivvare och en sakfäld brottsling underkastas en lika behandling, icke som skulle denna behandling i och för sig vara svårare, än hvad den lättjefulle och vanartige lösdrivvaren förtjent, ty i cellen skulle, efter komiterades förmenande, den late lemnas fritt att arbeta efter behag eller att sofvande tillbringa den del af dagen, som icke af måltider eller vandring på fånggården upptages — men för lösdrivvaren likasom för allmänheten, skulle det förefalla underligt, att staten har samma straff för lättjan, som för brottet, en likhet, som möjligen kunde verka derhän, att gränsen mellan båda lättare öfverträdes.

Detta räsönemang synes mig till en väsentlig del grunda sig på ofullständig kännedom af fångbehandlingen inom läns cellfängelserna. Det är felaktigt att antaga, det vare sig den till tvångsarbete eller straffarbete dömda skulle i cellfängelserna tillåtas att arbeta efter behag eller sofvande tillbringa sin tid om dagen. Det är likaledes felaktigt att förutsätta, att samtliga i cellfängelserna förvarade fångar underkastas en lika behandling. Som känt är, förvaras i dessa fångelser flera olika slag af fångar, nemligen ransakningsfångar, fångelsefångar, de till undergående af vatten- och brödbestrafning, till allmänt arbete och till straffarbete för en tid af två år och derunder dömda fångar. Alla dessa särskilda slag af fångar i cellfängelserna egnas en olika behandling, hvarom ock dels allmänna bestämmelser i Kongl. förordningarna den 21 December 1857 och den 16 Februari 1864, dels sär-

skilda föreskrifter genom Fångvårdsstyrelsen blifvit meddelade. Sålunda är bland annat föreskrifvet, att till handräkningsgöromål inom fängelserna företrädesvis böra användas fångar, som äro dömda för försvarslöshet, likasom ock sådana göromål, som tvätt af beklädnad och renhållning utom fängeselokalen, må af dessa fångar besörjas, hvaremot straffarbetsfångar ej må sysselsättas utom cellen. Äfven i andra hänseenden gälla föreskrifter, enligt hvilka straffarbetsfånge underkastas en strängare behandling än öfriga i cellfängelserna förvarade fångar; och befinnes sålunda det straff, lösdrivaren undergår, om han hålles till tvångsarbete i länsfängelse, om än i viss mån svårare, än vid de allmänna tvångsarbetsanstalterna, likväl icke lika med det, som straffarbetsfången undergår.

På sätt ofvan är nämndt, skola betlare och öfriga, som på grund af fattigvårdsförordningen dömas till allmänt arbete, undergå detsamma i kronohäkte, derest icke särskild tvångsarbetsanstalt för orten finnes.

Den komité, som den 5 December 1870 afgifvit underdånigt betänkande med förslag till nyssnämnda förordning, har till stöd för detta stadgande (pag. 44 och 45 i det tryckta betänkandet) anført öfvertygande och fullt giltiga skäl, och då dessa skäl ega lika giltighet beträffande lösdrivaren, som betlaren, hvilken enligt komiterades förslag bör i öfrigt behandlas lika med lösdrivaren, bör, enligt mitt förmenande, bestämmelsen i fattigvårdsförordningen om kronohäktes användande såsom tvångsarbetsanstalt för betlare icke endast bibehållas, utan äfven utsträckas till lösdrivare i allmänhet, då tvångsarbete för kortare tid är ådömdt och utrymme i kronohäkte finnes att tillgå. Om denna tid bestämmes till sex månader, skulle härigenom ej allenast ostraffade, utan äfven vanfrejdade lösdrivare, som icke ådömas längre tids tvångsarbete, kunna få undergå detta i läns- eller kronohäkte i orten, hvarigenom ej mindre i ekonomiskt hänseende de administrationskostnader, som erfordrades för en ny tvångsarbetsanstalt, kunde undvikas, än äfven de olägenheter och ofördelaktiga verkningar, som gemensamhetsfängelse i allmänhet utöfvar, kunde undgås, på samma gång som för de minst förderfvade och fallna ensamhetsfängelset med dess skärpa och till en förändrad sinnesriktning verkande inflytande, kunde åtminstone föra en eller annan af dessa vilsekomna och missriktade varelser till sedlig och ordentlig vandel och sålunda föranleda minskning i återfallens antal. Det synes mig otvifvelaktigt, att den grund, hvarpå bestämmelserna i 1857 års nådiga förordning, att straffarbete på kortare tid skall undergå i cellfängelse, eger lika giltighet i fråga om de till tvångsarbete på kortare tid dömda.

Enligt nu gällande bestämmelser, eger afkortning å tiden rum,

såväl å straffarbete som tvångsarbete, då det i enrum verkställes, men då, enligt komiterades förslag, Konungens Befallningshafvande skulle ega ådöma tvångsarbete för den ena gruppen af försvarslöse från 1 till 12 månader och för den andra från 6 månader till 2 år, vore den dömande myndigheten i tillfälle att afpassa arbetstiden, med hänsyn ej mindre till den åtalades större eller mindre vanart, än äfven dertill att tvångsarbetet förrättas i enrum eller allmän arbetsanstalt.

Då för närvarande ostraffade försvarslöse, utom dem som dömas af Öfverståthållareembetet, likasom ock betlare, undergå allmänt arbete i läns- och kronohäktena, men den längsta arbetstiden, hvartill försvarslös kan dömas att i läns- eller kronohäkte förrätta allmänt arbete, nu utgör fyra månader, skulle väl utsträckningen af denna tid till högst sex månader komma att öka antalet arbetsfångar i dessa häkten, särdeles om desamma komma att i någon väsentlig mån användas till tvångsarbetsanstalt för straffade lösdrivare; men för närvarande lemna nämnda häkten i allmänhet godt utrymme för den tillökning, som sålunda kunde ifrågakomma, och då kronoarbeitskompaniet å Vaxholm, der så beskaffade försvarslösa manspersoner från Stockholms stad undergå allmänt arbete, och hvarest numera tillfälle till sysselsättning finnes att tillgå, komme att bibehållas, kunna der intagas dels de ostraffade försvarslösa manspersoner, som äro ådömda längre arbetstid än 6 månader, dels öfriga af enahanda klass, för hvilkas förvarande i läns- och kronohäktena utrymme skulle komma att saknas. Och skulle sålunda den af komiterade föreslagna arbetsanstalten i Varberg kunna undvaras. Komiterade hafva jemväl föreslagit anordnande af en dylik anstalt för qvinnor i Göteborg. Samtliga de till allmänt arbete dömda qvinnor, med undantag af dem som förvaras i läns- eller kronohäktena, intagas för närvarande å arbetsfängelset å Norrmalm, der sålunda förvaras både straffade och ostraffade. Dessa senare utgöras dock till största delen af prostituerade, och då deras ståndpunkt i moraliskt hänseende i allmänhet torde vara föga bättre, utan snarare sämre, än de straffades, synes anordnandet af en särskild arbetsanstalt för ostraffade lösdrivare af qvinnokönet icke vara af behovet påkalladt eller komma att motsvara det dermed afsedda ändamålet, utan torde dessa, likasom hittills, böra intagas på fängelset å Norrmalm.

I öfrigt och då de i 1 mom. 14 § af det underdåniga förslaget meddelade bestämmelser, huru tvångsarbetsanstalter böra vara ordnade, snarare synas böra intagas i ett reglemente för dessa anstalter, än förekomma i den föreslagna stadgan, skulle de nu vid detta mom. gjorda erinringar föranleda till en så lydande förändrad redaktion, nemligen:

»Tvångsarbete, der det ådömdt är på en tid icke öfverstigande sex månader, må förrättas i läns- eller kronohäkte, om utrymmet der sådant medgifver, men i andra fall vid allmän tvångsarbetsanstalt, enligt de bestämmelser, som af Fångvårdsstyrelsen meddelas.»

Slutligen torde uppmärksamheten fästas derå, att komiterades förslag icke innehåller någon bestämmelse i fråga om *kostnaden* för lösdrifveritransport. Att denna kostnad bör af statsmedel bestridas, så snart lösdrifvaren blifvit häktad, derom torde icke någon tvekan förefinnas, men deremot lärer föreskrift böra meddelas beträffande kostnaden för lösdrifvares inställelse hos polistjensteman å landet. I orter, der länsmansdistrikten äro stora och särdeles i de norra länen, föranleder dylik inställelse icke obetydliga kostnader. Det är att befara, att den i allmänhet gällande höga skjutslegan och rättighet att begagna skjuts efter 2 hästar, äfven om endast en lösdrifvare skall transporterats, kan föranleda stora missbruk i fråga om lösdrifvares anhållande och inställelse hos länsman eller kronofogde. Då stadskommunerna hafva ganska betydliga kostnader för polisväsendet, men deremot på landet dylika kostnader bestridas af staten, med undantag endast af den i allmänhet obetydliga aflöning till fjerdingmän, som af kommunerna bestrides, synes det icke obilligt om dessa senare ålades att bestrida kostnaden för anhållne lösdrifvares inställelse hos vederbörande polismyndighet. En sådan anordning vore så mycket lämpligare, som kommunerna af det egna intresset föranleddes att bereda billiga skjutskostnader och att i öfrigt utöfva kontroll mot missbruk i förenämnda hänseende. Enligt nu gällande föreskrift i fattigvårdsstadgan, 43 § 3 mom., åligger det fattigvårdsstyrelse att bestrida kostnaderna för betlare, som fattigvårdsstyrelsen, enligt 40 § 2 mom., låter afföra till Konungens Befallningshafvande, men jemlikt komiterades förslag skulle fattigvårdssamhället vidkännas kostnader för dem, som enligt 40 § 2 och 5 mom. nyssnämnda förordning, af fattigvårdsstyrelse inställas hos polistjensteman. Då afståndet till polistjensteman vanligen är vida mindre, än till länsresidensstaden, skulle antagligen genom den af komiterade föreslagna förändring kommunerna beredas någon minskning i förenämnda kostnad.»

Herr Generaldirektören åter anförde:

»Förslaget i fråga, som med förtjensten af förenklad uppställning och uteslutande af institutionen »laga försvar» förenar den att genom

de föreskrifna varningarna söka förebygga förhastad tillämpning af tvångsarbete, synes likväl äfven mig lemna rum för åtskilliga anmärkningar.

Uti anmärkningen mot förslaget 1 § mom. 1, att den, som *stryker landet omkring* utan att ega tillgångar, och hvarken har eller söker arbete, skall såsom lösdrifvare behandlas, kan jag likväl icke instämma. — Nuvarande föreskrift, att den, som *företeer bevis, att han är känd* såsom den der iakttager ordning och sedlighet samt *söker* efter förmåga sig ärligen försörja, skall vara befriad från behandling såsom försvarslös, har visat sig opraktisk och icke kommit i bruk.

De i §§ 5 och 6 föreskrifna varningar, hvilka torde afse, dels att väcka individens uppmärksamhet på det äfventyr, för hvilket han, i händelse af fortsatt lösdrifveri, blottställer sig, och dels att förekomma förhastad tillämpning af den påföljd, lagen därför bestämmer, äro från individens synpunkt af stor betydelse; men då mellantiden mellan de särskilda varningarna och den omständighet, att allmänheten icke villigt medverkar för en lös persons inställelse hos vederbörande för varnings erhållande, uppenbarligen skulle bereda den en gång varnade tillfälle till fortsatt lösdrifveri, synas föreskrifterna i detta afseende icke väl öfverensstämma med hvad allmän säkerhet och ordning fordra till förekommande af så beskaffadt oskick. Varningarna torde därför icke böra sträckas längre, än ändamålet oundgängligen kräfver.

Komiterade medgifva, att nuvarande föreskrift om inställelse af försvarslös för varnings emottagande endast sällan iakttagits, och den såsom orsak dertill anförda obenägenhet hos befolkningen att i berörda afseende medverka, lär ej vara mindre nu än förr. — Icke sällan bor länsman eller kronofogde på flere mils afstånd, och lösdrifvarens inställelse hos endera af dem skulle uti de flesta fall icke kunna åstadkommas utan tvång eller våld å den personliga friheten, det vill säga utan häktningsåtgärd. Obehaget och äfventyret af en sådan åtgärd skulle tvifvelsutan derifrån afhålla de flesta. Ju flere varningar, som skola föregå, innan tvångsarbete må föreläggas lösdrifvaren, dess längre tid och dess flere tillfällen erhåller denne att fortsätta sitt kringstrykande, allmänna ordningen störande lefnadssätt. — Föreskriften om upprepade varningar synes mig således motverka författningens ändamål.

I allmänhet må ju icke förutsättas okunnighet angående lagens bud, och om lösdrifvaren en gång genom särskild varning erinras om påföljden för kringstrykande och oordentligt lefnadssätt, synes all nödig varsamhet i afseende å honom vara iakttagen.

För den åter, som, efter bestraffning för brott, är förlustig medborgerligt förtroende och enligt 2 §:s mom. 2 kan, i händelse af lösdrifveri, blifva underkastad polisuppsigt, torde annan varning ej påkallas, än den utslaget i brottmålet innebär, helst om föreskrift blefve domstolen meddelad, att vilkorlig påföljd af polisuppsigt i angifna fall skulle i utslaget utsättas. Om den straffade derefter, då polisuppsigten ansågs böra inträda, genom Konungens Befallningshafvandes försorg finge sig tillståndt skriftligt besked om hvad af honom i följd af den förelagda polisuppsigten borde iakttagas, vore han väl derigenom erforderligen varnad. — Blefve sådant förfarande anbefaldt, torde, såsom komiterade antydt, den förhatliga och i många fall skadliga påföljden »förlust af medborgerligt förtroende» för de flesta fall utan olägenhet kunna utgå.

Polisuppsigten, såsom innebärande förbindelse för polismyndigheten att utöfva särskild tillsyn öfver den dermed belagde, borde visserligen i viss mån betrygga allmänna säkerheten, derest uppsigten kunde göras effektiv; men i vårt glest bebodda och med så föga polis försedda land lär, åtminstone i landsorterna, icke någon verksam polisuppsigt kunna tillvägbringas^{*)}. De förbindelser, som af den med polisuppsigt belagde borde iakttagas, skulle väl, om alla föreskrifter iakttoges, underlätta möjligheten af en dylik uppsigt; men betydelsen af denna föreskrift förringas derigenom att, enligt förslaget, uppsigten icke skulle inträda förrän efter föregången varning för lösdrifveri (§ 5 mom. 2). Den för brott straffade, hvilken icke lär hafva mera anledning än öfriga lösdrifvare att underkasta sig inställelse hos kronobetjeningen för varnings emottagande, skulle således länge nog kunna pröfva chancen af sina allmänna säkerheten störande bedrifter, och detta just i skydd af varningsföreskriften.

Enär varning enligt 1 § och polisuppsigt enligt 2 § icke afse personer af samma kategori, och påföljden af tvångsarbete blifvit för hvardera slaget föreslagen till olika tidslängd, torde hinder icke möta, att frågorna angående enkelt lösdrifveri och den angående polisuppsigt öfver frigifna straffade personer upptagas antingen i särskilda författningar eller åtminstone i skilda delar af en och samma författning, hvarigenom en för allmänheten gagnelig enkelhet i föreskrifterna för båda vunnas. I händelse påföljden »förlust af medborgerligt förtroende» med tiden komme att utgå, skulle i så fall derigenom icke påkallas ändring i lösdrifveriförordningen.

^{*)} Irland, med allenast $\frac{1}{2}$ million inneånare mera än Sverige, har en styrka af 12,000 polismän, och ändock lyckas det ej alltid att der göra polisuppsigten effektiv.

Komiterade, hvilka till grund för sitt förslag (pag. 30) åberopat statens rättighet och pligt att genom preventiv lagstiftning söka förekomma rättskränkningar, hafva likväl vid tillämpningen frångått denna åsigt och förordat repressivt medel eller »näpst för begångna polisförseelser» och säga, »att denna näpst icke må upphöra derigenom, att lösdrifvaren för sig erbjuder tjenst eller under arbetstiden uppfört sig väl eller genom gåfva, arf eller på annat sätt komme i goda berringsvilkor. Näpsten drabbar honom för hvad han brutit.»

Hvad har han då brutit? — Mången, som ej annat ligger till last, än att han fört en kringstrykande lefnad, har från spädaste åren varit missvårdad och ej sällan af föräldrars eller till följd af kommunens sätt att åt underhållstagande barn bereda uppehälle, vants stryka socknen omkring. Med åren har kretsen för dessa vandringar vidgats och genom de dåliga sällskap, med hvilka allena gemenskap stått honom till buds, har han dragits allt djupare ned i förfall, i fylleri och laster. Svag till både kropp och själ, har han icke förmått höja sig ur sin belägenhet, och ingenstädes har stått honom till buds lämplig sysselsättning eller välvilligt bemötande, hvilket möjligen hos honom kunnat verka till återgång och förbättring. Han är sådan omständigheterna gjort honom. Utan klar uppfattning af sin belägenhet, tager han dagen, sådan den kommer, och vandrar från ort till annan för att genom andras deltagande bekomma det för livets uppehälle nödvändiga. Om han ock bedit derom, månne sådant med skäl bör bedömas såsom en straffvärd förbrytelse? — Andra, under barnaåren mindre öfvergifna, men saknande moralisk kraft och fasthet, hafva, äfven de icke afsigtligt, kommit på förfall. Allmännaste orsaken dertill har varit bruk af spritdrycker, som till vinning för stat och kommun allestädes tillhandahållas. — Alla dylika individers belägenhet är sorglig; men därför att de sjelfva icke förmå lyfta sig derur, äro de ej straffvärda. Samhället sjelft och dess medlemmars obenägenhet att taga omsorg om sina likar, hafva väl ock sin del i deras belägenhet. Denna, lika väl som det allmännas bästa, kräfver, att de svaga stödjäs och de vilsekomna om möjligt upprättas. Detta låter sig ej åstadkomma genom straffbehandling; det kan ske endast derigenom att den late hålles till arbete och genom vana dervid bibringas en viss arbetsfärdighet. Endast såmedelst kan den i dåliga vanor förfallne omdanas och sättas i tillfälle att sig sjelf försörja. I sådant syfte må preventiva åtgärder mot sådana arbetsskygge individer vidtagas och band läggas på friheten; men att bestraffa en person för hvad som ej stått i hans förmåga att undvika, förekommer lika obilligt som ändamålslost.

Komiterade föreslå, att dessa, till stor del svaga och förslappade

personer, skola näpsas »genom verkligt tvångsarbete», hvilket sålunda beskrifves: »arbetet inom tvångsanstalten skall genom dess stränga och tunga beskaffenhet, liksom hela lefnadsordningen i öfrigt under arbetstiden, tjena att hos den oordentlige och vanartige injaga fruktan för dylikt arbete och förmå honom till ansträngning för undvikande att åter varda för sådant utsatt».

Komiterade, som tro sig hafva funnit, »att mycken oklar uppfattning af det allmänna arbetets art och villkoren för dess rätta tillämpning hitintills egt rum», föreslå, att tvångsarbetsanstalten skall vara skiljaktig icke mindre från det frivilliga arbetshuset, än ock från straffanstalten. Med lemnad större frihet än för straffångar, bör dock tvångsarbetsfångens arbete, såväl inom anstalten som i det fria, ständigt öfvervakas. Hvarje sådan fånge bör under halfva dygnet hållas till träget arbete med åliggande att dagligen eller för vecka fullgöra ett visst honom föresatt och efter hans större eller mindre arbetsförmåga lämpadt pensum, vid påföljd att för uraktlåtenhet häraf lida inskränkning under påföljande dag eller vecka i föda eller bekvämlighet i fråga om sängkläder eller annat. Till uppmuntran i arbetet skulle visserligen någon godtgörelse för öfverarbete kunna honom medgifvas; men denna bör ställas synnerligen låg. Under måltider, fritider från arbetet och natten skulle fången hållas i cell, och bör i allt strängtukt och regelbunden ordning inom anstalten handhafvas.

Den skiljaktighet i arbete och behandling, som enligt komiterades åsigt bör ega rum inom det frivilliga arbetshuset, tvångsarbetsanstalten och straffarbetsanstalten, må väl vid skrifbordet teoretiskt låta sig uppdragas; men efter alla länders erfarenhet kan den i verkligheten, i stort taget, icke åstadkommas utan återgång till forna tiders, af vår tid utdömda straffmedel. Förvaltningen så af det ena som andra slaget anstalter måste, enligt hvad förhållandet i allmänhet visar, låta sig nöja med de arbetslag, på hvilka tillgång finnes eller kan beredas, utan att dessas större eller mindre tyngd och lämplighet för olika klasser fångar så noga väges. Ju kortare arbetstiden är för individen, dess större blifver svårigheten att bereda denna lämplig produktiv sysselsättning. Den korta arbetstiden slutar ofta, innan ett för fången främmande arbetslag hunnit inläras. Föreskriften om tungt arbete torde vara hemtagd från bestämmelsen om »hard labour» i Storbritanien och Irland, men dermed menas icke tungt, utan enformigt, intresselöst arbete, såsom det att reda dref och kokosbast, hvilket der utgör allmännaste sysselsättningen under första månadernas straffeller arbetstid. Att vid straffanstalterna införa strängare behandling, än den komiterade förordat för tvångsarbetsanstalten, skulle förutsätta

tillämpning af vissa plågomedel vid sidan af arbetet^{*)}. Men om så beskaffadt straffarbete af komiterade åsyftas, torde sådant dock af andra anses olämpligt.

Af komiterades uppfattning, att påföljden för lösdrivaren skall utgöra »näpste» (bestraffning) »för hvad han brutit», blifver en naturlig följd, att denna måste vara helt kort, derest den icke skall komma i allt för stort missförhållande till de straff, som enligt strafflagen ådömas. I andra länder anses likväl korta bestraffningar vara ändamålslösa: de åstadkomma hos den straffade icke någon förbättring och afhålla ej från förnyade förseelser, minst då fråga är om en sådan svag och förslöad befolkning som här. Denna skulle genom sådana förnyade bestraffningar endast ännu mera demoraliseras.

Enär det tvångsarbete, komiterade förorda, skulle blifva fullt lika hårdt, om icke strängare, än det straffarbete, som i Sverige och de flesta andra länder användes såsom straff för verkliga brott; men enkelt fängelse, hvilket utgör strängaste bestraffning för snatteri, deremot är betydligt mildare än den af komiterade förordade påföljd för lösdrivveri, skulle den, som viste sig såsom lösdrivare hafva att befara tvångsarbete, ega skälig anledning att, till undgående deraf, begå ett ringa snatteri. Till sådant resultat kan komiterades förslag leda.

Om den af komiterade till en början godkända principen af preventiva medel vidhölls och konsekvent genomfördes, skulle dylika olägenheter undvikas. — Att den, som medellös förer en kringstrykande eller oordentlig lefnad och såmedelst hotar allmänna säkerheten och ordningen, må derifrån förhindras, lär icke af någon bestridas, och med mindre olägenhet för individen sjelf lär detta icke kunna uppnås, än om denne hålles till nyttig verksamhet, ordning och flit. — Häri genom skulle hos denne skyggheten för arbete småningom manas bort, och vanan vid gagnelig sysselsättning, som lemnade honom någon fördel skulle föda håg till arbete. — För den förut arbetsskygge underlättades på så sätt möjlighet till framtida sjelfförsörjning — eller just det mål, som af lagstiftningen i fråga torde böra eftersträfvast.

*) Sådant förekommer i England, der militärfångarne, uppställda å fängelsegården i en stor ring tvingas att efter kommando, från marken till jernhöjd med hufvudet upplyfta hvar sin tung jernkula och nedlägga den på grannens plats och så fortgå hvarfvat om, under 15 minuter, tills karlarne äro uttröttade och svetten dryer af dem, hvaruppå, efter ett par minuters uppehåll, samma plågoarbete fem gånger förnyas. — Ett annat straffmedel utgör trampqvarn eller "tread wheel to grind wind." — Vid Spike Island i Irland åter användas grupper af fångar, delvis med kedjor sammankopplade, att från hafsstranden släpa tunga lastvagnar, fyllda med grus, uppför höjderna till befästningsverken.

Afses individens förbättring, må nuvarande tvångsarbets-tid icke förkortas, och rättigheten att afgå, då viss arbetsförtjenst blifvit besparad, icke borttagas, men betydligt inskränkas. För att aflägsna skadliga och bibringa goda vanor eller, med andra ord, för att omdana en till följd af lättja på förfall kommen individ, erfordras längre tid vid produktivt arbete, under välvillig uppfostrande ledning; något helt annat än »näpst», huru intensiv denna än må göras.

Det i Sverige häfdvunna bruket, att till allmänt arbete dömda, för brott icke straffade anställas såsom handräkning vid militäretablis-sement, har visat sig i flera afscenden ändamålsvidrigt. Militärperso-nalen, för hvilken vård om fångarne icke är hufvudsak, och hvilken för arbetsbiträdet icke vidkännes någon kostnad, manas ej af något intresse att öfvervaka och hålla dessa till jemu sysselsättning. Dertill kommer, att frånvaron af tillfälle för arbetaren att genom austräng-ning och flit förtjena något eller bereda sig tillökad kost, underhåller hos honom just den liknöjdhet, som orsakat hans förfall.

De för brott flere gånger straffade försvarslöse, som för närva-rande vid arbetsstationen å Tjurkö af enskild arbetsgifvare fulla tolf timmar dagligen sysselsättas med bearbetning af granit ute i luften, iakttaga i allmänhet ordning och flit samt förvärfva under tvångsarbets-tiden sådan arbetsfärdighet, att de efter frigifningen ej sällan vinna anställning i dylikt arbete hos enskilde. Komiterades anmärkning, att arbetaren här erhåller allt för stor flitskilling, påkallar några upplys-ningar. Bestämmelsen hos oss angående utspisning för straff- och ar-betsfångar, hvilken vid de större anstalterna kostar 15 à 16 öre per-son per dag, utom brödet, hvilat på förutsättning att fångarne skola ega tillfälle genom arbetsflit bereda sig kostförstärkning. Behovet af en sådan förstärkning är naturligtvis större för de fångar, hvilka, så-som vid Tjurkö, hafva tungt arbete hela dagen ute i luften. De bland dessa, som uppöfvat sin arbetsfärdighet och, efter de 12 ordinarie ar-betstimmarnes slut, genom öfverarbete eller biträde vid inlastning af sten å fartyg, beredt sig tillfälle till extra inkomst, hafva stundom, i mån af tvångsarbets-tidens längd, besparat ett högre belopp. Dermed bekostas vid frigifningen i första rummet erforderlig beklädnad och resa till hemorten, och hvad derefter återstår blifver jemlikt gällande föreskrift, från arbetsanstalten tillsänt Konungens Befallningshafvande i den ort, dit personen afgår, för att efter framkomsten denne till-handahållas. Önskligt vore, om dervid tillsåges, att besparningarna mera allmänt komme egaren till verkligt gagn; och för de ortstyrelser, som därför hysa intresse, bör sådant med biträde af fångvårdssällska-pen och andra föreningar ej möta hinder. Men med förvaltning af

besparingar, tillhörande personer, som afgått från straff- eller arbetsanstalterna och vistas inom det fria samhället, synes mig Fångvårdsförvaltningen icke lämpligen böra åläggas befattning. Förvaltningen och räkenskapen för tusentals frigifnas medel blifva ganska tidsödande för en centralmyndighet, hvilken icke i likhet med en lokalmyndighet, vore i tillfälle att genom underordnade öfvervaka medlens användande.

Komiterades anmärkning om den höga arbetsförtjenst af ej mindre än 32,152 kronor, hvilken tillhört de år 1881 från arbetsanstalterna afgångna försvarslöse, torde väsentligen förlora i betydelse, om dervid ihågkommes, att den afgångna personalen det året utgjort mera än 1,300 individer, och medelbehållningen således utgjort omkring 25 kronor. De undantag i afseende å beloppet, hvilka af ofvan anförda anledning förekomma, torde ej böra tagas till grund för omdöme om anordningen i sin helhet.

Vid jämförelse med förhållandet i länder, der ingen eller lägre flitpenning vid tvångs- eller straffarbete lemnas, än hos oss, må ej förbises, att i stället för det tillfälle, fången hos oss eger att genom arbetsflit bereda sig erforderlig kostförstärkning, beklädnad, hemresa samt underhåll första tiden efter frigifningen, staten der består tilläggs-kost, då arbetets beskaffenhet, sjukdom eller andra orsaker så påkalla. I Storbritanien och Irland, der utspisningen är så tillräcklig, att tillskott icke i något fall erfordras, lemnas fångarne vid frigifningen »såsom belöning för flit och godt uppförande» minst 2, stundom ända till 5 à 6 pund sterling jemte fullständig beklädnad. Enär för den friheten beröfvade krafvet på erforderlig föda, såväl under strafftiden som under den närmast derefter följande, på något sätt måste tillfredsställas, torde ej vara förkastligt, att fången lemnas tillfälle sjelf genom arbete och ansträngning dertill medverka.

Derest med den tvångsåtgärd, som mot lösdrifvaren påkallas, mindre skulle afses att näpsa för förbrytelse än att undanrödja orsakerna till hans förfall och underlätta möjligheten för honom till framtida försörjning, skulle, såsom jag förr haft tillfälle erinra, arbete vid jordbruk erbjuda en för staten mindre kostsam och för individen mera nyttig utväg. Vid denna näring förekomma både tyngre och lättare arbeten, äfven af sådan beskaffenhet, att de kunna utföras utan föregående öfning och ej alltid taga i anspråk större krafter. Arbetet dervid kan icke, såsom inom andra näringar, medföra menlig konkurrens, och för den, som någon tid deri deltagit och dermed vill fortfara, saknas vanligen icke användning, om ock mot nedsatt daglön. Vid jordbruksarbeten användas lösdrifvare icke blott i Belgien och Holland vid större kolonier, utan äfven i andra länder, om ock i mindre skala.

För ostraffade lösdrivvare eller försvarslöse till antal af 200—300 män, hvilka senare åren hållits förvarade dels vid Vaxholms fästning och dels inom länsfängelserna, måste staten vidkännas kostnaden för föda och kläder, bevakning m. m., till lika litet gagn för staten som för individen. För en ej ringa del af denna personal skulle användning vid jordbruk sannolikt kunna vinnas mot ersättning, som åtminstone betäckte utspisningskostnaden. Tillsyn och ordning måste visserligen äfven der uppehållas genom statens försorg; men *arbetsgifvare* hade intresse att genom skälig flitpenning sporra karlarne till ordning och flit. Några månader så beskaffadt tvångsarbete kunde ej undgå att för arbetaren medföra någon arbetsvana och färdighet, hvilken i sin ordning borde underlätta tillfället till sjelfförsörjning, enär allmänheten haft tillfälle erfarä, att ett ej ringa arbetsgagn kunde hemtas af den samma personal, som nu ansetts endast såsom en börda för samhället.

Då, med anledning af hvad här ofvan mot förslaget blifvit anmärkt, dels om dubbla varningar, innan tillståndet af lösdrifveri eller polisuppsigt inträder, dels mot användandet af den repressiva påföljden af »näpsta» i stället för förbättrande preventiva medel, dels ock slutligen mot sammanförandet om hvar andra i förslaget af föreskrifterna angående lösdrifveri och polisuppsigt — jag anser mig icke kunna förorda förslaget antagande i oförändradt skick, utan måste förutsätta omarbetning af detsamma, har vid detta tillfälle icke synt mig af behof ingå i närmare granskning af förslaget redaktion, i afseende hvarå, såsom Herrar Byråchefers anförenden visa, anledning till erinringar icke saknas.“

Och skulle i öfverensstämmelse med Herr Generaldirektörens sålunda yttrade mening underdånigt utlåtande expedieras, såsom registret utvisar.

Efter befallning
C. F. Holmquist.

Komiterades skrifvelse med omarbetadt förslag till lag angående lösdrifveri.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet.

Sedan de till Kongl. Maj:t från Konungens Befallningshafvande och Kongl. Fångvårdsstyrelsen inkomna utlåtanden öfver det af komiterade enligt nådigt uppdrag utarbetade förslag till förordning angående lösdrifveri m. m. blifvit till komiterade för besvarande öfverlemnade, få komiterade, af hvilka polismästaren Elliot varit hindrad att i detta arbete deltaga, härmed vördsamt öfverlemna omarbetadt förslag till författning samt beträffande de framställda hufvudsakliga anmärkningarna äfvensom i fråga om några i förslaget nu vidtagna ändringar afgifva följande yttrande:

Emot det i *1 § 1 punkt* förekommande uttrycket »stryker landet omkring» har anmärkts, att det större eller mindre landområde, hvarinom kringstrykandet egde rum, icke borde hafva någon inverkan på polisbehandlingen, samt att uttrycket vore allt för omfattande, då dermed skulle förstås allenast »utom hemorten».

Uttrycket har af komiterade användts såsom en term för att dermed beteckna ett under längre tid fortsatt kringstrykande från ort till annan inom ett landområde, der kringstrykaren af allmänheten betraktas såsom en *landstrykare*; och utgör uttrycket sålunda allenast en omskrifning för denna i språkbruket allmänt gängse, fullt fattliga och synnerligen betecknande benämning. Området för hans kringstrykande skulle sträcka sig utom hemorten utan att derföre behöfva omfatta hela landet eller någon större del deraf. Men att begagna uttrycket »stryka omkring utom hemorten» eller »utom den kommun han tillhör» hafva komiterade ansett olämpligt, då dels detta uttryck icke nog starkt framhåller landstrykarens vana att söka främmande trakter, och dels derigenom möjligen skulle för lösdrifveribehandling komma att utsättas den, som mera tillfälligtvis vandrade omkring i en grannsocken eller ett område af sådana, der han på grund af föregående tjenstanställningar eller af annan orsak vore fullt ut lika känd och egde samma utvägar till uppehälle som inom sin egen hemort, och der således hans

kringstrykande icke skulle innebära den våda för allmänna säkerheten, som i fråga om landstrykaren förutsättes. Uttrycket »stryka landet omkring» anse vi jemväl nödigt för ett tillbörligt betonde af skillnaden mellan dem, som i 1 och 2 stycket af § afses.

Likaså har mot ifrågavarande 1:sta stycke anmärkts, att blotta landstrykeriet i förening med meddellöshet och arbetslöshet icke utgjorde tillräcklig grund för preventiv behandling utan att derjemte borde fordras, att landstrykaren antingen å allmänna platser besvärade allmänheten med tiggeri eller eljest förde ett lefnadssätt, som vore vådligt för allmänna säkerheten eller störde allmän ordning eller sedlighet.

Enligt komiterades mening innebär landstrykeriet en så stark presumption för ett vanartigt och osedligt lefnadssätt, att annan bevisning om sådant lefnadssätt icke bör kunna anses erforderlig än den, som ligger i det konstaterade upprepandet af kringstrykandet, något som komiterade förutsatt såsom vilkor för landstrykarens häktande och dömande. Genom att förnyade gånger anträffas strykande kring landet har landstrykaren lagt å daga sin lättja, men huruvida han äfven i andra stycken gjort sig skyldig till ett vanartigt eller osedligt lefnadssätt, skulle, om än aldrig så antagligt, dock ofta nog fordra en utredning, hvilken å en främmande ort åtminstone icke utan alltför lång tidsutdrägt skulle kunna åstadkommas. Visst är, att landstrykaren måste betla eller stjäla för att lefva, och i denna nödvändighet ligger icke blott nyss antydda presumption om vanart och osedlighet utan ock den omedelbara våda för den allmänna säkerheten, hvilken ger fog för landstrykarens preventiva behandling. Då nu i de flesta fall, der landstrykare anhållas, osedligheten i deras lif, om ock ögonskenlig och påtaglig, likväl icke vore lätt bevislig och då landstrykeriet i och för sig innebär vanart nog, anse komiterade ett tillägg i angifna syfte vara oftast hinderligt och för landstrykeriets kännetecknande obehöfligt. Genom den af oss nu föreslagna ordställning i 2:dra stycket af §: »den — hvilken eljest — för ett lättjefullt och vanartigt lefnadssätt» hafva vi ock sökt tydligare framhålla förutsättningen om landstrykarens lättja och vanart.

Uttrycket »utan tillgångar» hafva vi med anledning af de deremot rigtade anmärkningarna utbytt, såväl i 1 som 2 punkten, mot »utan lofliga medel till sitt uppehälle»; och torde dessa ord, under hvilka skulle inbegripas såväl penningemedel som andra utvägar till uppehälle under den närmaste framtiden, ej blott uttrycka saknaden af bergning vare sig genom egna tillgångar eller andras vårdnad, utan äfven utsluta sådan tillgång som genom prostitution eller andra olofliga medel

vunnits. Att ur andra punkten alldeles borttaga vilkoret af tillgångslöshet anse vi betänkligt, enär tillräcklig omedelbar fara för den allmänna säkerheten, ordningen eller sedligheten, för att en preventiv behandling må vara berättigad, icke torde kunna anses förefinnas, der ej sådan tillgångslöshet, som af oss nu blifvit närmare bestämd, tillika är för handen.

Att komiterade i fråga om vidtagande af åtgärder mot lösdrivvare såväl i 1 § som i de öfriga §§, hvilka handla om lösdrivvarens varnande, häktande och dömande, användt ordet »må» i stället för »skall», har, såsom i motiverna till författningsförslaget framhålles, skett för att, der mildrande omständigheter förekomma, lemna myndigheten öppet att låta lösdrivvaren gå fri för åtgärden; och har denna rätt för myndigheten ansetts kunna, såsom i 40 och 41 §§ af fattigvårdsförordningen skett beträffande betlares behandling, uttryckas med ordet »må».

Beträffande *polisuppsigten*, sådan den af komiterade blifvit i 2, 3 och 4 §§ i det ursprungliga förslaget ifrågasatt, har under de öfverläggningar inom Kongl. Justitiedepartementet, hvari vi fått deltaga, framhållits oegentligheten af att binda polisuppsigten vid strafflagens påföljd af förlust af medborgerligt förtroende, enär sålunda skulle komma att i denna straffpåföljd inläggas något annat och mera än hvad strafflagen dermed åsyftat.

På samma gång vi erkänna rigtigheten af denna anmärkning tillåta vi oss anföra att, då nu gällande försvarslöshetsstadga gör en väsentlig skilnad i behandlingen af straffade och icke straffade försvarslöse samt vi ansett det vara af vigt att denna skilnad i preventivt syfte bibehölles, vi icke funnit någon lämpligare grund än denna straffpåföljd för utmärkande af sådana, hvilka företrädesvis borde göras till föremål för polisuppsigten, synnerligast som vi trott denna uppsigt lämpligen kunna i en framtid sättas i stället för ifrågavarande straffpåföljd.

Då emellertid anmärkningen ur principiell synpunkt förtjenar allt afseende och då det antydda syftemålet äfven kan vinnas genom att ställa samtliga till tvångsarbete dömda lösdrivvare efter deras frigifvande från tvångsarbete under uppsigt, med rätt för Konungens Befallningshafvande att ifråga om de mindre vådliga eftergifva uppsigten, hafva vi, med uppgifvande af all skilnad i bestämmelser om behandlingen af straffade eller icke straffade lösdrivvare, för båda dessa kategorier föreslagit enahanda behandling. Med undvikande af ordet polisuppsigt — hvilket begrepp, oaktadt det visserligen icke torde, såsom påstådt blifvit, stå i strid med andan i svensk lagstiftning, då det under snart fyratio år ingått i den svenska försvarslöshetslagstiftningen, der icke

blott ordet »uppsigt» i stadgans 1 § förekommer utan ock föreskrifter lemnats, som i det väsentligaste öfverensstämma med den utländska lagstiftningens uppfattning om polisuppsigt, likväl ännu icke i vårt land synes vunnit nödigt erkännande — hafva vi i det nu afgifna förslaget 3 och 12 §§ såsom en påföljd af ådömdt tvångsarbete ålagt den dömden den inskränkning i rätten att välja vistelseort, att han under två år efter frigifvandet icke utan särskildt tillstånd skulle ega att begifva sig från hemorten. Då en sådan inskränkning redan nu åligger samtliga försvarslöse och detta för den tid de af myndigheterna anses vara försvarslösa, hvilken kan räcka hela deras lifstid, och då de, utan att ens på förhand hafva blifvit om denna inskränkning under rättade, kunna komma att, hårdt nog, häktas såsom utan tillstånd vistande på främmande ort, innebär det nu afgifna förslaget en icke oväsentlig mildring i gällande bestämmelser om uppsigten å dem, som äro föremål för preventiv behandling.

Af såväl Kongl. Fångvårdsstyrelsen som några Konungens Befallningshafvande har vidare anmärkts, att nuvarande bristfälliga organisation af polisväsendet å landet icke medgäfvit utförbarheten af polisuppsigten å landsbygden, sådan den af komiterade blifvit bestämd, samt att särskildt kronolänsmännen icke utan förfång för andra deras åligganden skulle kunna tagas i anspråk för samma uppsigt.

Komiterade kunna visserligen icke fullt dela denna misstro till polisväsendet å landet, hvilket genom den derstädes numera allt talrikare anställda extra polisbevakning äfvensom de större anspråk, som på grund af den ökade aflöningen numera med fog kunna ställas på kronolänsmännen, icke torde vara så aldeles ur stånd att handhafva polisuppsigten, äfven till den utsträckning komiterade ursprungligen tänkt sig, som af åtskilliga förmenats. Men då möjligen svårigheter i sådant hänseende under den närmaste framtiden skulle för landsbygden vara att emotse och då i allt fall det företrädesvis är af vigt för de större städerna att polistillsynen varder så kraftig, som ske kan, hafva vi i det omarbetade förslaget endast för städer, der polismästare, vare sig med eller utan poliskammare, finnes och der svårighet för polisuppsigtens handhafvande icke torde förekomma, ifrågasatt skyldighet för de samma städer tillhörande eller der vistande frigifna tvångsarbetsfångar att anmäla bostad och försörjningsmedel, under det kronolänsmännens befattning med de frigifne — om hvilkas förpassningsorter de från tvångsarbetsanstalterna skulle erhålla meddelande genom polisunderrättelserna — skulle inskränkas till att öfvervaka, att förbudet för de frigifne att under viss tid lemna hemorten icke öfverträdes; — en tillsyn, som icke i vidsträcktare mån öfverskrider hvad dem redan

nu åligger än för så vidt angår utfärdande af tillståndsbevis att lemna vistelseorten. Sålunda inskränkt torde kronolänsmännens befattning med de frigifna lösdrivvarne kunna fullt stå tillsammans med deras öfriga tjensteåligganden.

I fråga om de närmare bestämmelserna angående polisuppsigten hafva vi icke i öfrigt vidtagit annan hufvudsaklig förändring än att tillfällena, då tillstånd att lemna hemorten skulle kunna lösdrivvare meddelas, blifvit, för underlättande af möjligheten för den frigifne att bereda sig arbete, något utvidgade.

Att första åtgärden med en anhållen lösdrivvare borde utgöras af en honom meddelad *varning* för påföljden af lösdrifveri har icke af någon af de hörda myndigheterna blifvit bestridt; men hafva deremot några anmärkt dels den nog stora omgången i behandlingen, som skulle ligga i de tvenne varningarna och det derpå följande förklarandet såsom lösdrivvare, och dels olämpligheten att lösdrivvaren varnades i den ort, der han anträffades, och att varnandet uppdroges åt underordnad polistjensteman, i stället att varningen alltid borde meddelas af Konungens Befallningshafvande i det län, der lösdrivvaren hade sin hemort.

Hvad nu varningarnas antal och förklarandet angår, har förslaget derom tillkommit i afsigt att derigenom dels uppdraga en afgjord skilnad i behandlingen af straffade och icke straffade lösdrivvare och dels, hvad dessa senare angår, så vidt möjligt förebygga ett alltför ovarsamt ingripande i en för brott icke straffad persons görande och låtande.

Då emellertid åtskilnad mellan förenämnda tvenne kategorier af lösdrivvare möjligen i nu förevarande hänseende icke är af den väsentliga betydelse att den bör föranleda skilda bestämmelser och då, genom den lemnade rätten för polismyndigheten att efter omständigheterna i hvarje fall förfara, tillfälle bereds för en mildare behandling, der sådan kräfvades, hafva vi, med afseende jemväl å önskvärdheten af att de nuvarande stadgandena angående behandlingen af betlare, hvilka enligt förslaget skulle lika med lösdrivvare anses, icke komme att undergå allt för stor förändring, ansett oss böra inskränka de obligatoriska varningarnas antal till *en* sådan samt låta förklarandet bortfalla.

Deremot vidhålla vi på det bestämdaste förslaget att lösdrivvaren första gången han anträffas bör, utan föregående häktning, varnas *i den ort, der han anhållits*.

Emot den nuvarande försvarslöshetslagstiftningen har, såsom det synes oss med fullt skäl, anmärkts hårdheten deri, att en för brott icke angifven eller misstänkt person *kan* häktas och såsom fånge sändas

från ena orten till den andra utan att han tillförene undfått sådan underrättelse och varning, att han kunnat för häktningspåföljden värja sig.

Denna hårdhet skulle genom bestämmelsen att lösdrivaren *alltid* skulle häktas och sändas till Konungens Befallningshafvande för varnings erhållande göras till regel utan att, efter komiterades mening, något nödtvång därför förefinnes.

Anmärkningen om de underordnade polistjenstemännens bristande lämplighet för uppdraget att meddela varningen är rigtad företrädesvis mot kronolänsmännen, hvilka icke skulle ega det omdöme och den urskilning, som för uppdraget erfordrades, icke skulle kunna antagas allmänt nog hysa det nit och intresse för saken, som för en jemn behandling af lösdrivare vore nödig, och icke skulle vara i tillfälle att förskaffa sig de för behandlingen erforderliga upplysningarna.

Komiterade hålla före, att länsmansinstitutionen redan nu hunnit den utveckling, att den på ett fullt tillfredsställande sätt skall komma att fylla de kraf, som enligt förslaget skulle på den ställas, och, om i något undantagsfall så icke blefve händelsen, skulle säkerligen dessa kraf utgöra ett kraftigt medel att äfven i polishänseende uppbringa institutionen till den jemhet i pligtutöfning, som bör af denna tjenstemannacorps med skäl kunna fordras. Vederbörande Konungens Befallningshafvande, som af de inkomna förhørsprotokollen eller af andra förekommande omständigheter sattes i tillfälle att bedöma den underlydande tjenstemannens tjensteåtgärder, lära icke heller komma att underlåta tillse, att den länsman, som i förevarande hänseende visade sig försumlig, blefve tillhållen att behörigen uppfylla sina skyldigheter.

Då uppgifterna till Polisunderrättelser om den meddelade varningen skulle grundas allenast på länsmännens förhørsprotokoll, antagas dessa polisunderrättelser med tiden komma att innehålla flera origtigheter, ledande till förvecklingar vid lösdrifveribehandlingen.

Nämnda polistidning, som nu i öfver sex år utgifvits på grund af omedelbara meddelanden från underordnade polistjenstemän och bland dem kronolänsmännen, har visat sig kunna lemna fullt pålitliga uppgifter; och det finnes ingen anledning att antaga, det origtigheter skulle insmyga sig mera i afdelningen angående lösdrivare än i den om brottslingar. I dessa polisunderrättelser skulle upptagas lösdrivarens namn, födelseort och hemort, ålder till år och dag, längd och utseende m. m., genom hvilka uppgifters fullständighet en förväxling af personer torde vara, så vidt möjligt, förebyggd, — en förväxling, som äfven om den undantagsvis någon gång skulle inträffa, dock vore af ytterligt ringa betydelse i förhållande till olägenheten deraf, att alla lösdrivare, som anhållas å främmande ort, skulle behöfva häktas för identifieringens

skull. Saknade lösdriivaren betyg och vore han okänd i den ort, der han anhållits, blefve han väl i de flesta fall insänd till Konungens Befallningshafvande, som om honom egde förskaffa tillförlitlig upplysning. Innehade och åberopade åter lösdriivaren falska betyg, skulle en förvexling af person kunna uppstå lika väl hos Konungens Befallningshafvande som hos kronolänsmännen.

Vidare har man förordat häktningsåtgärd och transport till hemorten såsom tjänande till lösdriivarens bästa, enär han i hemorten skulle ega största utsigten till arbetsförtjenst.

Denna uppfattning kunna vi icke dela. Hemorten eger efter vår åsigt ingalunda den betydelse för landstrykaren, man sålunda velat gifva den. Lösdriivaren, som å främmande ort anhålles, har oftast under en längre tid fört ett kringstrykande lif och, om han tillfälligtvis haft arbete, har han haft sådant mindre i hemorten än å andra ställen. Vill han söka arbete, vänder han sig främst till förra arbetsgifvare och först i sista rummet till hemorten, der han vanligen är sämst känd och minst liden. Förpassas lösdriivaren till hemorten, följer han sällan förpassningen, utan begifver sig åt annat håll — och vill han icke sjelf hem, tjänar ett försändande till hemorten till intet, ty han skall icke der stanna många dagar. Blefve han dertill med fångtransport instäld i hemorten, skulle otvifvelaktigt sjelfva befordringsättet ytterligare i hög grad öka svårigheten för honom att på hemorten kunna vinna tjänst eller arbete. I de mera enstaka fall, då lösdriivaren sjelf önskar komma till sin hemort, skulle han långt bättre än af en fångtransport till sitt hem vara betjent af en fribiljett till närmaste jernvägsstation, om möjlighet för Konungens Befallningshafvande bereddes att kunna lemna honom en sådan.

Slutligen har mot varnandet å stället, der lösdriivaren anträffas, anmärkts, att allmänhetens medverkan till anhållande icke skulle vara att påräkna, då med sådant anhållande icke vore förenad utsigt att få lösdriivaren häktad och sänd från orten, utan påföljden skulle blifva allenast en varning under det lösdriivaren finge å orten förblifva.

Denna anmärkning har förlorat mycket af sin vikt, då nu dels varningarnas antal blifvit inskränkt till en, och lösdriivaren sålunda vid andra varningen kan häktas och insändas till Konungens Befallningshafvande, och dels inskränknigen i val af vistelseort blifvit ålagd alla från tvångsarbete frigifna lösdriivare vid äfventyr af häktning. Men för öfrigt tro vi, att ett högst ringa fåtal lösdriivare verkligen anhålles genom någon åtgärd från allmänhetens sida. Det är då lösdriivaren kommer till stad, köping, större jernvägsstation eller annan mera befolkad plats, marknad eller dylikt samlingsställe för menniskor,

som han, efter att ofta nog hafva besökt dervarande krogar eller ö-
utskänkningsställen, ådrager sig uppmärksamhet från ortens ordnings-
makt och af denna anhålles. På landsvägen och i de enstaka byarne
skola hädanefter som hittills landstrykarne lemnas temligen oantastade.
Som emellertid lösdrijfaren oupphörligt drages till städerna och till
befolkade orter, lär han icke undgå att äfven utan allmänhetens med-
verkan utsättas för polisens aktgifvande; och någon minskning i an-
hållandet af lösdrijfaren befara vi sålunda alls icke skola komma att af
varnandet å stället följa.

Tiden för *tvångsarbetet* har på grund af Kongl. fångvårdsstyrel-
sens anmärkning mot densammas korthet blifvit i det omarbetade för-
slaget utsträckt till tre år från och med en månad, en latitud som
torde kunna försvaras på grund af den mångfald af omständigheter,
som gör lösdrijfveriet svårare eller lindrigare, i det exempelvis en pro-
stituerad ofta, då hon första gången anhålles, skulle kunna rättas och
föras till besinning af en månads fängelse under det att tre år möjli-
gen icke vore för hårdt straff för den förhärdade, för svåra brott förut
straffade lösdrijfaren; synnerligast om den ådömda arbetstiden skulle
af en eller annan orsak kunna förkortas.

Komiterade anse dock fortfarande att det ådömda tvångsarbetet
bör vara ovillkorligt och icke, såsom af Kongl. Fångvårdsstyrelsen på-
yrkats, kunna upphöra genom inträffad förändring i lösdrijfarens
vilkor.

Förevarande lagstiftning torde nemligen icke upphöra att vara
preventiv äfven om hon i syfte att förekomma brott *bestaffar* sådana
polisförseelser, som anses kunna till brott föranleda. Hon har icke
blifvit repressiv derigenom att hon repressivt verkar mot ett mindre
ondt för att förekomma ett större. Skola dock dessa repressiva medel
fylla sitt yttersta ändamål, får något af deras repressiva egenskap
ej uppgifvas. Strafflagen, då den bestaffar försök till vissa, synnerli-
gen vådliga brott, efterskänker icke straffet, äfven om gerningsman-
nen af egen drift afvärijt all skadlig verkan af försöket, och ur samma
preventiva syfte synas ifrågavarande polisförseelser förtjena straff, äf-
ven om antagligt vore, att gerningsmannen icke skulle komma att
upprepa förseelsen. Förbjudes lösdrijfveriet vid viss påföljd, bör på-
följden utkrävas för att gifva anseende och helgd åt förbudet. Så
uppfattas ock påföljden å lösdrijfveri i de flesta utländska lagstiftnin-
gar, der bestämmelserna om lösdrijfveri ofta förekomma i strafflagarna;
så i de danska och norska lösdrijfverilagarna, och samma grundsats
har i vår gällande fattigvårdslagstiftning blifvit fastställd och under

tretton år tillämpad i fråga om ansvar för betleri, en med lösdrifveri fullt jemförlig och nära sammanhängande förseelse.

En motsatt åsigt eller den, som anser »tvångsarbete för lösdrifveri böra upphöra då ett eller flera kännetecken på lösdrifveriet bortfallit», synes oss icke hafva fullt frigjort sig från intrycket af det nuvarande försvarslöshetssystemet. »Saknaden af tjänst eller arbete förmenas fortfarande utgöra grunden för tvångsarbetet, och sådant påkallas allenast af statens intresse att taga hem- och arbetslösa om hand för att förekomma att de skola begå brott.» När lösdrifvaren fått tjänst eller eget hem, finnes ingen vidare anledning för staten att med honom taga någon befattning och en »näpst för den blott medel- och arbetslöse» anses icke vara befogad. Men detta är försvarslöshetstadgans principer och icke den nya lagstiftningens.

Komiterade hafva i motiverna till det ursprungliga förslaget sökt framhålla den högst vanskliga grund för befrielse från tvångsarbete, som skulle ligga i erbjuden tjänst åt lösdrifvaren. Under återopande af hvad sålunda anförts tillåta vi oss här blott tillägga, att, äfven om det skulle lyckas att för lösdrifvare vinna en fullt god anställning, största svårigheten dock blefve att förmå lösdrifvaren att stadna i tjänsten och icke vid första motighet undandraga sig det för honom ovana tvånget af ordning och arbete. Då nu något medel icke finnes för lösdrifvarens kvarhållande i tjänsten mot hans vilja, synes mera frukt vara att vänta af en allvarlig och oeftergiflig näpst för lösdrifveriet än af en eftergift, beroende af — icke lösdrifvarens förbättring eller eljest ömmande omständigheter — utan af att händelsevis någon intresserar sig för honom eller han sjelf eger större förmåga än andra att skaffa sig en beskyddare.

De ändringar i öfrigt, hvilka vi, beträffande såväl redaktionen som sakinnehållet, i det omarbetade förslaget vidtagit, torde icke vara af den beskaffenhet att någon särskild motivering för dem nu erfordras.

Stockholm den 4 Juli 1884.

A. H. Bagge. Semmy Rubenson.

Omarbetadt förslag

till

Lag angående lösdrifveri.

§ 1.

Hvar, som stryker landet omkring utan lofliga medel till sitt uppehälle må, der ej omständigheterna ådagalägga att han söker arbete, behandlas såsom lösdrifvare på sätt här nedan sägs.

Till enahanda behandling vare ock den förfallen, hvilken eljest, under saknad af lofliga medel till sitt uppehälle, för ett lättjefullt och vanartigt lefnadssätt samt befinnes vara vådlig för allmän säkerhet eller störa allmän ordning eller sedlighet.

§ 2.

1 mom. Den, som anträffas under de i 1 § angifna förhållanden, må anhållas och inställas, å landet, hos ortens kronofogde eller kronolänsman och, i stad, hos stadsfiskal. Denne polistjensteman har att genast hålla förhör med den anhållne samt till protokoll anteckna hvarför han anhållits och hvad han kan till sin ursäkt förebringa.

Befinnes dervid sådant fall vara för handen, som i 1 § afses, skall polistjenstemannen, efter att hafva i protokollet intagit redogörelse för den anhållnes lefnadsomständigheter och beskrifning öfver hans utseende, meddela honom varning för påföljden af lösdrifveri samt för honom uppläsa och tillstålla honom ett skriftligt besked, innefattande den gifna varningen och skälen dertill. Afskrift af förhörprotokollet med polistjenstemannens intyg om beskedets tillställande skall ofördröjligen till Konungens Befallningshafvande i länet insändas.

2 mom. Vill den, som erhållit varning, varda i saken vidare hörd, eger han hos Konungens Befallningshafvande i länet anmäla sig till förhör inom åtta dagar eller annan längre tid, som Konungens Befallningshafvande, om så anses nödigt, må för aflägsnare delar af länet bestämma; och skall den varnade om hvad honom sålunda står öppet lemnas underrättelse, som i beskedet intages.

Nu har den, som erhållit varning, inställt sig till förhör eller den därför bestämda tiden tilländagåtts, utan att han afhörts: finner Konungens Befallningshafvande skäligt fastställa varningen, då skall af Konungens Befallningshafvande underrättelse om varningen meddelas rikets polismyndigheter.

3 mom. Är anhållen lösdrivvare okänd och undandraget han sig att uppgifva namn eller hemort, eller förekommer skälig anledning att hans uppgift derom är osann, och kan rätta förhållandet ej af betyg, som af lösdrivvaren innehafves, eller annorlunda genast utredas, må han häktas och sändas till Konungens Befallningshafvande i länet, och må Konungens Befallningshafvande hålla honom i häkte till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseenden vunnits. I fall, som nu är nämndt, ankommer på Konungens Befallningshafvande att vidtaga de åtgärder, som i 1 mom. omförmålas.

§ 3.

1 mom. Varder någon, innan två år förflutit sedan honom meddelad varning blifvit kungjord, ånyo beträdd med lösdrifveri, må han, efter det förhör, på sätt i 2 § sägs, med honom hållits, häktas och sändas till Konungens Befallningshafvande i länet, till hvilken jemväl afskrift af förhørsprotokollet skall insändas.

2 mom. Konungens Befallningshafvande må efter ytterligare förhör och sedan den häktades lefnadsomständigheter blifvit antecknade till protokollet, deruti ock böra införas prestbetyg och läkarebetyg för den häktade jemte beskrifning öfver hans utseende och uppgift å hans hemort, döma honom till tvångsarbete från och med en månad till och med tre år jemte påföljd som i 12 § sägs. Är den häktade under 18 år, må Konungens Befallningshafvande i stället förordna om hans intagande i allmän uppfostringsanstalt, om tillgång dertill finnes.

Pröfvar Konungens Befallningshafvande sådana omständigheter vara för handen, att den häktade, ändå att han befunnits skyldig till lösdrifveri, icke skäligen bör till tvångsarbete dömas, eger Konungens Befallningshafvande att i stadgad ordning meddela honom varning samt ställa honom på fri fot.

§ 4.

Har den, som undergått tvångsarbete, inom två år efter frigifvandet ånyo blifvit beträdd med lösdrifveri, vare underkastad behandling som i 3 § sägs.

§ 5.

Beslut, hvarigenom någon enligt denna lag blifvit dömd till tvångsarbete, skall för den dömd afkunnas hos Konungens Befallningshafvande; och varde skriftligt utslag med åtecknad fullständig besvärshänvisning bevisligen tillståndt den dömd inom tre dagar, den oräknad då beslutet afkunnades.

§ 6.

1 mom. Vill någon söka ändring i Konungens Befallningshafvandes utslag, hvarigenom han blifvit dömd till tvångsarbete, eger han inom åtta dagar efter det utslaget blifvit honom tillståndt, den dagen oräknad då tillställandet skedde, till Konungens Befallningshafvande ingifva sina till Kongl. Maj:t ställda underdåniga besvär. Behöfver klaganden biträde vid besvärens författande, foge Konungens Befallningshafvande anstalt att det erhålles.

Inkomna besvär åligge Konungens Befallningshafvande att, så fort ske kan, till Justitierevisionsexpeditionen insända tillika med vederbörande polistjenstemans yttrande, om sådant blifvit infordradt, äfvensom eget utlåtande och öfriga till målet hörande handlingar.

2 mom. Finnes skäl dertill, eger Konungens Befallningshafvande förordna, att den dömd må, intill dess besvären blifvit afgjorda eller utslaget vunnit laga kraft, vistas på fri fot.

3 mom. Särskilda besvär må ej anföras öfver Konungens Befallningshafvandes beslut angående varning.

§ 7.

1 mom. Ej må efter denna lag någon dömas till tvångsarbete, som enligt 1 § i Kongl. förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871 skall af fattigvårdssamhälle åtnjuta fattigvård.

2 mom. Varder någon, sedan han börjat undergå tvångsarbete, så oförmögen till arbete, att han enligt nyss åberopade författningsrum är berättigad till fattigvård, må han sändas till Konungens Befallningshafvande i det län, inom hvilket han har sin hemort.

§ 8.

Ådömd arbetstid beräknas från den dag den dömd förklarar sig nöjd med Konungens Befallningshafvandes utslag eller detsamma vun-

nit laga kraft eller, efter anförda besvär, Kongl. Maj:ts utslag till verkställighet ankommit.

§ 9.

1 mom. Tvångsarbete skall förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt, så ordnad, att för brott straffade i allmänhet särskiljas från andra, samt att de dömda varda skilde till kön och ålder, äfvensom att de hållas till lämpligt arbete efter olika arbetsförmåga.

Finner Konungens Befallningshafvande i särskildt fall anledning förekomma, att dömd lösdrivare bör sändas till annan tvångsarbetsanstalt än den, till hvilken han enligt Fångvårdsstyrelsens föreskrift bort öfverlemnas, ege Konungens Befallningshafvande derom göra framställning hos Styrelsen och afvakte dess beslut i saken.

2 mom. Har fattigvårdssamhälle, enskildt för sig eller gemensamt med andra fattigvårdssamhällen, inrättat sådan, under offentlig myndighets tillsyn stald tvångsarbetsanstalt, som i förordningen om fattigvården i riket omförmäles, då må, der anstaltens stadgar det medgifva, ådömdt tvångsarbete, enligt Konungens Befallningshafvandes förordnande, der förrättas; och ege fattigvårdssamhälle därför njuta ersättning af staten, efter ty Kongl. Maj:t profvar skäligt.

§ 10.

Den, som från tvångsarbetsanstalt frigifves, skall af anstaltens föreståndare förpassas till den kommun, der han har sin hemort. Passet skall innehålla föreskrift om väg, tid och sätt för färden äfvensom underrättelse om hvad den frigifne enligt 12 § har att iakttaga.

§ 11.

Kostnaden för lösdrivares inställande hos kronofogde, kronolänsmän eller stadsfiskal äfvensom för hans försändande till Konungens Befallningshafvande bestrides af allmänna medel.

Kostnaden för hemresan, när lösdrivare från tvångsarbetsanstalten frigifves, äfvensom för uppehälle under färden och nödtorftig beklädnad bestrides jemväl af allmänna medel, i den mån den frigifnes vid anstalten innestående tillgångar ej dertill förslå. Ej må dock den frigifnes tillgångar i vidsträktare mån för nämnda ändamål anlitas, än att han eger i behåll nödiga medel för uppehälle i hemorten under minst 14 dagar.

Medel, som den frigifne kan hafva vid anstalten innestående, sedan ofvan nämnda kostnad blifvit betäckt, skola enligt anvisning i passet sändas till kronolänsmannen i den frigifnes hemort, eller, om han tillhör stad, till polismästaren eller, der sådan ej finnes, till stadsfiskalen; och hafva desse att, i fråga om vid anstalten insparade flitpenningar, antingen sjelfve eller, der så anses lämpligt, genom skydds-förening, tillsyningsman eller annan dertill tjenlig person ombesörja, att desamma komma den frigifne till godo i mån af behof.

§ 12.

1 mom. Den frigifne skall ofördröjligen, i enlighet med det för honom utfärdade pass, begifva sig till hemorten och, om han har sin hemort i stad der polismästare finnes, anmäla sig hos denne inom tjugufyra timmar efter ankomsten.

Under två år efter frigifvandet eger den frigifne ej utan särskildt tillstånd, meddeladt i stad, af polismästare eller, der sådan ej finnes, af stadsfiskal och, å landet, af kronolänsmän, begifva sig utom den kommun han tillhör eller der han med behörigt tillstånd vistas; och skall han i stad, der polismästare finnes, å de tider och i den ordning, som af polismästaren förelägges honom, göra anmälan om bostad och försörjningsmedel.

2 mom. Tillstånd må lemuas den frigifne att begifva sig utom hemorten för att

emottaga erbjuden anställning hos välkänd och pålitlig person eller å uppgifven ort söka arbete, der utsigt dertill finnes.

För den, som erhållit sådant tillstånd, skall den, som lemnat tillståndet, utfärda pass, och har denne jemväl att om tillståndet meddela rikets polismyndigheter underrättelse. Den förpassade åligger att ställa sig till efterrättelse de i passet gifna föreskrifter och, om han blifvit förpassad till stad, der polismästare finnes, inom tjugufyra timmar efter framkomsten anmäla sig hos denne.

3 mom. De i 1 mom. omförmälda anmälningar om bostad och försörjningsmedel böra så ordnas, att den anmälningsskyldige icke störes i sin lofliga verksamhet eller utsättes för allmän uppmärksamhet; och ege polismästaren i särskildta fall åt skydds-förening, tillsyningsman eller annan dertill tjenlig person öfverlåta befattningen med anmälningarna.

4 mom. Förekommer skäl dertill, eger Konungens Befallningshafvande att helt och hållet eller delvis meddela befrielse från de skyldigheter, som enligt denna § åligga den frigifne. Varder han fri i val af vistelseort, skola rikets polismyndigheter derom underrättas.

5 mom. Åtlyder icke den frigifne honom enligt denna § gifven föreskrift, vare han underkastad behandling som 3 § sägs.

§ 13.

1 mom. Lösdrifvare anses hafva sin hemort der han senast varit eller bort vara mantalsskrifven. Kan ej detta utrönas, vare lösdrifvarens födelseort ansedd såsom hans hemort.

2 mom. För krigsmanskap eller vid kronans varf eller verkstäder anställd arbetare eller handtverkare, som endast till följd af tjensten mantalsskrifves å tjenstgöringsorten, gälle ej denna mantals-skrifning till bestämmande af hemorten.

§ 14.

Krono- och polisbetjente äfvensom tillsyningsman åligge att hålla noggrann tillsyn å lösdrifvare; och bör, der så ske kan, dem beredas utväg till arbete genom polis- och kommunalmyndighets samt tillsyningsmans försorg.

Underrättelse, att person blifvit varnad för lösdrifveri eller från tvångsarbete frigifven, skall af kronolänsmannen i lösdrifvarens hemort, inom åtta dagar efter det underrättelsen kommit kronolänsmannen till handa, meddelas kommunalnämnden i den kommun lösdrifvaren tillhör.

§ 15.

Tillsyningsman, äfvensom annan person, hvilken erhållit sådant uppdrag som i 11 § och 12 § 3 mom. sägs, ege i utöfningen af sin befattning mot lösdrifvare åtnjuta det skydd, som enligt lag tillkommer tjänsteman i tjensteärende.

Med tillsyningsman förstås i denna lag sådan, som enligt förordningen om fattigvården i riket blifvit utsedd att hafva uppsigt å betlare.

§ 16.

I stad, der poliskammare finnes, utöfvar polismästaren den myndighet, som enligt denna lag tillkommer Konungens Befallningshafvande.

§ 17.

I stad, der polismästare finnes, må denne och i annan stad Konungens Befallningshafvande förordna poliskommissarie eller annan polisman att fullgöra hvad enligt denna lag åligger stadsfiskal.

§ 18.

De i denna lag omförmälda underrättelser till rikets polismyndigheter skola meddelas i den ordning, som särskildt varder föreskrifven.

§ 19.

Denna förordning är icke tillämplig å barn under 15 års ålder.

Öfvergångsstadgande.

Den, som, då denna förordning träder i kraft, undergår honom på grund af Kongl. Stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer ådömdt allmänt arbete, skall anses såsom hade han tvångsarbete enligt denna lag undergått.
